

ПРОСВЈЕТНИ РАД

ЛИСТ ПРОСВЈЕТНИХ, КУЛТУРНИХ
И НАУЧНИХ РАДНИКА
ЦРНЕ ГОРЕ

„ГРЛИЦА”, прва црногорска
периодична публикација (Цетиње, 1835)
„ПРОСВЈЕТА”, лист за школу и цркву
(Цетиње, 1889–1901)
„ПРОСВЈЕТНИ РАД” (од 15. јануара 1949)

Број 1–2
7. фебруар 2012.

Излази петнаестодневно
Цијена 0,40 €

YU ISSN 0033 1686

ДОБИТНИК „ОКТОИХА” 1998.

Државна награда „ОКТОИХ” за 2011. годину
додијелена ОШ „Штампар Макарије” из Подгорице

ИМЕ ЈЕ ЗНАК

- Драгана Дмитровић: Награда нас обавезује и биће подстицај више да и даље професионално радимо и нижемо успјехе
- Славољуб Стијеповић: „Октоих” је симбол стремљења за изградњом духовних вриједности наше државне куће
- Павле Горановић: Школа је мјесто гдје истовремено, под истим кровом, свако и подучава и учи – и ученици и директори и наставници

Традиционална свечаност 17. јануара, на дан кад је 1494. штампан „Октоих првогласник”, одржана у подгоричкој вили „Горица”, била је у знаку јединог овогодишњег лауреата. Државну награду „Октоих” добила је Основна школа „Штампар Макарије” из Подгорице.

Директори Драгани Дмитровић награду је уручио министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић. Додјели су присуствовале бројне личности из просвјетног, научног, културног и политичког живота Црне Горе, међу којима и премијер др Игор Лукшић.

(Опширније на стр. 2 и 3)

ЧЕСТИТКЕ ЈЕДИНОМ ДОБИТНИКУ:

Директорка Драгана Дмитровић са премијером др Игором Лукшићем, министром Славољубом Стијеповићем и предсједником жирија Павлом Горановићем

На свечаности поводом
63 године „Просвјетног рада”
уручена награда „Драган Кујовић”

ПРВИ ЛАУРЕАТ БОЖИДАР ШЕКУЛАРАЦ

Са свечане сједнице

Награду уручио предсједник Управног одбора „Просвјетног рада” мр Чедомир Драшковић. Досадашњи главни и одговорни уредник Миромир Вуковић у образложењу зашто награда носи име Драгана Кујовића указао на његов изузетан допринос развоју и напретку „Просвјетног рада”

На свечаности поводом обилежавања 63 године постојања „Просвјетног рада”, 13. јануара у Подгорици, академику проф. др Божидару Ше-

куларцу уручена је новоустановљена Годишња награда „Драган Кујовић”.

(Опширније на 4. страни)

НАШ ГОСТ

Весна Вучуровић, помоћница
министра просвјете и спорта

ПРОМЈЕНЕ У ОБРАЗОВАЊУ СУ СТАЛНЕ

Стр. 6

Временске непогоде у нашој земљи

СНИЈЕГ НАКРАТКО ОДЛОЖИО НАСТАВУ

„У овом тренутку, од образовања и васпитања дјеце битнија је њихова безбједност”, казао министар Славољуб Стијеповић

Временске неприлике које су захватиле Црну Гору, посебно сјеверни дио, онемогућиле су редовну наставу у многим школама. Према последњој информацији, до закључења овог броја (6. фебруара), у школама на сјеверу Црне Горе, како је казао министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић, наредна три дана неће бити наставе.

Он је рекао да је у просвјетном ресорсу формиран штаб који стално засиједи, а да су такви штабови формиран и по општинама на сјеверу. „Одлучили смо да се за три дана одложи настава, јер нам је у овом тренутку од образовања и васпитања дјеце битнија њихова безбједност”,

казао је Стијеповић. Он није могао да прецизира да ли ће обустава наставе бити продужена. „Имамо могућност да директори школа одложе наставу до три дана. Након тога, поново ћемо процијенити ситуацију заједно са локалним управама и грађанима”, појаснио је Стијеповић. Министар је нагласио да ће ученици морати да надокнаде све пропуштене часове „када отопли, јер фонд сати и лекције које су предвиђене планом и програмом рада морају бити одрађени до краја”.

Настава је одложена и на три црногорска универзитета: Универзитету Црне Горе, Медици и Универзитету Доња Горица.

ДЈЕЦА СУ ВОЈСКА НАЈЈАЧА

Поштована јавности,

Несумњиво је да су чиниоци „Просвјетног рада” најобразованији, најбројнији и најпрофесионалнији, будући да је ријеч о листу просвјетних, научних и културних радника Црне Горе, као и младих од предшколској до високошколској узраста. Сви наши чиниоци – од предшколца и васпитача у вртићима, ученика, учитеља и професора у основним и средњим школама, до студентима, професора, научника и академика на универзитетима и институцијима – заправо, исписују и уређују наш заједнички лист. Ми смо још само да будемо у служби њихове креације и имагинације, њиховог рада, знања и успјеха. А сви смо заједно у служби индивидуалној и колективној најрептика Црне Горе. Тако је и овога пута, када на

тирају свих досадашњих вишедеценијских изузетних стваралачких најора црногорске државе и бројних генерација просвјетних, научних и културних дјелатника, заљубљеника и ентузијаста, чинимо још један корак ка осавремењавању и модернизацији „Просвјетног рада”. О садржају промјена и иновација одлучујете ви сами. Успјех неће изостати, јер – „дјеца су војска најјача”. Чекамо ваше идеје и предлоге.

Поводом Дана „Просвјетног рада”, 14. јануара, на адресу нашег листа пристигло је више честитки просвјетних и културних радника из Црне Горе. Свима њима најсрданије захваљујемо и желимо да наша сарадња убудуће буде још чвршћа и свеобухватнија.

Уредништво

За „ПРОСВЈЕТНИ РАД” говоре и пишу: Предраг Мирановић, Драган Вукчевић, Благоје Церовић, Слободан Бацковић, Душко Бјелица, Предраг Ивановић, Младен Вукчевић, Марко Шпадијер, Миодраг Вуковић, Жељко Јаћимовић, Наташа Газивода, Аднан Чиргић, Зоран Кликовац, Бранко Јокић, Никола Мијо Вујосевић, Милева Тапушковић, Петар Ракочевић, Лидија Мирковић, Мира Поповић, Милка Лабовић, Маја Поповић, Бранислав Ђурановић, Предраг Ражнатовић, Тахир Јасавић, Милојка Јововић, Татјана Бурзановић, Јасна Крсмановић, Славко Шћепановић...

ШКОЛА – МЈЕСТО ГДЈЕ СВИ

Честитајући добитнику, министар Стијеповић је казао да се тим признањем исказује пуно поштовање према веома захтјевном и племенитом позиву просвјетног радника, али и према прошлости и будућности.

– У нашем миленијумском трајању, генерације Црногораца биле су свјесне да се припадност врхунским вриједностима човјечанства показује и непролазним интелектуалним прегнућима. Тако и ми данас приврженост Европи и савременим цивилизацијским тековинама исказујемо и на начин што нашу заједницу изграђујемо као истинско друштво знања. Утолико прије што образовање сматрамо кључним покретачем свеукупног развоја и гарантом напретка Црне Горе. Стога смо додатно обавезни да се према нашем наслеђу односимо као према трајном добру, јер нас оно подстиче да савладамо будуће изазове и искористимо развојне шансе. Тако је „Октоих“, као незаборавна тежња за просвијешеношћу, један од најбољих примјера из наше богате прошлости. „Октоих“ је

– Октоих – Штампар Макарије. „Штампару Макарију“ – „Октоих“. Символичка спона. Подгоричкој основној школи која носи име првог јужнословенског штампара припала је награда по називу богослужбене ћириличке књиге коју је знаменити јеромонах печатао прије 518 година, равно пола миленијума прије оснивања Школе.

– Највише одличје за резултате у области васпитања и образовања, као и ученичког и студентског стандарда, установљено је 1970. године. До сада га је, укључујући посљедње, добило 114 појединаца и 57 установа. Престижна награда састоји се од плакете, дипломе и новчаног дијела – 125 најнижих цијена рада

(Наставак са 1. стране)

ручио да „ово признање додатно мотивише у правцу усвајања најбољих европских пракси и успостављања високих стандарда у образовно-васпитном процесу“.

Овог пута одлучивало се између 17 кандидата, 12 за појединце и пет за установе, а предлог за добитника потекао је из

онај захтјевни принцип постављен од стране реномираног француског мислиоца Ролана Барта, а који треба да има модерна школска установа као мјесто гдје истовремено, под истим кровом, свако и подучава и учи – и ученици и директори и наставници – подвукао је Горановић.

Игор Лукшић и Славољуб Стијеповић честитају Драјани Дмићровић

УСПОСТАВЉАЊЕ ВИСОКИХ СТАНДАРДА У ОБРАЗОВАЊУ: Бројни гости на свечаности

ПОШТОВАЊЕ ПРОСВЈЕТНОМ ПОЗИВУ: Здесна налијево проф. др Марко Цамај, др Игор Лукшић, Драјана Дмићровић, Славољуб Стијеповић, Павле Горановић, Милица Пајовић, Светислав Бакић и Борислав Каићелан

символ стремљења за изградњом духовних вриједности наше државне куће, она историјска вертикала која је дубоко уткана у срж црногорског бића – поручио је Стијеповић.

Наглашавајући да изузетни резултати ученика увјеравају да је награду добила школа са јасном визијом, министар је по-

саме школе – од Наставничког вијећа и Школског одбора. У име жирија који је изабрао лауреата (чланови Борислав Каићелан, проф. др Марко Цамај, Милица Пајовић, Светислав Бакић) образложење је прочитао предсједник Павле Горановић.

– Ова установа испуњава

Захваљујући у име добитника, директорка Драгана Дмићровић говорила је о бројним програмима и пројектима, одличној сарадњи са амбасадама, културним институцијама, школама и родитељским удружењима не само из Црне Горе и околине, али прије свега о моти-

висаности и организованости ђака и подршци њихових родитеља:

– Заслугом свих запослених, као и колега који су до сада радили с нама, ученика, школа је стекла углед, постала примјер модерне и иновативне устано-

ве, и значајан субјект у реализацији реформе. Награда „Октоих“ нас обавезује и биће подстицај више да и даље професионално радимо и нижем о успјехе.

Љ. Вукославић
Д. Батрићевић

РИЈЕЧ ВИШЕ

Проф. др Благоје Церовић

ДОПРИНОС ЖИВОТУ

– То је увијек била посебно значајна награда у области просвјете и образовања, и заслужује поштовање. Драго ми је што присуствујем њеној додјели. Образовање је таква дјелатност од које не треба очекивати брзе резултате него стални допринос општем животу.

Проф. др Жељко Јаћимовић

ОБАВЕЗА ЗА БУДУЋНОСТ

– Част ми је и задовољство што сам добио ту награду, посебно јер су ме предложиле колеге са Универзитета и колеге из образовања. Истовремено, то је и обавеза за будући рад. Ако уложите неки труд, па видите да то заједница препознаје, онда добијате додатни елан да радите.

Проф. др Младен Вукчевић

ПОДСТИЦАЈ МЛАДИМА

– То је награда по којој се препознају највреднији у овој, условно реченој, светој мисији образовања. Драго нам је што из године у годину имамо добитнике који настављају ту нит. С друге стране, она је подстицајна не само за добитнике него и за младе људе који се опредељују за просвјетни позив, што је у овим тржишним условима, у жељи да се све материјализује и тржишно верификује, и те како значајно. Мислим да она афирмише и просвјетни позив и стваралаштво.

Академик проф. др Предраг Мирановић

ТЕМЕЉ ДРУШТВА

– Сматрам да „Октоих“ треба додјељивати професорима основних и средњих школа који, за разлику од професора универзитета, ријетко имају прилику да добију неко признање на нивоу Црне Горе. То је врло важна награда која служи подстицању квалитета педагошког рада у основним и средњим школама. Образовање је темељ друштва, темељ формирања неких вриједности код младих. И никад не треба заборавити да су основна и средња школа важне за развој друштва.

Проф. др Предраг Ивановић

У ФУНКЦИЈИ ДРЖАВЕ

– То је једна од највећих државних награда и сваки добитник треба да је поносан, с обзиром на то да она представља признање које се даје за допринос развоју образовања у Црној Гори. А систем образовања један је од најзначајнијих система у једној држави и треба да обезбједи њен социоекономски просперитет. И само образовање треба да се реформише у складу са укупним социоекономским околностима и са глобалним трендовима да би било у функцији државе.

Пише: Јованка Вукановић

БРОЈНЕ УЧЕНИЧКЕ НАГРАДЕ

Основна школа „Штампар Макарије“ издваја се и по веома доброј сарадњи са родитељима, локалном заједницом, другим јавним установама, невладиним организацијама и државним органима. Испољила је завидне резултате у реализацији бројних програма који су незаобилазан дио актуелних европских образовних стандарда. Такав амбијент зацијело је био подстицајан за саме ученике који су на државним и другим такмичењима школи донијели више од 700 награда. Посебно треба истаћи да су та признања освојена у различитим областима, што свједочи о вишестраној даровитости генерација ученика, али и о професионалном и систематичном раду са њима. Осим тога, омогућено је континуирано усавршавање наставника, који су своја знања, вјештине и креативност усмјерили ка побољшању васпитно-образовног процеса, испољавању тимског рада, и нарочито – уважавању и афирмацији индивидуалних способности дјете.

(из образложења жирија)

ПРИЗНАЊЕ МОДЕРНОЈ И ИНОВАТИВНОЈ УСТАНОВИ:
Драžана Дмировић, директорка ОШ „Штампар Макарије“

„Октоих прволасник“, прва иштампања књиџа у Јужних Словена, негуто послије Гутенберга, кренула је попути мейтеора из Црнојевића иштампарике у свијет. Из мале земље и још мањеј Обода, из незнања, раштовања, сиромаштва и муке. Али сва та земна прикованост није могла ситати на пути нечем ишто је кроз историју људској рода ојстало као цивилизацијски феномен, а што су: духовна знаижеља, самосвијест и знање, који кад-тад наградијају сваки усуд и претреку. Тако ће „Октоих“ као кондензовани симбол писмености, стваралаштва, духа и етике кроз црногорску историју представљати неперкинути златни праћ, бивајући и сам њена историја и пушоказ. Свеколике друштвене мијене на овим просторима креиале су мање-више са истој изворишта, а што је књиџа. Како је стварана, тумачена, како чувана, и са каквим повјерењем – од штоја је зависио просвјетител и колективна и појединца и државе.

Ошуда је „Октоих“ симболичко ошјелотворење наше свеукупне јаве у којој је њетова пуна аушентична дјелотворност пројектована кроз оснивање истоимене Државне награде за највећи допринос у образовању и васпитању у Црној Гори, усђановљене 1974. године. Јер, пројектована квалитетна и духовној програма једној народа најдубље се ошледа у право у образовно-васпитној сфери, чији су највиши стичуци педагошки и научни досези иманентни мисији самој „Октоиха“. Уско лингвистички речено, ако су ишје Знак и Означено у синхроној равни појмовно-идејне комплементарности, онда је што првенствено на релацији просвјетна, култура, наука и „Октоих“, истовремено и као књиџа историјски знамен и награда.

ДА СЕ НЕ ИСПУСТЕ ВЕЗЕ СА СВИЈЕТОМ

Историјат о Награди говори да су се с временом мијњали и закони и правилници о њеном додјеловању. На примјер, првих година, ово највише државно признање мошло је да добије ишј просвјетних радника и шри колективна, а Одбор за додјелу признања бројао је 10 чланова. Поштом се број мошних добитника – појединца смањује на шри (1982. године). Од тада сваке друје године бира се половина чланова Одбора. Број чланова Одбора за додјеловање Републичке награде „Октоих“ у 1990. године, на примјер, мањи је за четшри, док се од 1996. Награда може додјелити и за доштинуна у високом образовању. Тада се и назив Одбор мијња у Жири, прецизира по први пуш новчани износ Награде, који износ „двасетш и четшри просјечне зараве у Републици за мјесец који претходи мјесецу у коме се додјелује“.

Те и друје измјене свакако да су биле у корелацији са иновацијама у образовању и друштву, са настјојањима да се не испусте везе са свијетом. Биле већ или мањеј иншенишети, оне нијесу крњиле суштину

Награде, најроштив: кад тог је и коме тог је била додјелена, пошврћивала је своје име и своју мисију. И кад је добитник био из подручној одјелњена ОШ „Рифаћ Бурцовић“ из Лозне, као на примјер, учитељ Мураћ Боровић (1974. године) или, ишакође учитељи, Коншантин Вуковић из Лишова код Колашина (нашрен 1982) и Нишкола Томашевић из школе у Подбичићу (лауреат за 1988. годину), заштим проф. др Бранислав Ковачевић, академик Мирчетија Буровић, Софија Кликовац, душодушњена директорица подгоричких вршћна, и мнош друш познати и признати просвјетни неимари широм Црне Горе.

ПРВИ МЕЂУ ЈЕДНАКИМА

И они који нијесу више међу живима усјјели су да својим примјером удахну бесмртности професији којој су посвећено служили. То, поред остало, пошврћују и ријечи Драјана Кујовића у предговору монографије „Добитници Награде Октоих“, коју је „Просвјетни рад“ објавио 1998. године, а шласе: „Сваком добитнику овој признања пришада посебно мјесцо у просвјетни Црне Горе, јер је награда 'Октоих' признање умјећу преношења знања, али и буђењу радозналости духа, креацији и афирмацији неограничених људских моћи, поштинот предавања штој швейтој дужности просвјетителја“. Сама монографија представља драштен документ у којем је веома претледно систематизован историјат додјеле Награде „Октоих“ од њеној усђановљена до 1998. године, шје су мнош чинишце из животи просвјетних радника, школа, педагошких инштитиција и свих друш чинилаца наше просвјетне јавности остале да свједоче и ушћују на суштину просвјетителске мисије. Мош бисмо дошати да је Награда мошла једнако пришати и мношима који је, иако су је зашслужили, само збој прошозиција кандидатуре ошраниченој броја предложених, нијесу добили. И заш се никада у историји уручивања овош признања није дошодило да се у захвалности лауреата превиди шна коншаншја – да су они, зашправо, само први међу једнакима.

Показало се, с друје стшране, ишто шнако да се у пракси предлашња најзаслужнијих није увјек лако дошазило до јединствена кришеријума, да се парадшма усјјеха, инвеншивности, креације и функционалности настшаве различити доживљава, ошуда и шумачи, на примјер, у једној сеоској малој школи са неколико ђака, или у савремено ошремљеној школској усђанови у граду. То је само значило одшворности више за предлашче, жири и лауреате. А како истшнска одшворности никада не зашшаријева, што пошрашмијева да оно до чеш се зашслужено дошло, у овом случају до највише признања „Октоих“, пошшјаје морална шшачка ослошца не само просвјетне и њених дјелашника, већ цјелокупној друштва.

Петар Ракочевић

ЛУЧОНОШЕ ПРОСВЈЕТЕ

– Ове године награду је добила само школа. Мени је жао што нема појединаца, али жири је тако одлучио. Иначе, искуство је показало да су добитници „Октоиха“ добијали касније и друге награде и већина њих упамћени су као примјерни просвјетни радници и лучоноше просвјете.

Бранислав Ђурановић

ПРЕПОЗНАТИ ПРЕСТИЖНЕ ШКОЛЕ

– Радује ме што се рад престижних школа, као што је ОШ „Штампар Макарије“, препознаје и награђује на овај начин.

Академик проф. др Слободан Бацковић

ДОБАР ИЗБОР

– Пошто је „Октоих“ наша најзначајнија награда у просвјети, жири који одлучује треба да води рачуна о томе ко добија то признање, да оно припадне заиста најбољима. Мислим да је ове године направљен добар избор, да нема замјерки. Али раније су се дешавали пропусти. Да се награда не би обезвриједила, треба водити рачуна о томе да је добијају најбољи просвјетни радници. Уосталом, и просвјетни радници између себе најбоље знају ко је завређује.

Предраг Ражнатовић

ЖАЛ ЗА ПРОПУШТЕНИМ

– „Октоих“ би требало да буде највећа награда у просвјетном и културном животу Црне Горе. Током свих ових година добила га је плејада сјајних просвјетних радника и институција. Прије пет година, награду није добио професор Благоје Николић, кога је предложило наставничко вијеће Гимназије „Слободан Шкерковић“. Образложење је било да награду нико од предложених није заслужио. Остао је жал за пропуштеном шансом да се награди изузетан професор и човек.

Проф. др Душко Бјелица

БОГАТА ТРАДИЦИЈА

– Свака награда, а посебно „Октоих“ са својом богатом традицијом, чини част лауреатима. Награда која дође заслужено, која је утемељена на успјесима, много значи и онима који је добијају, али је и снажан подстицај онима који желе да буду наредни добитници.

На свечаности поводом 63 године „Просвјетног рада“ уручена награда „Драган Кујовић“

ПРВИ ЛАУРЕАТ БОЖИДАР ШЕКУЛАРАЦ

(Наставак са 1. стране)

Поздрављајући присутне, досадашњи главни и одговорни уредник Мироје Вуковић образложио је зашто награда носи име Драгана Кујовића. Он је указао на његов изузетан допринос развоју и напретку „Просвјетног рада“, и то од момента када је прихватио да буде председник Управног одбора овог листа.

– Кад је Драган Кујовић постао министар просвјете и науке, рекао је: „За све што сам се залагао као председник Управног одбора, залагаћу се и као министар јер сматрам да је овај лист неопходан нашем школству, а да би био добар, у њега се мора уложити у сваком погледу. Направи план, па да видимо – подсетио је Вуковић.

Обећање је у потпуности испуњено. „Просвјетни рад“ је добио савремену компјутерску опрему, кадровски је ојачао и коначно добио одговарајуће просторије. Све то је омогућило овом листу да ради у неупоредиво бољим условима.

Вуковић је посебно нагласио да је Кујовић био присталица да се уређивачка концепција „Просвјетног рада“ остварује без мијешања споља. У интервјуу поводом јубилеја – 50 година листа, 1999. године, Драган Кујовић је рекао: „Важно је да уређивачку политику не води нико изван самих новина те да над вама нема 'државног ока' које би надгледало правовјерност текстова и концепције... Најскупле је лоше и необјективно информисање, а квалитетне новине никад не могу бити скупе за државу“. Мироје Вуковић се запитао: „Зар то није најдемократски приступ новинарству?“ Драган Кујовић је остао пријатељ „Просвјетног рада“ током скоро двије деценије и несебично водио бригу о овом листу све до краја живота.

Вуковић је изразио задовољство што је проф. др Божидар Шекуларец први добитник овог

Божидар Шекуларец:

ПРЕПОЗНАТ ДОПРИНОС ЦРНОГОРСКОЈ ПРОСВЈЕТИ

„Има ли ишта љепше на смирају радног вијека од сазнања да је стигло признање за допринос струци којом се човјек бави. За мене представља задовољство то што је ово признање додјелио лист просвјетних радника Црне Горе – „Просвјетни рад“. Лист који, како и сам његов наслов каже, просвјећује, информише и образује оне који се баве школом. Сјећам се када сам објавио свој први текст 1976. године у том листу, па тај број носио данима испод мишке, што се испоставило као сигнал да кренем да се бавим писањем и науком, тј. да ми је овај лист упутио зрачак свјетлости на путу преобразбе. С друге стране, чини ми част што сам први добио признање које носи име мог пријатеља Драгана Кујовића, човјека који је дао цијелог себе Црној Гори, њеној будућности и црногорској просвјети. Хвала људима који су у мом раду препознали допринос црногорској просвјети и науци, а тиме и „Просвјетном раду“. Захвалност је тиме већа што је међу 10.000 црногорских просвјетних радника велики број њих заслужио све похвале, награде и признања за свој рад а, ето, избор је пао на мене.

ЗАХВАЛНИЦЕ

За успјешну и дугогодишњу сарадњу досадашњи главни уредник Мироје Вуковић уручио је захвалнице. Признање су добили: Јованка Вукановић, Весна Лазовић, ЧИКОМ – Подгорица, Ранко Лабовић, Дубравка Пешић, Радосав Петрушић, Милутин Павићевић, Лида Вукмановић-Табаш и Зора Богичевић.

Након 19 година на челу „Просвјетног рада“, Мироје Вуковић је захвалио свима са којима је сарађивао: оснивачу и просвјетним институцијама Црне Горе, новинарима, уредницима и запосленима у листу, члановима Управног одбора и Редакције, спољним сарадницима и просвјетним радницима.

ЗАСЛУЖЕНО ПРИЗНАЊЕ

Председник Управног одбора мр Чедомир Драшковић говорио је о свестраном доприносу академика Божидара Шекуларца развоју „Просвјетног рада“, као и о његовом богатом научном и стваралачком опусу.

– Др Божидар Шекуларец је слависта и историчар. Завршио је руски језик и књижевност у Новом Саду. По вокацији је стручњак за средњи вијек. Дуго је радио у Историјском институту, гдје је стекао највиша звања, био редовни професор на Филозофском факултету у Никшићу, директор Историјског института, директор Републичког завода за школство, помоћник министра за науку. Посебно је значајан ње-

гов стваралачки опус. Објавио је преко 400 библиографских јединица у бројним часописима, зборницима и другој периодици и 22 књиге. Поред осталих, „Врањинске повеље“, „Дукљанско-зетске повеље“, „Трагови прошлости Црне Горе“, „Петсто година Ободске штампариие“, „Дукљанско-црногорски историјски обзори“, „Црногорски грбоник“, „Црна Гора у доба Војислављевића“ и „Црна Гора у доба Балшића“. И не само што је низ година био члан Управног одбора „Просвјетног рада“, него и врло квалитетан и плодотворан сарадник овог листа у којем је објавио 77 прилога – казано је у образложењу Чедомира Драшковића.

Породица Драгана Кујовића

признања, које му је заслужено припало.

Награду је академику Божидару Шекуларцу уручио мр Чедомир Драшковић, председник Управног одбора „Просвјетног рада“. Он је том приликом истакао да је Драган Кујовић био личност коју гради снага карактера, а снага карактера је основна потреба за стаменом особу, за несебичну личност, за дугорочну и апсолутно позитивно усмјерену људску енергију.

– Постоји група људи која својим биолошким нестанком

остави нешто што се народним језиком може назвати свијетли траг, нешто што је фино, људско, срдечно, пријатељско сјећање и дуго памћење. Такве личности нису бројне. Таква је личност Драган Кујовић. У име Управног одбора „Просвјетног рада“ кажем да смо имали задовољство што је Драган Кујовић био у нашим редовима и осјећамо обавезу да му се на неки начин одужимо – рекао је Драшковић.

Досадашњи главни уредник Мироје Вуковић, који након

деветнаест година у „Просвјетном раду“ завршава свој радни вијек, захвалио је сарадницима и институцијама које су подржавале његов рад, а самим тим и овај лист.

– Али највећу захвалност исказујем читаоцима, просвјетним радницима којима је лист и намијењен. Они су били главни покретач мог и уопште нашег рада. Од првог дана код њих смо осјетили да нас прихватају широким срцем и повјерењем и разумијевањем. Да нас доживљавају као свој лист. Ми смо на-

стојали да то повјерење оправдамо. Па и када смо гријешили, први су нам опраштали и показивали спремност да помогну. То су показивали у свакој прилици. То нас је тјерало да сачувамо достојанство овог листа и ове часне професије. Настојали смо да будемо свима доступни, да свима буду наша врата отворена, да нема ни политичких, ни националних, ни вјерских подјела – истакао је Вуковић.

Он је пожелио да „Просвјетни рад“ и даље успјешно ради.

Љ. В.

Пријатељи, колеге, сарадници, бивши ученици о Драгану Кујовићу

Академик проф. др Драган К. Вукчевић:

ЗВИЈЕЗДА КОЈА НАС ГЛЕДА СА СВОДА ПАМЋЕЊА

Значајни су они људи који нас окупле дуго пошто су завршили своју мисију у овом животу. Један од таквих био је Драган Кујовић. Био је човјек у ком су се на складан начин уравнотежавале умност и људскост, храброст и отменост. Носио је у себи и ведрину духа и доброту срца. На такве људе, и породице и друштва дуго чекају, јер их вријеме стрљиво припрема. Послови које је обављао, у школи и партији, у Скупштини и Влади, били су велика служба обнови државе Црне Горе. На том путу, он ће се памтити као велики посвећеник црногорске идеје. Када један човјек изброји кораке свог живота, тада се одреди и мјера његовог постојања. Зато, данас можемо рећи да је Драган Кујовић био оно што је одувјек било најтеже у Црној Гори – био је Неко. Смрт такве људе претвори у звијезде које нас гледају са свода памћења.

Марко Шпадијер, генерални секретар Матице црногорске:

ИСКРЕНО СЕ ЗАЛАГАО ЗА ЦРНОГОРСКЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Милка Лабовић, наставница физике у пензији:

ИЗВАНРЕДАН ИЗВОЂАЧ НАСТАВЕ

Са Драганом Кујовићем радила сам у Гимназији „Браћа Селић“ у Колашину. Био је изванредан извођач наставе. Имао је веома добру сарадњу са родитељима и ученицима, а изнад свега феноменалан однос према својим колегама. Увијек је био спреман да помогне свима, посебно онима који су долазили из других средина. Иако је тада био млад, много тога се од њега могло научити у струци у којој је дјеловао примјером. И у ваннаставним активностима имао је велику харизму.

Драган Кујовић је био велики пријатељ Матице црногорске. Често нас је посјећивао, интересовао се за наше програме и иницирао их, разговарао о разним темама, храбрио нас. Велики је његов допринос у доношењу Закона о Матици црногорској. У том циљу, он је као посланик и функционер у Скупштини

био изузетно агилан. Иницирао је да тај закон дође на дневни ред пошто је дуго стајао у реду за усвајање, подржао га у расправи на сједници и био главни опонент наших опонентима. Чак је и у вријеме болести, када више није имао друштвених функција, одржавао породичну и личну комуникацију са нама, тако да смо у Матици његов губитак доживјели као губитак пријатеља који се искрено залагао за црногорске вриједности. Сарађивали смо и у Покрету за суверену Црну Гору. Ја сам био задужен за комуникацију са дијаспором, а он за политички рад у том тијелу. Моје су релације с њим изузетно пријатељске и не могу да одвојим тај сентиментални дио због његовог раног одласка од овог друштвеног.

Славко Шћепановић: преводилац

ПРОБЛЕМИМА ЈЕ ПРИЛАЗИО КРАЈЊЕ ЗНАЛАЧКИ И СТРЉИВО

Имао сам привилегију и задовољство да више година будем један од најближих сарадника Драгана Кујовића. Памтим га и памтићу га као човјека који је дао немјерљив допринос унапређењу образовно-васпитне дјелатности у Црној Гори и развоју „Просвјетног рада“. Проблемима, којих у вријеме када је био министар није било мало, нити су били једноставни, прилазио је крајње зналачки, стрљиво и студиозно. Уз консултације са најближим сарадницима, доносио је рјешења којима су, кад је то било могуће, сви били задовољни.

Подсјећање на Драгана Кујовића ЧОВЈЕК КОЈИ ЈЕ ДАО ЦИЈЕЛОГ СЕБЕ ЦРНОЈ ГОРИ

Драган Кујовић је рођен у Колашину 1948. године. Студије филозофије завршио је 1972. године на Филозофском факултету у Сарајеву. Био је професор Гимназије у Колашину, потпредседник Извршног одбора СО Колашин, председник Општинског комитета Савеза комуниста у Колашину. У више мандата био је посланик у Скупштини Црне Горе, посланик у Вијећу република и покрајина Скупштине СФРЈ и посланик у Вијећу република СРЈ.

Министар просвјете и науке у Влади Републике Црне Горе био је од децембра 1996. до јула 2001. године, затим посланик и потпредседник Скупштине Републике Црне Горе и члан Комисије за израду текста Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора. Био је високи функционер Демократске партије социјалиста, веома активан у Покрету за независну Црну Гору и председник Одбора за безбједност и одбрану Скупштине Црне Горе.

Доц. др Миодраг Вуковић:

БИО ЈЕ ЈЕДНОСТАВАН И ДРАГ

Људи својим дјелом, иако многи тога нијесу свјесни, и за живота, а посебно када напусте овај свијет, постају и остају огледало не само њих самих него и прошлости и путоказ за будућност. Истинит је стари науч, да оно што пером напишете кап воде може да избрише, као што може као благо вјековима да траје. Ипак, највредније је оно што нам сјећање сачува, што је само наше, што са нама траје, живи и умире.

Тако траје моје сјећање на професора Драгана Кујовића. Сјећање као ожиљак који у мени расте и подсјећа на скоро четири деценије непоновљивог пријатељства, дружења и сарадње, 40 година колико је протекло од првих Драганових лекција упућених мени и мојој генерацији ученика колашинске гимназије, лекција из филозофије, првих предавања која је овај дивни човјек преносио новим генерацијама, даровао им нова сазнања, упућивао их како да освајају слободу и подучавао како се живи на човјеку достојан начин. Чинио је то упечатљиво, посебно и само њему својствено. То сјећање траје и трајаће. Не може га избрисати ништа, нити поколебати. Сјећање од првих зимских јутара које је професор Драган са нама проводио у колашинској гимназији, у учионици која је испуњавала младе промрзле душе топлином његове ријечи, казане његовим непоновљивим шармом, и нашом ђачком потребом и напором да наш професор буде задовољан како смо га разумјели, како смо урадили, тискајући се у реду да нам прихвати све матурске радове из онога чему нас је подучавао.

Драган је и као човјек и као професор високо постављао циљеве. Од себе је највише тражио, другима давао и када тражили нијесу. Био је пожртвован и поносан, човјек од ријечи и дјела. Темељан, уман, одговоран. Умио је да саслуша другог, да човјеку врати наду, ономе који се колеба улије нову храброст. Није се штедио, био је несебичан као професор. Наставио је да буде исти као министар, као посланик, као угледник у свим пословима које је радио. Уливао је пријатељима повјерење, старијима ведрину, нама млађима нека нова осјећања, изнад свега поштујући, и тражећи од нас осталих да то исто радимо, праједовско огњиште, мудрост његовог и нашег народа.

Био је народни човјек, једноставан и драг. Вазда виђен и објеручке дочекиван у домовима обичних добрих људи, оних, како оста записано, што кроз живот тихо и нечујно газе као да ногом ступају по памуку, а „наше очи никада не опазе ни њих, ни њину тиху радост или муку“. Привилегија је била бити његов пријатељ. Ненаметљиво, како је он само знао, увијек је био у центру пажње присутних, усмјеравајући разговор у просторе ће се лагано умје, а душа мирује. За обичне људе имао је времена, разумјевања, благу ријеч. То се не заборавља. Био је Црногорац који је стари црногорски барјак на трновитом путу ка повратку независности уздигао када је било најтеже, када су само ријетки вјеровали у дане данашње.

Припадао је најужем кругу истакнутих црногорских интелектуалаца. Савјетовао је своје пријатеље да поштују друге како би сами завриједили поштовање, да имају разумјевања и за оне који другачије мисле. Чинио је то личним примјером мој незаборавни пријатељ, мој гимназијски професор, партијски колега, сарадник у Влади и Парламенту, човјек који је у шали безброј пута, на само њему својствен начин, упознајући ме са људима, знао да каже да сам ја „његов највећи педагошки промашај“. Људи својим дјелом завређују да буду памћени. Бићу искрен и рећи ћу да ми је жао што животне истине, одговоре на животне изазове које сам увијек могао наћи код свог професора, он није пренио на папир, бар не онолико колико је могао, колико је требало и колико нам треба данас.

Тек данас, у овом времену многих изазова који траже паметаре попут Драгана Кујовића, осјећа се његов недостатак и величина онога што је био и што је чинио. У Колашину нема више учионице ће су његови ђаци учили прве лекције из филозофије умотани у његове мудре ријечи које су им отварале видике. Али у Колашину и његовој и нашој Црној Гори и даље свићу најљепша јутра и прољећа у којима, захваљујући и ономе што је и урадио Драган и њему достојни, стасава једна обећавајућа будућност којој се Драган потпуно посветио и за коју се жртвовао. Било је часно дружити се са Драганом Кујовићем, бити његов пријатељ и памтити га као морални и људски путоказ. Срећан сам и захваљан професору Драгану Кујовићу који је многим, а усудићу се рећи – прије свега мени, можда не толико уочљиво за друге, утицао на живот и будућност. Ријетки су и зато драгоцијени такви људи.

Повеља „Иван Црнојевић“ припала министру културе МИЋУНОВИЋ: ПРЕИСПИТИВАЊЕ САВЈЕСТИ КАДА ЈЕ ЦЕТИЊЕ У ПИТАЊУ

Поводом 4. јануара, Дана оснивања града Цетиња, градоначелник Пријестонице Александар Богдановић, уручио је овогодишњу повељу „Иван Црнојевић“ Браниславу Мићуновићу, министру културе Црне Горе.

Ово признање додјељује се за изузетан допринос развоју и промоцији града у разним областима а установљено је 2007. године у знак обиљежавања дана када је господар Иван Црнојевић 1482. године, градећи двор и манастир, утемељио град Цетиње. Признање је припало министру Мићуновићу јер је, како се наводи у образложењу, Министарство културе кроз програм „Цетиње – град културе 2010–2013“, дало највећи допринос граду у протеклом периоду. Они су организатори бројних уметничких смотри на највишем нивоу, чији је домаћин управо Цетиње.

– Ријеч је о институцији која је поуздан партнер и суорганизатор читавог

Александар Богдановић уручио је повељу Браниславу Мићуновићу, министру културе

низа манифестација, због којих на Цетиње данас долазе реномирани уметници из региона и шире, који плијене пажњу бројних посјетилаца из свих крајева наше државе – рекао је Богдановић.

Захваљујући на указаној части, министар Мићуновић је казао да повеља за њега има посебну вредност.

– Тренутак је и прилика да се толико тога може изговорити о Цетињу и његовој слави, али при-

знајмо и то да о Цетињу знамо скоро све. Зато се њиме и поносимо. Али, да ли се Цетиње довољно поноси нама. Ту љубав заслужујемо само ако смо му посвећени прегнућима, преиспитујући и сопствену савјест када је Цетиње у питању – казао је Мићуновић.

Свечаности у Владином дому присуствовали су бројни представници политичког, културног и дипломатског живота Црне Горе. **Н. В.**

Министарство науке додијелило годишње награде

ПРИЗНАЊА ЗА ВРХУНСКА СТВАРАЛАЧКА ДОСТИГЊУЋА

Дипл. инж. Зоран Илинчић, проф. др Предраг Мирановић, проф. др Сања Влаховић, проф. др Срђан Станковић, доц. др Марко Докић, доц. др Ирена Оровић и Јанко Радуловић

Министарка науке проф. др Сања Влаховић уручила 28. децембра годишње награде за научна достигнућа у 2011. години. Награђени су: Јанко Радуловић (најуспјешнији млади истраживач – таленат до 20 година), доц. др Марко Докић (најуспјешнији млади научник до 35 година), проф. др Срђан Станковић (најуспјешнији руководилац научноистраживачког програма или пројекта), доц. др Ирена Оровић (најуспјешнија жена у науци) и Зоран Илинчић (проналазач – иноватор, за најуспјешнији патент или иновативно решење).

Председник комисије за дојелу награде, ректор Универзитета Црне Горе проф. др Предраг Мирановић увјерен је да су овогодишње награде прави одраз научних напора и резулта-

та истраживачког рада у Црној Гори. „Вјерујем да ћемо заједнички предано радити на његовању истинских вриједности развоја науке, а нашим научницима пружити прави подстицај за реализацију плодотворних идеја“, истакао је Мирановић.

Он је похвалио потез Министарства науке да промовише квалитет у научноистраживачком раду јавним иступањем оних научника и проналазача који су својим дјеловањем у протеклој години то заслужили.

Према ријечима министарке Влаховић, наука је вјековима дио наших живота. „У данашњем времену интензивних промјена наука нам креира нове путеве који постају кључне смјернице нашег развоја. Напредак у науци и технологији претвара наш свијет у не-

вјероватно мјесто, а будућност наше дјеце обиљежиће достигнућима која не можемо ни да замислимо. Бити „научно писмен“ није више предност, већ апсолутна потреба. Зато је чињеница да је управо наука тај кључни генератор промјена које утиру пут нашој будућности“, поручила је она.

Влаховићева је захвалила свима на доприносу који су дали у претходној години, како би се науци дао значај који заслужује.

Она је подсјетила да је министарство у 2011. години поставило три стратешка циља. Први је јачање домаће научне заједнице, кроз конкурсе за суфинансирање научноистраживачких пројеката, други је развој билатералне и међународне научне и технолошке сарадње, а трећи повећавање науке и привреде, тј. бизниса. **О. Ђ.**

ВЕСНА ВУЧУРОВИЋ рођена је у Херцег Новом. Дипломирала је на филолошком факултету (одсек за југословенске књижевности и општу књижевност). Била је професор у основној и средњој школи, просвјетни инспектор, руководилац Просвјетне инспекције на Цетињу, помоћница директора Завода за школство у Одејку за квалитет и учествовала у развијању система квалитета у црногорском образовању. Помоћница је министра просвјете и спорта од 2009. године.

Реформа основног образовања почела је 2004. године. Колико су остварени најважнији циљеви зацртани стратешким документима и законима?

– Стратешки циљеви реформе почивају на сложеним задацима који су обављени у периоду од 2004. године до данас. Прије свега, мислим на велика улагања у обнављање школских објеката и изградњу нових, у опремање школа и предшколских установа, у развој информационих и комуникационих технологија. Обука наставника, у коју су уложена не само финансијска средства него и огромна енергија, професионалност и мотивација наших просвјетних радника, кључ је за примјену савремене наставне праксе и обезбјеђивање трајних и примјењивих знања ученика.

Осврћући се на почетак реформе, јасно препознајемо да је овај процес ушао у једну „мирнију“ фазу. Под тим сматрам да су у пракси заживјеле све промјене у образовању којима се тежило и да већ можемо да учовамо гдје је, на којим нивоима или на којим задацима потребно „подешавање“ неких рјешења у циљу постизања високог квалитета знања ученика. То и јесте доказ да је реформа образовања, као и реформа сваког система који се заснива на огромним људским ресурсима, процес који захтијева стално праћење, преиспитивање, унапређивање, односно процес који треба да се препозна у сваком радном дану школе једнако као и Министарства.

Желим да нагласим да праћење и процјењивање успешности реформског процеса и свих његових елемената није ствар утиска или субјективне процјене, већ се заснива на евидентним, провјерљивим и мјерљивим доказима (екстерна и интерна евалуација).

Влада Црне Горе усвојила је крајем прошле године Стратегију развоја основног образовања и васпитања са Акционим планом (2012–2017), чије је водеће начело да се образовање и васпитање мора базирати на висококвалитетним, диференцираним и доступним услугама, како би свако дијете несметано остваривало развојне потенцијале и загарантована права за квалитетан живот и рад и одговорно учешће у животу друштва. Колико је то достигнуто?

– Водеће начело, само по себи, јесте идеал којем се тежи, али који није достижан одједном и за свагда. Другим ријечима, оно нам служи као заједничка визија, оријентир или као водич у планирању и реализацији свих промјена у образовању. У односу на водеће начело, процјењује се и квалитет свих активности предложених

у Стратегији, које доприносе истом циљу – повећању квалитета образовања. Дакле, све што планирамо да урадимо у наредном периоду, путем широког спектра активности, тиче се унапређивања квалитета наставе и учења и повећања обима услуга према специфичним потребама сваког дјетета. Дио тих циљева јесу и побољ-

ма; у афирмацији и већем степеном поштовања и дјечјих права; доступности информационо-технолозија, описном оцјењивању и другом.

Све су то већи или мањи кораци на путу ка достизању водећег начела, а свако од нас даје допринос томе – било да непосредно радимо са дјецом или на друге начине доприно-

кодневног посла – мотивисати људе да се мијењају на позитиван начин, бити узор за позитивне промјене, храбрити и подстицати оне који спорије напредују.

Ово су искуства која дијелимо, која су нам заједничка, било да смо наставници у учионици, директори школа, надзорници, савјетници. Вјерујем

сионалном развоју, наше искуство већ показује да ништа мања препрека није изостанак непосредне стручне подршке наставнику да примјени нова знања и нове вјештине у учионици.

Добро обучени наставници један су од најважнијих услова за успјех планираних промјена. Ту обуку стално спроводи Завод за школство а потенцира се и професионални развој на нивоу школе. Колико је то дало резултате?

– Желене промјене у образовању нијесу могуће без наставника који имају знања и вјештине за организацију савремене наставе и могућности да развију код ученика, поред осталог и компетенције које ће им омогућити да знају како се учи тзв. компетенција „учити како учити“. О обукима се може говорити на више нивоа: на личном плану наставника, професионалном развоју у школи и на нивоу целокупног система. Од почетка реформе, велики број наставника основне школе прошао је један од видова обуке у организацији Завода за школство. У почетку су се обуке базирале на потреби да они стекну нова знања и вјештине у односу на новине у образовном систему. Имале су циљ да се боље разумију нови, сложенији циљеви наставе и учења и да наставници овладају основним методама савремене наставе и учења (нпр. Теоријске основе курикулума и предметни програми за деветогодишњу основну школу, Интерактивне методе, Процјењивање и оцјењивање у настави, Професионални развој на нивоу школе, Интерактивна обука – програм за тренера, Примјена рачунара у настави, Менторство, Самоевалуација школе итд.)

Ове теме не треба занемарити ни убудуће, али је потребно да се професионални развој усмјерава у правцу интензивније примјене наученог и свакодневне евалуације наставног рада како би наставници знали како то утиче на процес учења и наставе, да би имали бољи увид у постигнуте резултате и у оно што треба још промијенити. Такође, неопходно је да програми обуке више прате њихове појединачне потребе у раду. Надаље, неопходно је да наставници на обукама стичу и тзв. генеричке или преносиве вјештине, што им омогућава да стекну оне вјештине које могу да примјене у много ширем обиму послова у школи него што је рад у учионици. Сталне промјене у образовању чине да је идентификовање нових компетенција наставника и руководилаца школе и њихово укључивање у програме обуке – сталан процес.

Потребно је и да се на нивоу школе обезбиди атмосфера

ПРОМЈЕНЕ У

Сматрам да су у пракси заживјеле све промјене у образовању којима се тежило и да већ можемо да учовамо гдје је, на којим нивоима или на којим задацима потребно „подешавање“ неких рјешења у циљу постизања високог квалитета знања ученика. То и јесте доказ да је реформа образовања, као и реформа сваког система који се заснива на огромним људским ресурсима, процес који захтијева стално праћење, преиспитивање, унапређивање, односно процес који треба да се препозна у сваком радном дану школе једнако као и Министарства, истиче Весна Вучуровић

ОМОГУЋИТИ УЧЕНИЦИМА ТРАЈНА ЗНАЊА

Веома важна претпоставка за успјех реформе јесте да заживе модерне методе у настави. Колико се у томе успјело?

– Педагошке вјештине дозвољавају наставнику да изгради и управља наставним окружењем и бира ефикасне начине учења за своје ученике у складу са њиховим потребама. У вријеме развијених технологија неопходно је да их прикладно користе и подржавају ученике да информације проналазе и користе за надграђивање свог знања. Наставници треба да изаберу оне активности учења који ће ученицима омогућити трајна знања и постићи највише стандарде успјешне наставе и учења. Све ово и много других аспеката наставне професије није једноставно испунити и у пракси примјенити. Неки наши наставници пости-

жу највише стандарде кад је у питању квалитетно учење и подучавање. Исто тако знамо да поједини наставници задржавају тзв. традиционалне методе наставе и учења, што дјелује анахроно у односу на захтјеве савремене наставе. Традиционална настава је веома широк појам и не треба сматрати да је она у свим компонентама негативна, већ да нпр. фронтални рад не може бити доминантан облик наставе. Потребно је да наставник прилагоди своју наставну праксу тако да сваки ученик постигне највише у складу са својим могућностима. Можемо говорити о успјешној настави и високом квалитету онда када постигнемо да ученик има активну улогу у учењу и када то води до његових високих постигнућа у знању.

МОТИВИСАТИ ЉУДЕ ДА СЕ МИЈЕЊАЈУ НА ПОЗИТИВАН НАЧИН:
Весна Вучуровић у разговору за „Просвјетни рад“

шана школска инфраструктура и даље улагање у развој кадрова и примјена нових законских рјешења. Ријечју, све институције у сектору образовања (од Министарства до школе) постоје и дјелују зато да би се постепено достизали планирани циљеви.

Можемо, и потребно је, да дискутујемо о томе колико смо ефикасни или ефективни у остваривању појединих циљева, али је очигледно да се у сваком сегменту реформе образовања у Црној Гори већ могу уочити позитивне промјене и јасна оријентација за будуће промјене. Кад говоримо о позитивним промјенама и новим услугама, њих најприје препознајемо у начину како ученици уче и у каквом се амбијенту и атмосфери одвија васпитно-образовни процес; затим, по ранијем уласку дјецe у основно образовање; у повећању и у отворености основног образовања за дјецу са посебним образовним потреба-

симо њиховом здравом развоју и учењу. Према томе, водеће начело јесте идеал, а квалитет нашег свакодневног рада и наша вјера у вриједност образовања могу да нас све више приближавају овом идеалу.

У Стратегији су анализирани сви важни сегменти овог нивоа образовања и указано на достигнућа, али и проблеме. Које су најозбиљније препреке?

– Као и у свим осталим промјенама које се тичу увјерења, ставова или понашања људи, и промјене у образовању најтеже се изводе на нивоу промјене ставова и устаљених навика у раду. Иако нам је до прије пар година било прилично страна знања и пракса „управљања промјенама“, данас много јасније препознајемо да је то процес у којем се и сами налазимо, у којем смо стекли много искуства, научили много о својим снагама и слабостима и да је то дио нашег сва-

да се највећи број осталих препрека у процесу, сложене и дуготрајне реформе образовања, лакше и брже савлађују. Подсјетићу вас, од самог почетка реформе велики број наших наставника уградио је огромну енергију и своја најбоља професионална знања и искуства у процесе израде нових наставних програма, нових уџбеника, у рад других стручних комисија и тијела која реализују реформу итд. Они су већ тада препознавали неопходност промјена, добили су додатан подстицај да сопствену праксу усавршавају, повећавају, дијеле са другим наставницима.

Ипак, још увијек се не примјењују сви механизми којима треба препознати, афирмисати, наградити квалитетан рад наставника, и више то не смијемо одлагати ако желимо да позитивне промјене буду одрживе. Иако се финансијска средства често наводе као највећа препрека сталном профе-

ОБРАЗОВАЊУ СУ СТАЛНЕ

сарадничког дијелења знања, да се јача култура „организације која учи“. Ту се прије свега мисли на активније коришћење ресурса знања сваке школе и организовање различитих облика сарадничког учења (нпр. огледни часови, опсервације часова, електронске конференције и семинари, повезивање малих и великих школа итд.). Како је то и Стратегијом препознато, струковна удружења наставника, којих треба да буде више, снажан су ресурс за стални професионални дијалог, за рјешавање дилема у непосредној пракси и за јачање улоге наставничке професије у цјелини.

Стално се наглашава да је за нови начин рада неопходна и савремена опрема. Министарство је уложило и улаже одређена средства у опремање школа. Да ли је то довољно?

– Од почетка реформе, у континуитету, улаже се у побољшање школске инфраструктуре. У периоду од 2003. године до данас изграђено је тринаест нових основних школа и осамнаест нових објеката подручних установа. Од 2007. године стотину школских објеката је адаптирано и реконструисано, надограђено или дограђено. На примјер, уложено је преко три милиона еура у обнову намјештаја за школске објекте. Унапријеђена је инфра-

за превоз ученика основних школа. Опрема је набављена реализацијом споразума између Владе Руске Федерације и Владе Црне Горе кроз регулацију обавеза бившег СССР-а.

Припремање уџбеника за реформисану основну школу био је огроман посао који је одradio Завод за уџбенике и наставна средства. Урађена је њихова евалуација. Шта је она показала, и који су наредни задаци у овом домену?

– Од 2004. године Завод за уџбенике и наставна средства обезбиједио је све уџбенике за деветогодишњу основну школу. Одштампани су и уџбеници за албански језик и књижевност за основну школу за ученике који имају наставу на албанском језику и преведени су на тај језик сви уџбеници из осталих наставних предмета за основну школу. Такође су објављени уџбеници за изборне предмете у основној школи: Здравни стилови живота, Европска унија, Шах I, II и III.

Завод за уџбенике је радио интерну евалуацију уџбеника за прве разреде основне школе и корисне сугестије практичара уградио у нову генерацију уџбеника, која је почела да излази 2010. године.

Завод за школство анализира наставне програме и обезбјеђује њихово унапређивање. Уколико има значајних промјена у наставном програму, онда се намеће потре-

ши ниво евалуације, има за циљ „поглед изнутра“ и потребу да се стално вреднује постигнуто и мјере резултати, али и исправља оно што није добро. Самоевалуација и екстерна евалуација имају исте индикаторе квалитета на основу којих се утврђује ниво постигнућа. Да би осигурање квалитета заиста било на нивоу утврђене методологије, неопходно је поштовати све кораке у процесу и оспособљавати директоре, наставнике и стручне сараднике да систематично и транспарентно евалуирају праксу, с циљем да се побољшава првенствено знање ученика, односно да се обезбиједи квалитет на свим нивоима рада школе.

Имајући у виду позитивна и негативна искуства реформе, које аспекте треба унаприједити?

– Двије нове стратегије са акционим плановима: Стратегија раног и предшколског васпитања и образовања (2010–2015) и Стратегија развоја основног образовања и васпитања (2012–2017), које су први пут израђене, нуде нам јасне правце развоја. Специфични циљеви развоја или области унапређивања конципирани су на основу детаљне анализе ситуације у предшколском и основном образовању и васпитању. Дакле, у њима су јасно дефинисани аспекти које треба даље развијати у циљу постизања нај-

ВИШЕ ПАЖЊЕ ДЈЕЦИ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА

Последњих година велика пажња посвећена је инклузији. Колико сте задовољни досадашњим резултатима?

– Инклузивно образовање доживјело је посебан развој, на што смо сви поносни. Већ се препознају могућности које су доступне дјецима са посебним образовним потребама, а које унапређују свеукупни развој, што и јесте коначни циљ образовања. По томе смо задовољни и у региону иако смо далеко од тога да будемо веома задовољни постигнутим. На системском плану у дијелу легислативе и стратешких докумената успостављена је јасна мрежа подршке инклузивном образовању – од формирања комисија за усмјеравање дјеце са посебним образовним потребама на локалном нивоу, преко укључености дјеце у ред-

ван систем образовања, до најновије активности – трансформације посебних установа у ресурсне центре. Број дјеце укључене у редовни систем образовања из године у годину расте. Према специфичним могућностима дјетета, на нивоу школе израђују се индивидуални развојно-образовни програми. Све је усмјерено на то да се дјеца са сметњама у развоју подрже да најбоље развијају своје потенцијале.

Инклузивна оријентисаност нашег образовања препознала се и по расту броја дјеце из рањивих група, посебно дјеце ромске, ашкалијске и египћанске националности. У последње вријеме утростручен је број дјеце РАЕ популације која похађају основну школу. Улажу се напори и посебно се подржавају у савладавању образовних циљева и да редовно заврше школовање.

група. Планирано је да се то постигне путем проширивања, адаптације и изградње просторних капацитета, као и обезбјеђивањем разноврсних и проширених модела услуга раног и предшколског васпитања и образовања. У школској 2009/2010. години у јавним предшколским установама било је 12.662 дјеце, у 2010/2011. години 13.176, а ове

предшколских установа. У овим установама реализује се јавно важећи образовни програм – примарни програм предшколског васпитања и образовања у цјелодневном и полудневном трајању. У школској 2010/2011. години лиценцу за рад добиле су још три приватне предшколске установе. Лиценцирањем приватних предшколских устано-

ОСНАЖИТИ ОБУКУ ДИРЕКТОРА

Доста пажње посвећено је унапређењу руковођења школом. У том циљу организована је обука за директоре. Какви су резултати, и шта на том плану треба још усавршавати?

– Обуку руководилаца васпитно-образовних установа, као важну реформску новину, треба даље оснаживати. Едукацијом, поред менаџерских, требало би проширивати и педагошке компетенције директора имајући у виду значај улоге директора у професионалном развоју на нивоу школе, као и у праћењу, процјењивању рада наставника и у пружању повратних информација наставницима за унапређивање наставне праксе. Ту је и обавезност процеса самоевалуације школе који се не може спровести без високих компетенција директора. Директори, осим обуке, тешко да имају друге могућности за стални стручни дијалог, за размјену идеја и добре праксе, за стварање мреже школа и реализацију других вриједних идеја које унапређују квалитет рада у школи.

структура у циљу боље ефикасности и одрживости, а средства су обезбјеђена из капиталног буџета Црне Горе, кредитима које је обезбиједила Влада (од Свјетске банке, Владе Мађарске), текућим буџетом Министарства просвјете и спорта, донаторским средствима (споразуми Владе и донатора): Каритас – Луксембург, Влада Јапана, ЦМСР – Словенија, Тика – Турска и др.

Све основне школе у Црној Гори снабђивене су рачунарском опремом и тренутно има 3.500 рачунара. Свака школа има бар једну рачунарску учионицу и опремљену администрацију, док веће школе имају и двије такве учионице. Ови циљеви остварују се реализацијом пројеката информационог система MEIS. Ове школске године обезбјеђена је опрема за кабинете физике, хемије и биологије за све основне школе са више од 100 ученика, као и 520 музичких инструмената за основне и музичке школе, те 64 возила

ба мијењања појединих садржаја у уџбенику.

Осигурање квалитета у образовању један је од веома битних принципа реформе. У црногорском школству потенцирана су два модела: екстерно утврђивање и самоевалуација. Колико то успјешно функционише?

– Екстерно утврђивање квалитета рада васпитно-образовних установа обављају Завод за школство и Центар за стручно образовање, и то функционише од 2005. године. Оно има за циљ да унаприједи рад школе у свим сегментима, с посебним нагласком на наставу и учење. Тимским радом, надзорници на основу индикатора квалитета процјењују постигнуће, односно утврђују добре стране рада школе и оно што би требало унапређивати. Извјештај о постигнућу садржи препоруке за даље побољшање у свим областима рада.

Самоевалуација, као најви-

НЕОПХОДНО КОНТИНУИРАНО ОПРЕМАЊЕ ШКОЛА: Са ошварња радионице у ОШ „Шћамјар Макарије“ у Подгорици

шиг нивоа квалитета. Препознати су приоритети у обезбјеђивању разноврсних и проширених модела услуга у предшколском васпитању и образовању уз укључивање дјеце из најосјетљивијих група, дјеце са сметњама и тешкоћама у развоју и дјеце из удаљених сеоских подручја. У области основног образовања и васпитања треба даље ојачавати и унапређивати постојећа реформска рјешења, посебно у обезбјеђивању високог знања и развоја ученика у креативне и свестране личности.

Промјене су заживјеле и у предшколском образовању. Какви су ту резултати?

– Најважнији циљ усвојене Стратегије раног и предшколског васпитања и образовања (2010–2015) са Акционим планом јесте повећање обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем, посебно дјеце из осјетљивих

године је 14.340 дјеце, што значи да се обухват дјеце из године у годину повећава. Обухват дјеце са посебним образовним потребама такође расте и она се успјешно интегришу са осталом дјецом у предшколским васпитним јединицама.

Адаптирани су и проширени поједини објекти. На примјер, у ЈПУ „Ирена Радовић“ у Даниловграду створени су услови за упис дјеце јасленог узраста (до три године). У Никшићу су ове и прошле године отворени нови објекти, тј. формиране нове васпитне јединице: „Осмијех“ у Кличеву и „Бамби“ у центру града. У току је градња нових предшколских установа у Голубовцима (општина Подгорица) и Тивту и у припреми је и изградња објекта у Бијелом Пољу.

У 2010. години, након спроведене законске процедуре, Министарство просвјете и спорта издало је прве лиценце за рад за девет приватних

ва остварује се циљ већег обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем и јединственог праћења пружања услуга на овом нивоу образовања.

Измјенама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању из августа 2010. године прописано је да предшколске установе припремају за основну школу дјецу која нијесу обухваћена примарним програмом. Урађен је и одобрен краћи Програм припреме за дјецу узраста од пет година до поласка у основну школу, и предшколске установе припремају се да од фебруара ове године формирају нове васпитне групе и организују рад са дјецом за реализацију овог програма. Такође, стручна комисије Завода за школство израдила је Програм раног предшколског васпитања и образовања за дјецу до три године и он се примјењује у предшколским установама од ове школске године.

Љиљана Вукославић

Министарство просвјете и спорта и Општина Подгорица организовали дочек ватерполистима

СРЕБРНА КАО ЗЛАТНА

Признање одао премијер Игор Лукшић

Министарство просвјете и спорта и Општина Подгорица организовали су на стадиону Малих спортова топао дочек ватерполистима који су освојили сребрну медаљу на Европском првенству у ватерполу. Поводом њиховог запаженог успјеха приређен је и свечани пријем у вили „Горица“. Честитајући на освојеној сребрној медаљи, премијер Црне Горе Игор Лукшић посебно признање одао је Млађану Јановићу, проглашеном за најбољег играча првенства.

„Ваша медаља учинила нас је и поносним и срећним. Ваши резултати обавезују нас да више улажемо у инфраструктуру, стручни кадар и таленте, јер желимо да ватерполо буде један од приоритетних спортова по којем ће Црна Гора бити препознатљива и у Европи и свијету. Увјерен сам да ћемо вео-

ДА ВАТЕРПОЛО БУДЕ ПРИОРИТЕТАН СПОРТ: Хиљаде и хиљаде младих поздравило је успјех наше репрезентације

ма брзо видјети и радовати се још једном одличју, овога пута олимпијском“, нагласио је премијер Лукшић.

Исте вечери, на стадиону Малих спортова одржан је забавно-музички програм на којем је поред осталих учествовала и група „Перпер“. Хиљаде младих је овацијама поздравило наше спортисте радујући се заједно са њима.

И предсједник Црногорског олимпијског комитета Душан Симоновић честитао је ватерполистима на успјеху. Он је подсетио да је резултат већи тим прије што су важне утакмице одигране без кључних играча Николе Вукчевића и Бориса Злоковића.

Ш. Бегзић

Барски фестивал гитаре (Bar Guitar Fest)

БИС ЗА ЦРНОГОРСКЕ ИЗВОЂАЧЕ

И ове године, по десети пут, у Бару је од 16. до 20. јануара, у организацији Удружења гитарских извођача и педагога „Аргус“ и уз финансијску помоћ Скупштине општине Бар, одржана интернационална смотра класичне гитаре „Бар гитар фест“

свите“ (камерни састав Клаз квинтет – Борис Никчевић, Бојана Брајовић, Миланка Никчевић, Славен Турусковић и Момица Гломазић) био је пун погодак. Сала Дворца краља Николе била је сувише мала да би примила све заинтересоване, што је прави показатељ да су пројекти попут овога и више него потребни. Тако је било и осталих вечери.

Концерт гитаристе Милорада Ружића и пијанисте Давора Новака био је још једна врста

зичкој школи, такође су дали свој допринос у концертном сегменту фестивала. Најавили су завршни концерт – рецитал Срђана Булатовића који је премијерно одсвирао програм којим ће ускоро завршити своје докторске студије у Београду.

„У име НВО ‘Аргус’ покретача и организатора ‘Бар Гитар Феста’, с поносом изражавам задовољство реализацијом јубиларног издања, и посебно ми је драго што смо доказали да сопственим, црногорским сна-

ЈЕДИНСТВЕНА ПРИЛИКА ДА ПОКАЖУ ШТА УМИЈУ: Учесници „Гитар фест“

За разлику од претходних, фестивал је ове године имао знатно редуцирану форму због недостатка средстава. Раније је окупљао велики број ученика, студената, извођача и педагога из Црне Горе, Србије и земаља окружења. Овога пута био је окренут учесницима из Црне Горе, што је имало своју предност, јер је више учесника него што је планирано, нарочито међу учесницима, имало јединствену прилику да покажу што знају и умију.

Отварање фестивала премијерним извођењем „Пикник

премијере, јер је комбинација гитаре са клавиром ријетка, а и њихов програм био је изузетно интересантан – како композиције писане за овај дуо тако и смјеле обраде класичних дјела.

Баранка Ивана Цикић испунила је очекивања суграђана и својим солистичким концертном, последије завршених студија, допринијела високом нивоу који фестивал гради већ деценију. Полазници фестивалских мастер-класова, ученици нижих и средњих школа који су наступили на матине-концерту у Му-

гама можемо да парирамо иностраној сцени кад је у питању извођаштво и педагогија за класичну гитару. Једино у чему је ове године могла да се огледа ‘скромност’, због тешке економске ситуације и минималног буџета за овај фестивал, јесте трајање од четири дана, наспрам некадашњих седам и пет. С надом да ћемо XI издање ове манифестације моћи да вратимо на мјесто какво заслужује, завршавамо X ‘Bar Guitar Fest’”, истакла је Бојана Брајовић.

Д. Јанковић

ЗАМТЕС наградио студенте Универзитета Црне Горе

НАЈБОЉИМА ПО ЛАПТОП И НОВАЦ

Завод за међународну научну, просвјетно-културну и техничку сарадњу (ЗАМТЕС), настављајући дугогодишњу праксу, додијелио је награде најбољим студентима Универзитета Црне Горе.

шки факултет), Теодора Гломазић (Факултет за туризам и хотелијерство) и Јован Фуртула (Грађевински факултет).

Уручујући награде, министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић честитао је

ЗНАЊЕ МЛАДИХ ДОДАТНИ ИМПУЛС ЗА ЦРНУ ГОРУ: Министар Славољуб Стијеповић уручио признања

По лаптоп и 500 еура добили су студенти завршне године: Катарина Милачић (Факултет политичких наука), Рамиз Курбеговић (Машински факултет), Мартин Јаредић (Факултет примјењене физиотерапије), Маја Јовановић (Факултет за спорт и физичко васпитање), Ерин Шаркиновић (Фармацеутски факултет), Милица Станишић (ПМФ), Јован Бован (Факултет за поморство), Драган Павловић (Биотехнички факултет), Јелена Бакрач (Металуршко-техноло-

ЗАМТЕС-у на добром односу према најбољим академцима.

„Ваше знање и ангажовање на радним мјестима представља додатни импулс да у Црној Гори заживе европски стандарди“, рекао је Стијеповић, додајући да ће Влада и убудуће водити рачуна о студентима.

Директор ЗАМТЕС-а др Дервиш – Бели Селхановић честитао је студентима на успјеху, истичући да „без креативне интелигенције нема перспективе у друштву“ и поручујући награђенима да су они гаранција будућности Црне Горе.

О. Ђ.

ОБРАЗОВАЊЕ - НАЈБОЉА ПРИПРЕМА ЗА ПРОМЈЕНЕ

Укупна инвестиција износила је 6.400.000 еура. Површина школе је 5.900 метара квадратних, има мјеста за 1.200 ученика. Посебна пажња посвећена је условима за дјецу с посебним потребама. Велељепно здање отворио премијер Црне Горе др Игор Лукшић

Након тридесетогодишњег рада у неусловном монтажном објекту и три године подстанарства у двијема барским школама, ученици и колектив Основне школе „Анто Ђедовић“ у Бару друго полугодиште започели су у новом, најсавременије изграђеном и опремљеном објекту у Црној Гори.

Нова школа настала је на темељима старе. Укупна инвестиција износила је 6.400.000 еура. Површина школе је 5.900 метара квадратних, има мјеста за 1.200 ученика. Посједује 20 учионица и четири специјализована кабинета, библиотеку, спортску дворану од 635 метара квадратних, соларно и под-

ЗДАЊЕ ЗА XXI ВИЈЕК:
Најсавременији школски објекат у Црној Гори

Министар Славољуб Стијеповић, премијер Игор Лукшић, Сјанка Вукчевић, директорка ОШ „Анто Ђедовић“, и градоначелник Жарко Павићевић у обиласку нове школе

но гријање, најсавременију опрему, видео-надзор... Посебна пажња посвећена је условима за дјецу с посебним потребама.

Част да отвори ово велељепно здање, у присуству великог броја мјештана и гостију, међу којима су били министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић и директор Дирекције јавних радова Жарко Живковић, припала је премијеру Црне Горе др Игору Лукшићу, иначе бриљантном барском ђаку.

У поздравном говору пре-

мијер је подсетио да почети развоја ове установе сежу до давне 1878. године, повезане са историјским тренутком када је Црна Гора добила признање за очување слободе и државности. Потом је истакао значај образовања и неопходност сарадње свих друштвених субјеката на том пољу:

– Значај овакве прилике превазилази установљавање изградње и отварања школе. Оно што ће ова школа омогућити, прије свега ученицима и њиховим родитељима у предстојећим годинама, можда је и

најважнија димензија. Један од проверено најбољих видова припреме за промјене јесте образовање. Нема бољег улагања које појединци, родитељи и друштво могу имати од улагања у образовање, и то што је могуће већег квалитета. У времену када је свијет постао глобално раскршће, и када га карактерише општа међузависност, величина једне земље и друштва не огледа се само у величини њене територије и броја становника. Она се огледа и у квалитету образовних капацитета и бројности слободних, образованих и креативних људи, што јој гарантује упечатљив траг и мјесто. Непобитна је важност улоге учитеља, наставника и професора који обављају одговоран посао у нашим школама – казао је премијер Лукшић.

Председник Општине Бар Жарко Павићевић истакао је да су грађани Бара изузетно поносни што је Бар добио нову, савремену образовну институцију. У име локалне самоуправе захвалио је Влади Црне Горе, Министарству просвјете, Дирекцији јавних радова, пројектантима, извођачима и осталима који су учествовали у реализацији овога подухвата.

Дубравка Јанковић

Из Завода за школство ПОКРЕТАЧ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Ускоро свим гимназијама и средњим школама у Црној Гори у којима се реализују гимназијски програми организовани су током прошле године једнодневни семинари под називом „Компетенције наставника у реформисаној гимназији“, саопштено је из Завода за школство.

Семинари су, уз остало, организовани и ради даљег јачања компетенција наставника, посебно у примјени интерактивних метода наставе/учења, приликом планирања наставе, процјењивања и оцјењивања постигнућа ученика, као и за боље мотивисање ђака у наставном процесу. Велики број наставника укључио се у реализацију семинара са својим примјерима из праксе. У току ове године у обуци је учествовало 30 професора различитих струка са различитим темама и примјерима из праксе. Чула су се бројна корисна искуства, демонстрирани су примјери огледних часова, примјери начина мотивисања ученика, даване сугестије за превазилажење многих тешкоћа у пракси и др.

Овакви семинари снажан су покретач за професионални развој наставника на нивоу школе, као и лични професионални развој.

Завод за школство и Одсјек за континуирани професионални развој у наредном ће периоду наставити организацију сличних семинара с циљем размјене добрих искустава, афирмисања и сертификовања професора за тренерске звања.

О. Ђ.

Средња стручна школа „Сергије Станић“, Подгорица

РАЗМЈЕНА ИСКУСТАВА СА ФРАНЦУСКИМ ШКОЛАМА

Средња стручна школа „Сергије Станић“ изузетну пажњу поклања едукацији кадрова који изводе наставу путем семинара у организацији ГТЗ-а, Култур-контакта и

ји је циљ био упознавање са искуствима других, много већих и развијенијих школа у окружењу и Европи. Тако је недавно уприличена посјета Туристичкој школи, потом

ЗБЛИЖАВАЊЕ ДВИЈУ КУЛТУРА:
Узвратна посјета у априлу

других међународних институција. Реализовано је неколико студијских путовања чи-

приватној школи „Фамилија“ и гимназији у Рену, те Вишој угоститељској школи у Динарду (Француска).

Школу „Сергије Станић“ представљали су директор, професори услуживања, куварства и туризма, те професорица француског језика.

Током посјете реализовани су циљеви који се тичу стручног усавршавања, размјене наставника и ученика, подјела искустава са сродним школама и зближавање двију култура.

У току седмодневног боравка представници школе имали су прилику да прате рад школских радионица, часове куварства, услуживања и туризма, као и да у управама школа и педагошко-психолошким службама разговарају о начину организовања практичне наставе и животу у школи уопште. Такође, упознали су се са историјатом града Рена и регије Бретања.

Договорена је узвратна посјета у априлу, када ће у Подгорици бити потписан протокол о сарадњи и прецизни дати дати за долазак наставника на стручно усавршавање, те детаљно размјене ученика.

Зоран Кликовац

Брига о ромским ђацима

СТУДЕНТИ ПОМАЖУ У УЧЕЊУ

Образовне и научне институције у Црној Гори дио својих активности у протеклој деценији усмјериле су ка подизању квалитета васпитно-образовног рада са ученицима Ромима и остваривању њихове пуне инклузије. Како истичу у Заводу за школство, то нарочито важи за подручно одјељење ОШ „Божидар Вуковић Подгоричанин“ у Подгорици – Камп 2, Коник. Наставу у овој школи похађају 242 ђака од првог до четвртог разреда, са којима ради 10 наставника, шест ромских медијатора, а од априла 2011. године укључено је и 100 студената волонтера са пет студијских програма Филозофског факултета у Никшићу. Ријеч је о програмима: Предшколско васпитање, образовање учитеља, Психологија, Педагогија и Црногорски језик и јужнословенске књижевности.

Сваког радног дана десет студената помаже ученицима да лакше и квалитетније савладају предвиђени наставни програм. Ефикасна координација и тимски рад допринијели су да ђаци редовније похађају наставу, побољшају успјех, као и смањење језичке баријере.

Студенти волонтери били су и иницијатори организовања новогодишње приред-

На новогодишњој приредби подијељено 405 пакетића

бе на којој је подјељено 405 пакетића и 300 поклон-пакета од Ерсте банке. Пакетиће су добила и дјеца из вртића у кампу Коник 2 и вртића „Врела рибничка“.

Програм је реализован уз подршку Завода за школство, те невладиних организација „Ромски круг“ и „Педагошки цен-

тар Црне Горе“. Донатори ове манифестације били су: Ерсте банка, Министарство за људска и мањинска права, Министарство вањских послова и европских интеграција, Главни град, компанија Сименс и Центар за стручно образовање.

О. Ђ.

Сусрет министарке Сање Влаховић са амбасадорком Пољске

ОСНИВАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКОГ АРХЕОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

Успостављање научно-технолошке сарадње између Црне Горе и Пољске, као и дефинисање начина за оснивање заједничког археолошког института са сједиштем у Котору, била је тема сусрета министарке науке проф. др Сање Влаховић са амбасадорком Пољске у Црној Гори Гражином Сикорском.

Заједнички археолошки институт пројекат је од великог интереса како за Црну Гору тако и за Пољску, с обзиром на археолошко богатство и вриједност подручја Рисна, али и цијелокупног Бококоторског залива. Озваничењем једне овакве сарадње добиће се простор и услови за бољи и активнији рад археолога, гдје би се заједничким истраживањима дошло до нових драгоцијених сазнања из археологије у Црној Гори, оцијењено је приликом сусрета. **О. Ђ.**

Са пријема у Министарства науке

Подгоричка гимназија

У МРЕЖИ ИСТАКНУТИХ ШКОЛА

Амбасадор Немачке Пијус Фишер уручио је почетком децембра табул партнерских школа Радише Шћекићу, директору Гимназије „Слободан Шкерковић“ у Подгорици која потврђује статус партнера, као и поклон опрему у вриједности пет хиљада еура. Тако је Гимназија постала дио пројекта „Школе: Партнери будућности (PASH)“. Захваљујући оствареној сарадњи са Гете институтом из Београда, Гимназија је умрежена и постала дио пројекта „Школе: Партнери будућности“.

„Част ми је као амбасадору Не-

мачке да присуствујем овој манифестацији и драго ми је што се Гете институт одлучио за ову школу. Осим ове школе, чланови Међународне мреже су и школе у Беранма и Улцињу“, рекао је Фишер.

Према ријечима Радише Шћекића, циљ овог пројекта јесте унапређење и умрежавање истакнутих школа широм свијета, као и јачање културолошке везе између Немачке и Црне Горе. Он је додао да је Гимназија добила шест стипендија за ђаке и двије за професоре за школовање у Немачкој.

Љ. В.

Британски савјет ИЗЛОЖБА РАДОВА УЧЕНИКА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Продајна изложба радова ученика са инвалидитетом, у организацији Британског савјета, одржана је крајем децембра у подгоричком Делта ситију. Ријеч је о завршној активности прве фазе про-

јекта су: Удружење младих са хендикепом Црне Горе, Завод за запошљавање, Универзитет Црне Горе и Делта сити. Иначе, осим креативних радионица, активности су биле и: мапирање,

КРЕАТИВНОСТ НА ДЈЕЛУ:
Завршне активности пројекта Инклузивни дизајн

јекта Инклузивни дизајн који је посвећен едукацији особа са инвалидитетом у области дизајна и уметничких заната са циљем њиховог економског оспособљавања и запошљавања. Учесници четири креативне радионице, организоване током прве фазе, изложили су своје производе од папира, керамике, дрвета, коже и текстила.

Партнери Британског савјета у

тј. израда свеобухватне базе података о особама са инвалидитетом и њиховим вјештинама, јавну кампању, курс за графичке оператере и семинаре о социјалном предузетништву.

На изложби су учествовали и гости пројекта Мајда Мучић и Ђорђе Рашовић, дипломирани студенти Факултета ликовних умјетности на Цетињу. **Љ. В.**

Министри Славољуб Стијеповић и Сања Влаховић са њемачким амбасадором Пиусом Фишером

ПОДСТИЦАЈ САРАДЊИ

Министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић и министарка науке проф. др Сања Влаховић примили су у одвојеним посјетама господина Пиуса Фишера, новоименованог амбасадора Савезне Републике Немачке у Црној Гори.

На састанку са министром Стијеповићем размотрена је, уз остало, могућност унапређења и заједничке промоције изучавања њемачког језика у васпитно-образовним установама у Црној Гори. Саговорници су разговарали о будућој сарадњи путем размјене студената и наставног особља, могућностима стипендирања и смјештаја црногорских студената, о унапређењу сарадње у области високог образовања и истраживања, те размјени искустава у реформи основног и средњег образовања.

Будући да Немачка има обједињено министарство

Министар Стијеповић са амбасадором Немачке Фишером

науке, културе и просвјете, амбасадор Пиус разговарао је с министарком Влаховић о моделу билатералног споразума, којим би се извукао максимум за научне заједнице обје земље.

„Већ постоји добра сарадња у области науке и научноистраживачке дјелатности, имајући у виду партнерство у два ФП7

пројекта намијењена умрежавању министарстава науке земаља Западног Балкана и координисаном развоју истраживачких политика и програма у овом региону. Но успостављање конкретног споразума о сарадњи значило би отворање нових могућности“, саопштено је из Министарства науке. **Ш. Б.**

Амбасадорка Пољске Гражина Сикорска у Министарству просвјете и спорта ДРАГОЦЈЕНА ИСКУСТВА

Министар просвјете и спорта Славољуб Стијеповић примио је госпођу Гражину Сикорску, амбасадорку Републике Пољске у Црној Гори. Том приликом договорено је да потписивање споразума двију влада о сарадњи у области културе, науке и образовања буде током прве половине 2012. године.

Као могућа подручја будуће сарадње истакнуте су додјеле студентских стипендија, организовање узајамних студијских посјета, те размјена наставног особља на свим нивоима образовања. Како је Пољска претходних шест мјесеци била председава-

Амбасадорка Гражина Сикорска и министар Стијеповић са сарадницима

јућа Европској унији, оцијењено је да ће Црној Гори као земљи кандидату бити

веома драгоцјена искуства која ће добити путем размјене. **Ш. Б.**

Амбасадорка САД у Министарству науке СТИПЕНДИЈЕ ЗА ДОМАЋЕ СТУДЕНТЕ

Министарка науке проф. др Сања Влаховић састала се с амбасадорком САД Сју К. Браун. Разговарале су о продубљивању билатералних односа у области науке, укључујући америчке државне стипендије за студенте, о сарадњи у промоцији науке, те о могућој помоћи америчких компанија за успостављање научне инфраструктуре у Црној Гори.

У вези с америчким државним стипендијама за научнике и студенте, договорена је интензивнија сарадња Министарства са Одјељењем за медије, образовање и културу америчке амбасаде у Подгорици. Циљ је да Министарство науке у сарадњи са Министарством просвјете и спорта, али и већим компанијама, обезбједи студентима додатна финансијска средства за даље усавршавање.

Амбасадорка Браун изразила је добру вољу да и америчка амбасада буде

Амбасадорка Сју К. Браун са министарком Влаховић

партнер овогодишње манифестације „Отворени дани науке“.

Како се наводи у саопштењу из Министарства, Влаховићева је посебно истакла важност и изузетан значај повезивања са америчким компанијама у свјетлу подршке научној заједници, али и као партнерима за успостављање првог научно-технолошког парка у

Црној Гори. У том контексту било је ријечи и о недавном одобреном пројекту Свјетске банке „Високо образовање и истраживања у функцији иновација и компетитивности“, којим ће се обезбједити 12 милиона еура, између осталог и за формирање првог центра успјешности у Црној Гори. **О. Ђ.**

Премијер Игор Лукшић примио полазнике друге генерације Школе предузетништва и иновација за младе

САМОСТАЛНО ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА

Председник Владе Црне Горе Игор Лукшић примио је полазнике друге генерације школе предузетништва и иновација за младе, коју је организовала прва генерација дипломираних студената Факултета за међународну економију, финансије и бизнис Универзитета Доња Горица.

Лукшић је дао подршку овом пројекту, наводећи да је изузетно значајно да се млади људи непосредно упознају са функционисањем извршне власти. Ученицима је пожелио добре резултате у раду, чиме ће им се омогућити што шири избор професионалног опредељења. Школа је организована посљедње недјеље зимског распуста на УДГ и трајала је седам дана. Циљ је био да учесници – ученици средњих школа из свих градо-

ПОДРШКА ПРОЈЕКТУ:
Стицање знања неопходних за самостално одлучивање

ва Црне Горе – стекну увид у економију Црне Горе, те да им успјешни људи из приватног и државног сектора пре-

несу искуства како би стекли неопходна знања да сами доносе одлуке о својим будућим ангажовањима. **Љ. В.**

Сусрет министарке Сање Влаховић с директором Црногорског телекома Рудигером Шулцом

ТЕХНОПАРК, ИНКУБАТОР...

Министарка науке проф. др Сања Влаховић разговарала је са Рудигером Шулцом, извршним директором Црногорског телекома, о могућностима сарадње тих двију институција.

„Један од стратешких циљева Министарства јесте превазилажење јаза између науке и истраживања, као и науке и бизниса. У ту сврху ради се на реализацији два кључна пројекта: изградње центара успјешности у Црној Гори, високоразвијених лабораторија гдје иновације доживљавају своју реализацију, те формирање првог технопарка, одређене врсте инкубатора у оквиру кога се појединцима и малим фирмама стварају могућности да расту и тржишту понуде конкретан производ који у неким случајевима може донијети огромне профите самој држави. Напоменућемо да је управо Гугл настао на овакав начин, захваљујући идеји два студента, а данас представља једну од водећих свјетских фирми“, наводи се у саопштењу Министарства.

Влаховићева је напоменула да би управо у овом сегменту

САЊА ВЛАХОВИЋ С РУДИГЕРОМ ШУЛЦОМ:
Превазилажење јаза између науке и истраживања

подршка Телекома, као једне од највећих и најугледних компанија у нашој земљи, била од изузетног значаја.

Шулц је указао на велики изазов који Црну Гору очекује на путу успостављања оваквог облика научне инфраструктуре, те да ово мора бити пажљиво планиран и изузетно осмишљен пројекат. При томе је ис-

такао своју пуну спремност да подржи и помогне Министарству науке на путу остварења овог циља.

Још један од препознатих модела сарадње свакако је промоција науке, па је најављен партнерски однос Телекома у реализацији наредне манифестације „Отворени дани науке“. **О. Ђ.**

Пројекат ЕТШ „Васо Алигрудих“ из Подгорице о инклузивном образовању

ПРОМОЦИЈА ВОЛОНТЕРСКОГ РАДА

На конкурс на тему „Изградња мостова у друштвима – волонтирајте у вашој заједници“, Академије централноевропских школа (ACES), од пријављена 132 пројекта

награђена су 43. Међу њима је „Инклузивно образовање и ТИ“, пројекат партнерске сарадње трију школа: Средње електротехничке школе „Васо Алигрудих“ из Подгорице, која је уједно и координатор, СОУ „Таки Даскало“ – Битољ (Македонија) и Roman Voda National College (Румунија).

За потребе пројекта, у ЕТШ „Васо Алигрудих“ оформљено је одјељење од четрнаест ученика. Чине га по седам редовних ученика, узроста до 17 година, и ђака са посебним потребама – штићеника Завода за школовање и професионалну рехабилитацију инвалидне дјеце и омладине из Подгорице. Пројекат је осмишљен у виду радионица, недјељно један блок-час. У циљу промовисања волонтерског рада и вршњачке едукације, наставу изводе редовни ученици школе, на рачунарима. Радионице су организоване на креативан начин, прилагођен дјецу с посебним потребама. Један од циљева радионица јесте унапређење дигиталне компетенције и информатичко описмењавање дјеце и младих са тешкоћама у развоју.

Планиране су међусобне посјете партнерских школа, па ће ЕТШ „Васо Алигрудих“ ускоро бити домаћин делегацијама из Румуније и Македоније.

ВРШЊАЧКА ЕДУКАЦИЈА:

Радионице су прилагођене дјецу с посебним потребама

Јануарски испитни рок на факултетима у Црној Гори

РАНО ЗА ПРЕЦИЗНЕ ПОДАТКЕ

Јануар је мјесец провјере знања студената на факултетима свих универзитета у Црној Гори. Академци су полагали колоквијуме и испите. Колоквијуме су полагали усмено, писмено или у форми практичног рада. Такав начин провјере знања организује се као редован, посебан – додатни, поновни и поправни колоквијум. Што се испита тиче, имали су прилику да покажу своје знање на завршном и поправном испиту.

Према ријечима мр Драгице Анђелић, генералног секретара Универзитета „Медитеран“, завршни испит студената врши се као интегрална провјера квалитета цјелокупног рада, тј. знања, вјештина и активности које студент покаже током наставе и другог облика рада у оквиру појединог предмета. Тај испит се полаже усмено, писмено или у форми практичног рада, зависно од врсте научне, односно умјетничке дисциплине. Поправни испит полаже студент који није положио завршни испит или онај који није задовољан оцјеном постигнутом на завршном испиту.

До закључења овог броја „Просвјетног рада“ факултети, осим оних који припадају Универзитету „Медитеран“, нису имали прецизне податке о пролазности студената, тако да их, ни поред предисретљивости стручних служби, нисмо у могућности објавити.

„Завршни и поправни испити у зимском семестру студијске 2011/2012. године нијесу још увијек окончани. Факултети имају различите податке, у зависности од евиденције достављене студентским службама“, објашњава мр Драгица Анђелић. Према подацима којима располаже, на Факултету за пословне студије „Монтенегро бизнис скул“ (Montenegro Business School) од 69 % студената прве године изашлих на испите, 59% је положило. На другој години, од 79% изашлих на испите 69% је положило, а на трећој од 96% изашлих 73% успјешно је прошло.

Факултет за туризам у Бару има просјечну пролазност од 72% од укупног броја студената; Факултет за информационе технологије 40% од укупног броја студената, и на том је факултету најмања пролазност, док најбољу просјечну пролазност (80%) имају студенти Факултета визуелних умјетности. Факултет за стране језике има пролазност од 70 до 75% од броја изашлих студената на свим годинама.

Што се Правног факултета тиче, подаци за завршне испите на првој години показују да се пролазност у односу на број студената који су полагали креће у распону од 57 до 95%, а полагало је од 55% до 70%, зависно од предмета. На другој години пролазност у односу на број студената који су полагали креће се у распону од 78 до 95%, а полагало је од 55% до 70% зависно од предмета. И на трећој години пролазност у односу на број студената који су полагали креће се од 80 до 100%, а полагало је од 75 до 80%.

О. Ђ.

Министарство просвјете и науке

ЕЛЕКТРОНСКИ ДНЕВНИЦИ У СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

У свим средњим школама у Црној Гори од овог полугођа функционишу електронски дневници. Ријеч је о примјени пројекта MEIS – Montenegrin Educational Information System (Црногорски образовни информациони систем).

Како појашњава Дарко Ковачевић, шеф Одјељења информационо-комуникационих технологија Министарства просвјете и спорта, ради се о веб-апликацији која обједињава податке о школама, ученицима, наставном и ваннаставном особљу, оцјенама, изостанцима, школској инфраструктури...

Ковачевић наводи да су предности овог система бројне и да је у питању аутоматска статистика која ће бити реализована у школама и централним образовним институцијама – Министарству просвјете, Центру за стручно образовање, Испитном центру и Заводу за школство.

– Сви запослени имају право на приступ оном дијелу система који покривају. Директор може да види стање у цијелој школи, али не може, на примјер, да уписује оцјене, разредни старјешина има приступ подацима о одјељењу за које је задужен, а професор само за одјељења, односно предмете које предаје – каже Ковачевић.

Дио пројекта који омогућава родитељима да имају увид у оцјене своје дјеце биће реализован током ове школске године.

Примјена MEIS-а у црногорским основним школама почеће наредне школске године.

Милева Лучић

Љ. В.

На Универзитету Доња Горица
одржане Двадесете Божићне расправе

ЉУДИ СЕ ВРАЋАЈУ УМЈЕТНОСТИ

Иако је у Европи криза, буџети за културу су повећани јер је потребно да се одшколује нова елита која ће моћи да ријешити проблеме

„Култура и развој” била је тема Двадесетих Божићних расправа одржаних на Универзитету Доња Горица. Утемељивач расправе проф. др Веселин Вукотић оцијенио је да економске кризе настају због истрошености културног модела, а не увођењем слободних тржишта, те да у Црној Гори читаве шуме бирократских прописа спречавају развој бизниса.

„Цивилизација је у фази еволутивног прелаза са индустријског капитализма на такозвани културни капитализам, са посједовања материјалног на важност идеја” рекао је професор Вукотић.

Он сматра да развој туризма није бројање кревета и попуњеност, већ стварање доживљаја за туристе, чему не доприноси заробљавање обала ни гашење музике у поноћ.

Проф. др Душан Јањић са Института друштвених наука из Београда истакао је да се у свијету велики значај посвећује индустријском дизајну, спони стваралаштва и културе, а да економска криза није и криза глобализације, већ њено убрзавање.

„У времену кризе, људи се враћају

умјетности, што потврђује да умјетничка дјела постају вреднија од акцијског папира. Само у Србији куповина умјетничких дјела порасла је за 35 одсто” додао је професор Јањић.

Министар културе

Црне Горе Бранислав Мићуновић казао је: „Министарство ради на томе да култура постане комуникативнија и добије економски значај, као и да се у изради новог закона тражи рјешење за финансирање кинематографије која је угрожена”. Према његовим ријечима, једино код нас не постоји утврђен начин за финансирање филма, јер су таксе за коришћење аудио и визуелног материјала мобилних оператери препознали као бизнис-баријере. Ми-

Одбор за просвјету, науку, културу и спорт
Скупштине Црне Горе

ПОДРЖАН ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЦАНУ

Одбор за просвјету, науку, културу и спорт Скупштине Црне Горе подржао је на сједници, одржаној 31. јануара, већином гласова Предлог закона о Црногорској академији наука и умјетности. Против су били представници опозиције, док је посланик Клуба албанских странака Васел Синоштај био уздржан.

Министар науке Сања Влаховић, казала је да Предлог предвиђа обједињавање научног потенцијала и да се њиме постиже аутономија установе у раду, утврђивање начина избора чланова и располагање финансијама.

Љ. В.

нистар је истакао да филмску индустрију види као начин за привлачење страних инвеститора и туристичку промоцију Црне Горе. Земље у региону, како је казао, годишње од снимања филмова у својој земљи зараде више него два износа из буџета који се код нас издвајају за развој културе.

„Култура се код нас посматра као трошак”, рекао је Мићуновић и нагласио значај споменика под заштитом Унеска и оснивања комуникативног центра, пројекта који је планиран са Марином Абрамовић. Редитељ Бранко Балетић сматра да је интелектуална и културна црногорска елита истрошила ресурсе за брже напредовање Црне Горе, а проблем је недостатак знања и образовања.

„Криза је и у Европи, али су буџети за културу повећани, јер су схватили да је потребно да се одшколује нова елита која ће моћи да ријешити проблеме”, истиче Балетић.

Власник компаније „Ком трејд” Веселин Јевросимовић нагласио је значај информационе економије која постаје инфраструктурална дјелатност и саопштио да је укупна годишња зарада од двије милијарде еура земаља бивше Југославије једнака заради једне Мађарске. Двадесетим Божићним расправама присуствовали су, између осталих, председник ДПС-а Мило Ђукановић, министар финансија Милорад Катнић, министар економије Владимир Каварић, као и председник Комисије за хартије од вриједности Зоран Ђукановић.

О. Ђ.

27. јануар – Међународни дан сјећања на холокауст

КОНРАД АДЕНАУЕР: КРИВИЦА ЈЕ УЧИЊЕНА РАНИЈЕ

Погроми Јевреја 1933. и 1938. дешавали су се потпуно јавно

Драги Кустодисе!

Од мајке Верхан добио сам приложени чланак оца Прибила са молбом да се о њему да суд. Пошто ја немам адресу оца Прибила, а мајка Верхан ми је саопштила да је преко Тебе добила овај чланак, враћам ти га у прилогу, с молбом да се достави оцу Прибилу.

Ја не бих пустио да изађе овај чланак. По моме мишљењу, њемачки народ, а и бискупи и клер носе огромну кривицу због догађања у концентрацијским логорима. Тачно је да се последице можда није имало више шта да се уради. Кривица је учи-

њена раније. Њемачки народ, а и бискупи и клер великим дијелом, упустили су се у националсоцијалистичку агитацију.

Он се скоро без отпора, чак дјеломично с одушевљењем, изједначио на свим подручјима која су означена у чланку. У томе лежи његова кривица.

Али уосталом такођер се знало – да се и није знало за догађања у логорима у њиховој пуној мјери – да су лична слобода, сви правни принципи гажени нога-

ма, да су у концентрационим логорима чињене велике грозоте, да су Гестапо, наше СС трупе, а дијелом и наше трупе у Пољској и Русији поступали с беспримјерним грозотама према цивилном становништву.

Погроми Јевреја 1933. и 1938. су се дешавали потпу-

но у принципу о природно право, о Хашку конвенцију и о најједноставније налоге човјечности. Вјерујем да би, да су бискупи сви заједно једног одређеног дана јавно с проповједаоница заузели став против тога, они могли много тога да спријече. То се није десило и за то нема

ИМЕ КОНРАДА АДЕНАУЕРА (1876–1967), првог њемачког канцелара, симбол је демократске обнове Њемачке, спољнополитичке оријентације у трансатлантском систему вриједности, симбол визије европског уједињења и оријентације на социјалну тржишну привреду. Слобода, правда и солидарност, водећи су принципи рада Фондације Конрад Аденауер (КАС), а његово духовно наслеђе истовремено задатак и обавеза.

но јавно. Ми смо официјелно обзнанили уморства талаца у Француској. Дакле, одиста се не може тврдити да јавност није знала да су се националсоцијалистичка власт и врховна команда стално огријешивали.

извињења. Да су бискупи због тога доспјели у затвор или у концентрационе логоре, то не би било штета, напротив. Све се то није десило и зато је најбоље да се шути. Ја знам сигурно да се преминули Папа (Пио XI, прим. прев.) тачно слаже с мојом осудом. Како мисли садашњи Папа, не знам.

Много хвала за одашљивање и срдачни поздрав.

Твој
Аденауер

ДА СЕ
НИКАД
ВИШЕ
НЕ ПОНОВИ:
Аушвиц

(Писмо др Бернхарду Кустодису, пароху у Бону, 23. фебруара 1946; Пешчаник.нејт, 27. 1. 2012; С њемачкој превео Марио Коџић)

ПОЛИТИКА ИЛИ СТРУКА

Поједини чланови Комисије настоје наметнути израду четири засебна програма, на основу којих би већ од другог разреда основне школе била извршена сегрегација ученика по националном и језичком критеријуму, што је недопустиво у грађанској Црној Гори, истиче предсједница Комисије за израду програма Наташа Газивода

Израда програма за наставни предмет Црногорски–српски, босански, хрватски језик и књижевност касни, а планирано је да буде завршен да 31. децембра. Како каже предсједница Комисије за израду тих програма Наташа Газивода, Комисија је почела да ради 1. новембра. Током досадашњег рада (петнаест сједница) анализирани су и разматрани општи циљеви предмета за први, други и трећи циклус основне школе и детаљно разрађени оперативни циљеви и активности до циља 2.2 наставе језика за II разред основне школе, који се односе на почетно читање и писање.

НАТАША ГАЗИВОДА:
Да интереси дјеце буду у првом плану

Она указује да је до застоја у раду дошло због тога што су представници српске језичке заједнице у Комисији претпоставили политичке циљеве и интересе стручним. Један од кључних проблема због које

Др Аднан Чиргић:

ПРОБЛЕМИ НИЈЕСУ ИЗНЕНАЂЕЊЕ

Директор Института за црногорски језик и књижевност др Аднан Чиргић сматра да ови проблеми нијесу изненађење јер у Комисији српску и босанску језичку заједницу представљају политички ангажоване личности.

– Политички представници који су потписали политички споразум о језику именовали су и своје представнике за рад у Комисији. Осим педагога и психолога, којима је по природи ствари мјесто у комисијама за израду наставних програма, именовани су и представници појединих језичких заједница. Док црногорску и хрватску језичку заједницу представљају људи из струке (методичари, практичари, људи с искуством у изради програма и уџбеника), српску и босанску језичку заједницу представљају, прије свега, политички ангажоване личности. Стога је било и логично по-

Др АДНАН ЧИРГИЋ:
Сумње у намјере њојединих опозиционих лидера

сумњати у искрену намјеру појединих опозиционих лидера који су потписали политички споразум о називу наставног предмета – каже Чиргић.

Према његовом мишљењу, „врло је симпатично што поред бројних истакнутих сербиста у Црној Гори и изван ње“, те поред бројних успешних средњошколских професора српског језика, српску језичку заједницу представљају један русиста (познатији по својему политичком ангажману него по стручном), један теоретичар књижевности (такође с партијским функцијама) и једна универзитетска професорица срп-

ске књижевности“.

– Лош је сумњивије да они који су били најгласнији у борби против назива предмета Матерњи језик данас као образац доброга наставног програма узимају баш то против чега су се донедавно здружено залагали. С друге стране, увредљиво је за здрав разум кад чујете да се на демократију позива (а друге оптужује за национализам) неко ко представља странку која афирмише рехабилитацију четничког покрета. Свакоме поље упућеном у црногорске прилике јасно је о чему је ријеч – представницима српске језичке заједнице ангажованим у Комисији за израду поменутог наставног предмета није довољно то што су добили могућност да се српски језик у настави равноправно изучава са осталим језицима у службеној употреби, већ им је очигледно потребно искључивање црногорског језика из образовног система или барем његова тотална маргинализација – наглашава Чиргић.

се не постиже сагласност јесте да ли сва дјеца треба да науче нова слова и да ли ће морати касније да их користе.

„Поједини чланови настоје фактички наметнути израду четири засебна програма (да обавезно буде само оно што се тиче језика који ученици одаберу као свој матерњи), на основу којих би већ од другог разреда основне школе била извршена сегрегација ученика по националноме и језичком критеријуму, што је недопу-

стиво у грађанској Црној Гори“, каже Газивода. То би, сматра она, довело до ситуације да би наставник унапријед морао знати национално или језичко одређење ученика понаособ, што би „на недопустив начин допринијело националним подјелама међу ученицима“. Према њеном мишљењу, настава мора бити јединствена, а градиво у подједнакој мјери обавезно за све ученике. То је и једини начин који би могла прихватити сва-

ка држава с грађанским устројством.

Она истиче и да нико од представника српске језичке заједнице није показао стручност у познавању методологије израде наставних програма, нити спремност на дијалог и компромисна рјешења која не би представљала маргинализацију црногорског језика и која не би била у супротности с политичким споразумом и Уставом, израде наставних програма, нити спремност на дијалог

и компромисна рјешења.

Да подсетимо, поред Наташе Газивода, чланови Комисије су: Тамара Милић, Александар Чогурић, Александар Радоман, Владимир Војиновић, Драган Копривица, Лидија Томић, Горан Радоњић, Суљо Мустафић и Јаков Сабљић.

Газивода оцјењује да је посао могуће завршити једино уколико поједини чланови подреде партијске интересе стручним, те да интерес дјеце буду у првом плану. **Љ. В.**

Испитни центар расписао конкурс за лиценциране испитиваче

ДРЖАВНИ СЕРТИФИКАТ ЗА НЕФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ

Имајући у виду велики број занимања, Испитни центар се, уз консултацију са Центром за стручно образовање, одлучио да крене са оним квалификацијама за које су заинтересовани лиценцирани организатори образовања и сами кандидати, а приоритетни су Министарству просвјете

Појединци који су путем неформалног образовања (код организатора образовања одраслих или на неки други начин) стекли вјештине за конобара, помоћника конобара, куvara, помоћника куvara, мушког и женског фризерa, помоћника фризерa, вођу сплава, собарицу и руководиоца грађевинских машина моћи ће ускоро да добију државни сертификат о познавању тих вјештина. Провјеру знања вршиће Испитни центар. Ова институција је, у складу са Законом о националним и стручним квалификацијама и Законом о црногорском националном оквиру, у првој половини фебруара расписала конкурс за лиценциране испитиваче за поменуте квалификације. Имајући у виду велики број занимања, Испитни центар се, уз консултацију са Центром за стручно образовање, одлучио да почне провјеру знања квалификација за које су за-

интересовани лиценцирани организатори образовања и сами кандидати, а приоритетни су Министарству просвјете.

ПРОГРАМ ОБУКЕ

Како подсећа директор Испитног центра проф. др Жељко Јаћимовић, претходно су већ припремљени сви подзаконски акти, поред осталих Правилник о програму ослобађања за лиценциране испитиваче. Испитни центар је у сарадњи са Британским савјетом и квалификационом агенцијом из Шкотске урадио програм обуке. Она ће трајати 28 часова, од чега ће 21 час бити посвећен изради и вредновању портфолија кандидата, садржају, провјери и начину оцјењивања. Други дио биће практичан и зависиће од врсте квалификације.

Он наглашава да испитивачи треба да буду компетентни, јер

је провјера знања одраслих специфична зато што се мора поштовати портфолио кандидата, раније стечено искуство. То изискује додатну обуку.

„За лиценциране испитиваче могу да конкуришу сви који испуњавају правно-административне услове – имају искуство, тј. одређени број година рада у струци. Сви који их испуне проћи ће предвиђену обуку и на крају полагати испит. Да би га положили, на писменом дијелу, треба да остваре 30, а на практичном 70 одсто бодова. На тај начин стичу услов да добију лиценцу коју издаје Министарство просвјете и спорта, на основу потврде да је кандидат прошао обуку и положио испит. Лиценца се издаје на четири године, али може бити одузета и раније, уколико испитивач не испоштује правила дефинисана подзаконским актима“, истиче Јаћимовић. Након добијања лиценце сви кандидати ће се наћи на листи лиценцираних испитивача, а Испитни центар ће их ангажовати за провјеру знања, у зависности од броја заинтересованих кандидата.

ИЊИ ПОСТЕПЕНО

Новина у Закону о националним и стручним квалификацијама

ОБЕЗБИЈЕЂЕНИ УСЛОВИ

Обезбијеђени су и остали услови да почне овај важан посао. Направљен је и Правилник о саставу и начину рада испитне комисије. Дата је схема како треба да изгледа записник са испита о стицању стручне квалификације. Како за занимања из којих је предвиђена провјера знања већ постоје програми и стандарди знања (припремио Центар за стручно образовање, а усвојио Савјет за опште образовање), Испитни центар на основу њих припрема каталоге знања према којима ће бити провјеравано неформално стечено знање. Захваљујући томе, сви кандидати и организатори образовања биће информисани о ономе што ће бити питани на испиту.

ма јесте да се лиценцирани организатори образовања одраслих могу пријавити Испитном центру за добијање лиценце за организатора провјере, тј. да се у њиховим просторијама може спровести испит. Зато су му неопходни одговарајући простор и опрема.

Очекује се да провјера за добијање сертификата почне крајем фебруара. За државни сертификат могу конкурирати и појединци који нису прошли никаву обуку, уколико сматрају да поседују знања, вјештине и компетенције које се налазе у програму за одређену квалификацију.

Ово су само почетна занимања из којих ће бити провјераване вјештине, изабрана и због

потреба туристичке сезоне. Постоје захтјеви за пекара, хотелског пекара, рецепционара, туристичког водича, занимања из области грађевинарства. И за њих ће бити обезбијеђени лиценцирани испитивачи, каталози знања, организовано испитивање, али се мора ићи по степеницу. Остала занимања биће увођена зависно од потражње организатора образовања, послодавца и самих кандидата.

Такође је предвиђено да Испитни центар провјерава познавање страних језика и информацио-компјутерских вјештина. Иако организатори обуке могу издати интерни сертификат, валидни државни сертификат може добити се само од Испитног центра. **Љ. Вукославовић**

ПОПРАВНИ МАТУРСКИ ИСПИТ

У организацији Испитног центра 23, 24. и 25. јануара организован је поправни матурски за 502 ученика који нису положили у јунском и августовском року. „Припремамо се за нову матуру. Ништа није промијењено у односу на прошлогодишњи матурски испит. У априлу се стартује са есејем из матерњег језика, а од 4. до 15. јуна, у складу са Школским календаром, биће полагани остали испити. Из матерњег језика ипак се ради само есеј, иако је Испитни центар указивао на недостатке таквог полагања“, каже Жељко Јаћимовић.

Принц Никола Петровић Његош код
градоначелника Подгорице др Миомира Мугоше

ЗАЈЕДНИЧКА КУЛТУРНА САРАДЊА

Градоначелник Подгорице др Миомир Мугоша понудио је на састанку са принцем Николом Петровићем Његошем бесплатно коришћење јавних установа за културне програме Фондације Петровић Његош. Градоначелник Мугоша и принц Петровић оцијенили су да та сарадња може бити веома плодносна и да је у том смислу неопходно сачинити и програм сарадње, с посебним освртом на дворски комплекс Крушевац, саопштено је из ПГ бироа.

„Главни град је прије десетак година, иако то није била формално његова обавеза, обновио фасаду Дворца Петровића, реконструисао и оградио парк, а нешто раније и саградио музичку капелу као веома погодну позорницу за мање сценске форме”, подсећају у саопштењу.

Секретарке секретаријата за културу и социјално старање Жана Филиповић и Снежана Мијушковић упознале су принца Петровића са најважнијим програмским садржајима у оквиру којих се може постићи конкретна сарадња. Ту се, прије свега, мисли на учешће програма Фондације на манифестацијама Подгоричко културно лето и ДЕУС, те учешће Фондације са својим пројектима у расподјели средстава које Главни град одређује невладином

сектору.

На састанку је договорено да се за области културе и социјалне политике у што скоријем року усагласе програми конкретне сарадње. Градоначелник Мугоша и в. д. секретар за просторно планирање и заштиту животне средине Оливера Марковић информисали су принца да је већ ура-

државе уступљен на коришћење. Он је апеловао да Министарство културе у разумном и реалном року овај простор стави у још непосреднију функцију културе.

Главни град ће као и до сада бринути о одржавању оградне, расвјете и зеленила које се, по оцјени учесника у разговору, мора знатно обновити

Договорено коришћење јавних установа за програме
Фондације Петровић Његош

ћена планска документација према којој се предвиђа да се из комплекса Парк Крушевац измјесте постојећи објекти које се користе за потребе Клиничко-болничког центра Црне Горе. У оквиру тог простора предвиђена је градња новог објекта Центра савремене умјетности, као и резиденцијалног објекта за потребе државе Црне Горе.

Градоначелник је изразио и незадовољство начином на који Центар савремене умјетности брине о читавом овом простору, који му је од стране

и унаприједити формирањем својеврсне ботаничке баште, као и установљавањем праксе да страни државници приликом боравка у Црној Гори симболично засаде дрво пријатељства. Градоначелник Мугоша је подсетио и да Подгорица трага за најбољим рјешењем за постављање реплике обелиска војводи Мирку Петровићу, на мјесту гдје се тај споменик некад налазио – на централном градском тргу, наводи се у саопштењу.

О. Ђ.

Принц Никола Петровић посјетио Никшић ОБНОВА ДВОРЦА КРАЉА НИКОЛЕ

Фондација Петровић Његош помоћи ће, поред осталог, и пројекте из културе у Никшићу. Тако ће за обнову Дворца краља Николе лобирати код инвеститора из иностранства, најавио је принц Никола Петровић приликом недавне званичне посјете овој општини, када се састао са председником Општине Небојшом Радојичићем.

„Дворац је веома значајан за породицу Петровић и Никшић, али наша фондација не може сама обезбиједити неопходна велика средства”, појаснио је принц Петровић.

Дворац краља Николе саграђен је 1900. године. Реновиран је 1984. и у њему се налазе по двије галерије и библиотеке, Завичајни музеј и дио Државног архива. Због

ЗА АДАПТАЦИЈУ НЕОПХОДНО МИЛИОН И ПО ЕУРА:
Принц Никола и председник Радојичић

влаге, крова који прокишњава и других лоших услова, Дворац полако пропада, па је за адаптацију, како је казао председник Радојичић, неопходно милион и по еура.

Љ. В.

На Цетињу промовисана
„Црногорска хроника” Новака Килибарде

ЗАНИМЉИВЕ КЊИЖЕВНЕ ТЕМЕ

Проф. др Новак Килибарда одговара на питања ђака

ОШ „Ловћенски партизански одред“ и ЦНБ „Ђурђе Црнојевић“ са Цетиња организовали су промоцију књиге др Новака Килибарде „Црногорска хроника”, у оквиру едукативног пројекта намијењеног ученицима завршних разреда школе. Циљ је упознавање са значајним ствараоцима и њиховим дјелима, као и са ЦНБ – националном институцијом која чува писану и културну баштину Црне Горе.

У препуном свечаном холу библиотеке, на овој промоцији су наступили млади музичари, литерате, чланови драмске секције. А да све

буде забиљежено, побринули су се чланови новинарске секције школе. О књизи је говорио пјесник и критичар Сретен Вујовић, професор школе. Одговарајући на питања ученика и осталих присутних, др Новак Килибарда отворио је многе занимљиве теме у вези са народном и савременом књижевношћу. Ово је једна у низу планираних активности школе. Вече је показало да су млади људи и те како заинтересовани за практичну реализацију знања стечених у наставном процесу.

С. Сјеклоћа

Отворена изложба цртежа
академика Зувдије Хоџића

ХРОНИКА ЦРНОГОРСКОГ ПЕЈЗАЖА

ЗУВДИЈА ХОЏИЋ:
Сџара варош, Чардак, 2010, туш, 42,50 x 26 цм

Под мотом „Црном Гором” у Модерној галерији у Подгорици отворена је изложба цртежа академика Зувдије Хоџића. Отварајући изложбу градоначелник Подгорице Миомир Мугоша подсетио је да Хоџићеви цртежи представљају право богатство исказа умјетничког доживљаја.

„Пркосећи пролазности времена, Хоџић је удахнуо бескрајни живот мјестима и здањима у којима се некада живјело и која имају своју причу. Својом креацијом, љубављу и топлином преточеном на сликама у нама буди најљепша осјећања. Очигледно је да су његови цртежи рађени с деликатним осјећајем за прожимање култура и суживота. Вјештом руком, без предрасуда

исцртао је сажету хроника црногорских градова и пејзажа. Кључно мјесто припада Подгорици и њеној Старој вароши”, истакао је градоначелник Мугоша.

Иако је академик Хоџић и писао о старим црногорским градовима, признаје да веће задовољство налази у цртању.

„Дивио сам се љепоти и складу необичних укрштања и прожимања култура. То ме је и навело да обратим пажњу на људе који су учествовали у градњи тих објеката”, казао је Хоџић.

Организатори изложбе су Центар за очување и развој културе мањина, као и установа Музеји и галерије Подгорице.

Ш. Б.

Почело снимање филма
„Дјечаци из улице Маркса и Енгелса“
редитеља Николе Вукчевића

БРАТСКИ ОДНОС НА ИСПИТУ

У Подгорици је 10. јануара почело снимање играног филма „Дјечаци из улице Маркса и Енгелса“, у режији Николе Вукчевића и продукцији „GALILEO Production Montenegro“. Овај пројекат прошлогодишњи је добитник Друге награде Министарства културе из области кинематографије, па је Министарство финансијски омогућило почетак снимања филма.

У овој филмској причи играју: Ана Софреновић, Небојша Глоговац, Емир Хаџифисбековић, Момчило Оташевић, Бранка Станић, Бра-

стенције, обрнут систем вриједности. У сјенци тих догађаја, како је рекао, прилично маргинализовано протичу личне историје младих људи – први пољупци, одрастање и емоционално сазријевање... Овај филм бави се управо младим људима чија лична/интимна историја нема алтернативу, а чија су надања и жеље јачи од околности које их раздвајају. Према редитељевим ријечима, прича филма бави се и породицом и оним што од ње настаје у времену растакања. У фокусу су питања вриједности и задовољење

Екипа на снимању прве клипе

нимир Поповић и други. Извршни продуцент је Иван Ђуровић. Сценарио за овај филм написали су редитељ Вукчевић и драмска списатељица Милица Пилетић на основу мотива драме „Инстант“ познатог српског писца и редитеља Ђорђа Милосављевића. Основна је прича да Станко (30) треба да убије човјека, по први пут. Истог дана његов млади брат Војо (16) треба да води љубав по први пут. Путем два брата укрстиће се истог дана неколико пута на необичан начин. Оно што се у сценарију чини лаким/тешким, показује своју супротну страну, а њихов братски однос биће преиспитан.

Објашњавајући оквир приче, Вукчевић је истакао да се током посљедњих 20 година на Балкану константно догађа историја: ратови, пучеви, штрајкови, осигурање егзи-

нагона и потреба, кроз које ће protagonisti овог сегмента приче сазријети много више него што су имали у плану. Такође, прича балансира између тврдог драмског стила и веома комичних елемената, уз низ локалних специфичности који у себи садрже дух универзалног, а који потичу како из Титограда тако и Подгорице и саставни су дио ове приче.

Један од јунака овог филма јесте и град Подгорица, у трансформацији из старог у ново, из провинције у нешто што поприма обресе великог града, из Титограда у Подгорицу, града који је несигуран у сопствене вриједности, али сигуран да се мора ићи даље, са низом својих специфичности, урбаних митова који до сада нису испричани на кинематографски начин. Очекује се да ће филм бити готов до краја 2012. **О. Ђ.**

У подгоричкој галерији „Центар“
отворена изложба „Читав град“

ПОГЛЕД У ОКО ФОТОГРАФА

Центар савремене уметности Црне Горе, Гетеов институт и амбасада Њемачке у Подгорици организовали су изложбу фотографија у подгоричкој галерији „Центар“. Поставку чине радови шест међународно признатих уметничких фотографа. Љиљана Караџић, уметничка директорка галерије, објаснила је да изложбу необичном чини то што су фотографије рађене класичним апаратом, те да су на исти начин развијане.

Фотографије рађене класичним апаратом

„Ово је својеврстан повратак класичној фотографији. Посматрачи могу видјети исто што је видјело око фотографа. Уметници из различитих градова обрадили су различите аспекте урбаних средина, пејзаж, архитектуру и портрет“, истакла је Караџићка. **Ш. Б.**

НАГРАДА „ВЕЉКО МАНДИЋ“ ДРАГИЦИ ТОМАС

Најбоља представа – „Ласице“ (ЦНП), Гран-при за глумачко остварење – Јоани Поповској, Награда за партнерски однос на сцени – Селми Алиспахић и Мету Јовановском, Специјална награда – Бранки Станић

Једна од најзначајнијих црногорских позоришних глумица Драгица Томас, првакиња и доживотни почасни члан Црногорског народног позоришта, добитница је награде „Вељко Мандић“ Десетог међународног фестивала глумца, одржаног у Никшићу од 19. до 24. децембра. Признање које се додјељује за дугогодишњи рад и изузетан допринос, глумици је уручио градоначелник Никшића Небојша Радојичић.

У образложењу жирија, који су чинили Симо Требјешанин, Тања Перишић и Сретен Перовић, подсећа се да су ово значајно признање Никшићког позоришта до сада добили Драгомир Маловић, Бранислав Мићуновић, Благота Ераковић, Горан Булајић и Мира Ступица.

„Драгица Томас спада у најзаслужније драмске уметнице у послјератном црногор-

ВЕЛИКИ ДОПРИНОС ПОЗОРИШНОЈ УМЈЕТНОСТИ: Драгица Томас

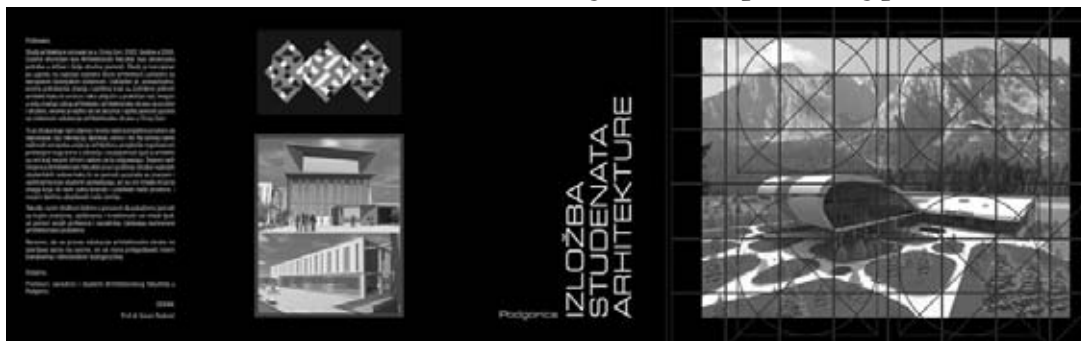
ском театру. О њеним естетским резултатима и доприносу позоришној уметности свједоче двије награде Стеријиног позорја, национална Тринаестојулска, као и Награда за животно дјело Удружења драмских уметника Црне Горе“, каже се у образложењу.

Гран-при за најбоље глумачко остварење припало је македонској глумици Јоани Поповској за улогу старице у

представи Љупча Георгијевског, која је у продукцији Малог драмског театра из Битоља рађена по мотивима драме Ежена Јонеска. То је одлучио жири у саставу: Жељко Хубач, Јелена Ненезић-Ракочевић и Драшко Ђуровић. Специјалну награду добила је Бранка Станић за лик Анице у представи ЦНП-а „Ласице“, која је проглашена и за најбољу представу. Награду за партнерски однос на сцени добили су Селма Алиспахић и Мето Јовановски, који су глумили у представи „Један Пикасо“ Сарајевског ратног позоришта.

Фестивал је отворио премијер Црне Горе др Игор Лукшић на дан када је прије 125 година изведена представа Николе I Петровића Његоша „Балканска царица“, а завјеса је званично спуштена представом „План Б“ Херцеговског позоришта. **О. Ђ.**

ПОДГОРИЦА: Изложба студената архитектуре

УРБАНА ГЕНЕРАЦИЈА ПОМЈЕРА ГРАНИЦЕ

Ретроспективна изложба студената архитектуре, реализована у склопу програма ДЕУС – Децембарска уметничка сцена Подгорице, одржана је крајем прошле године у Куслевовој кући. Студенти показали да веома добро владају простором

Представљени су студентски радови из протекле три студијске године, на 56 панела димензија 50 x 70 cm и на 12 постамената макете. Поставку су чинили радови из свих студијских година, укључујући и дипломске, тако да су били изложени истим редоследом као што тече наставни процес на факултету, почевши од прве године до завршног рада.

Професори и сарадници који учествују у настави на предметима из којих су радови представљени, трудили су се да својим стручним усмјеравањем допринесу квалитету изложбе. Основна идеја ове поставке била је приказати свој поглед на неку задату тему. Студенти успијевају да одговоре на потребе савременог човјека а да притом сачувају природу и њено окружење. Квалитетом поставке и иновативношћу интерпретације, ова „урбана генерација“ помјерила је границе класичне презентације.

Отварајући изложбу декан Архитектонског факултета, проф. др Горан Радовић је рекао:

„Архитектура је струка која

планира и креира наше комплетне просторе за становање, рад, рекреацију, лијечење, одмор итд. На основу њене важности, Европска унија прогласила је архитектуру регулисаном професијом која брине о здрављу и безбједности људи а архитекти су они који својим радом за то одговарају. Архитектонски факултет први годишње изложбе најбољих студентских радова како би се јавност упознала са знањем и вјештинама које студенти савладавају, јер су они мла-

да стручна снага која ће сјутра креирати и уређивати наше просторе, и својим дјелима уљепшавати нашу земљу“.

Професори и њихови сарадници у настави нису имали лак задатак при одабиру радова јер је, с обзиром на квалитет и број, било могуће изложити дуго више експоната, а што техничке могућности нијесу дозвољавале.

Ову изложбу треба схватити као продужетак наставног процеса ван Архитектонског факултета, гдје студенти показују да веома добро владају простором, било вањским или унутрашњим. Њихово знање, вјештину и креативност јавност ће имати прилику да види и у другим градовима Црне Горе.

Од информативног материјала реализовани су плакат и каталог мањег обима, док ускоро из штампе излази каталог са свим студентским радовима.

Изложбу, иначе оцијењену квалитетном, финансијски су подржали: Инжењерска комора Црне Горе, УНДП и фирма ДОДИНГ ентеријери.

Тајјана Бурзановић

ИЗУЗЕТАН НАПРЕДАК

Пише:
**Мира
Поповић**

Годишњи концерт Музичке школе „Васа Павић“, Децембарска умјетничка сцена (ДЕУС), КИЦ „Будо Томовић“

Умјетничка школа за музику и балет „Васа Павић“ приредила је концерт поводом 65 година традиције организоване музичкој школиства у Црној Гори, у оквиру манифестације Децембарска умјетничка сцена (ДЕУС).

За овај концерт Умјетнички савјет школе одабрао је програме који је представљају садашњи потенцијал школе, као круну произишлу из њеног развојног пута. Представљени су ученици у постојећим дисциплинама и на свим нивоима образовања, од солиста – ученика основне и средње музичке школе на различитим инструментима до камерних ансамбала и хорског ансамбла, који су се представили изводећи разноврстан репертоар – од класичних до дјела савремене музике. Пажљивим одабиром ученика основне школе могао се пратишити изузетан напредак у нивоу инструменталне технике за овај узраст: Александар Божовић на клавиру, Душан Суботић на титари, Лука Перацић на виолини и Косија Појовић на виолончелу – ученици су који свој таленат развијају успјешно уз помоћ својих наставника, за што већ имају потврде у освојеним

наградама на државним и интернационалним такмичењима. Ученици средње школе представили су се у солистичком свирању/пјевању и свирању у различитим стандардним и нестандардним камерним ансамблима, као што су дуо титра с клавиром, оперски дует уз праћу клавира, клавир шесторучно, трио флаута, кваријет хармоника и клавирски трио.

ЗАХТЈЕВАН НИВО

Ниво захтјевности појединих изведених композиција превазилазио је понекад школске програме. Такав је био случај са наситијом мајураникиње Владане Перовић (клавир), лауреатом бројних државних и међународних награда, која је извела Тарантелу из циклуса „Године ходочашћа“ Франца Листа, показавши да је спремна за велике титанисичке изазове. Један од тих програмских изазова у камерној музици било је извођење клавирског трија „Елејчни трио“ Сертеја Рахмањинова, који су приредили Слађана Бабовић, клавир, Мирјана Нововић, виолина, и Еген Секуловић, виолончело. Веома успјешан наситиј имали су ученици соло пјевања: Најнаша Јововић, која је

извела арију Десине из опере „Тако чине све“ (Cosi fan tutte) Волфганга Амадеуса Моцарта, те Тамара Бакоч и Лазар Лазаревић у дуету Зерлине и Дон Ђованија из опере „Дон Ђовани“ (Don Giovanni) истог композитора, показавши завидан ниво вокалне технике и

такмичењима, и овога пута је изазвао пуно одушевљења и ајлаза након извођења оригиналној савременој дјела за хармонику А. Позарицкој „Инјеродукција и рондо“. У том маниру израђен је и наситиј у коме се удружио са још три хармоникаша: Мили-

вео дјело „Лов ловило младо момче“ Бора Тамицића, најзначајније представника црногорској музичкој стваралаштва, и некадашњег наставника у Музичкој школи „Васа Павић“. Тиме је школа показала посебан израз поштовања и захвалности за његов допринос музичкој култури Црне Горе и њеној фирмицији.

Оваквим концепцијом школа је показала да је успјела да

РАЗНОВРСТАН РЕПЕРТОАР: Хор под управом Зоје Ђуровић

осмишљен сценски наситиј. Одличан ујођај приредио је дуо титра, у саставу Дејан Вулејић и Сивевица Бјелејић са титанисичкињом Кајарином Лучић, изводећи комад мајстора камерне музике Камија Сен-Санса „Болеро“, јун привлачној титанској ритму и колорити. Наситиј Невзада Демировића, прве хармонике не само у школи „Васа Павић“ већ и на државним и многим међународним

ца Мухадиновић, Марица Раичевић, Шћепан Стојановић, изводећи познати комад „Либер тано“ арђенинској композицији Асјора Пјацолли, чије се стваралаштво и оригиналност посљедњих година на свјетским сценама изнова вреднује.

НОВИ КОНЦЕПТ

Концерт је заокружио наситиј мјешовитијој хора средње музичке школе који је из-

знајно прошири број инструменталних одсека, развије вокални одсек, негује камерну музику и хорски ансамбл, прошири репертоар школских програма, подржи развој изузетно талентованих ученика и унапређује извођачки ниво. Ријечју, да ухвати корак са савременом педагогијом и праксом, иако јој неки услови нијесу били увијек наклоњени.

Пише:
**Маја
Поповић**

ТРИЈУМФ АМЕРИЧКЕ КЛАСИКЕ

Концерт Оркестра Глена Милера, ЦНП, Музички центар, Подгорица, 16. јануар 2012

Свјетски познати Оркестар Глена Милера (Glenn Miller Orchestra) негује јединствени, оригинални звук би бенда и репертоар славној композицији чију мисију наставља од своје оснивања 1936. године. Сваке године овај оркестар реализује преко тридесет концерата широм свијета, подсећајући колико је музика Глена Милера важно поглавље за историју америчке класичне музике и њеа као умјетничке форме. Тријумф који је постигао Глен Милер јоком Другој свјетској рати био је везан за период афирмације звука великој цез оркестра којим је преносио своје поруке романтике, слободе, ритма и свинга!

И док је у новој 2012. години амерички Оркестар Глена Милера имао турнеју на америчком тлу, његов европски изданак, са америчком лиценцом, нашао се на балканској турнеји, у Зајребу, Мосћару, Сарајеву, Београду и Подгорици. Под управом Вила Салдена, холандској титанисичке и великој познаваоца Милеровој дјела, турнеја је наишла је на велико интересовање у региону и била потпуно примљена

на и одлично посјећена. Подгорицка публика је добро знала што ће слушати, па су карте биле распродате неколико дана прије концерта; слушали смо евертине америчке класичне музике – Moonlight Serenade, In the Mood, All of Me, Smile, Pennsylvania 6-5000, As Times Goes By...

У АКАДЕМСКОМ СТИЛУ

И као што је двочасовни програм текао као времеплов уз улажене најаве шефа оркестра, иако смо били свједоци једној суверености у коме су свих седамнаест музичара (и вокална солистичкиња) познавали иру, и у њој своје прецизно испланиране кораке, не само музичке већ и сценске и кореографске, у елегантној тити ере великих цез оркестра из средине двадесетог вијека. Култивисан звук, уз одличан баланс дизајнера тона, на складно уређеној сцени ЦНП-а, учинило је да вече Милерове музике, али и његових савременика: Бенија Гудмана, Вудја Хермана, Џорџа Гершвина,

Оркестар Глена Милера

Еле Фиццералд и Дорис Деј, прошекне у фином академском извођачком стилу који омогућава мјеста за уживање, динамику, присјећање, уздизање.

Јануарска турнеја Оркестра Глена Милера носи име њиховој посљедњој албума, „In The Miller Mood“ и наговезује се на турнеју „Evergreens in swing“ која је постигла ојроман успјех и пунила концертне сале, укључујући 260 наситија у само двије године. Популарност је увијек пра-

вила његову музику. Глен Милер, композитор и тромбониста, након своје тридесет (1938) формирао је оркестар под својим именом, и за кратко вријеме дијелио је концерт у њујорском Карнеги холу са славним оркестром Пола Вајтмена и Бенија Гудмана. Изазвао је тада највеће узбуђење на сцени. Обо-

је радио на свом првом филму, „Sun Valley Serenade“ („Серенада у Долини сунца“), који је најавила тјесма „Chattanooga Choo Choo“, касније продаја у милион примјера.

МИЛИОНСКИ АУДИТОРИЈУМ

Током Другој свјетској рати Милер се (1942) прикључио војсци, три специјалним јединицама. И тамо је успио да оствари своју музичку мисију, модернизовао је војни оркестар и успјешно подизао војнички морал; за тим, пошто је прешао у авијацију, одмах је организовао свој бенд (Glenn Miller Army Air Force Band) и са њим наситијио преко 800 пута за њених година, од којих је 500 наситија било снимљено и слушано од стране милионској аудиторiji. Милерова судбина била је везана за овај бенд; ратни вихор је снажно завјорио његову музичку заштиту и саорио његов млади живот. На путу за Европу, гдје је бенд требало да одржи турнеју, Милер је нестигао у авионској несрећи изнад канала Ламанша. Али оркестар је наситијио да носи баклу и предаје је следећим генерацијама! Како у Америци, иако и у Европи! Глен Милер је постихумно награђен Греми наградом за животно дјело 2003. године. Од његове смрти 1944. до данас поклања му се публика широм свијета, чијој је слободи страсивено допринио својом водилом – музиком. „It Don't Mean a Thing If It Ain't Got that Swing!“

Пише:
**Бранко
Јокић**

ЦРНА ГОРА И ЦРНОГОРЦИ ВЕЛИКА ЉУБАВ И ПАТЊА

Објашњавајући зашто је у роману „На Дрини ћуприја“ увео лик Црногорца (гуслара) нобеловац Иво Андрић је појаснио да то није аутентична историјска личност, већ „симбол слободе и отпора“

Нобеловац Иво Андрић је често долазио и боравио у Црној Гори, познавао њену прошлост, а посебно био опседнут Његошем, његовим дјелом.

„За Његоша сам чуо још када нијесам био пошао у школу. Године су прошле од тада, али се не бих могао сјетити ни једног, ма и кратког, периода у животу без Његошевог стиха“ – казао је у једном новинском интервјуу. Још је појашњавао да му је у најтежим данима осаме, у току Другог свјетског рата, на столу стално био *Горски вијенац*.

Не само што је на тај начин дубоко поштовао дјело великог pjesника, већ га је и проучавао и писао о њему. Још 1935. године на Коларчевом универзитету у Београду одржао је запажено предавање о Његошевом животу и раду (*Његош као њираични јунак косовске мисли*). За Његошеве стихове из *Горског вијенца*: „Нека буде што бити не може / нек ад прождре, покоси сатана. / На гробљу ће изнићи цвијеће / за далеко неко покољење“ рекао је: „Нигде у поезији света ни у судбини народа ни сам нашао страшније лозинке. Али, без тог самоубилачког апсурда, без тога, да се парадоксално изразим, позитивног nihilизма, без тог упорног негирања стварности и очевидности, не би била могућа ни акција, ни сама мисао о акцији против зла“.

НАЈВЕЋИ ПЈЕСНИК НАШЕГА ЈЕЗИКА

Касније, 1951. године, приликом обилежавња 100-годишњице Његошеве смрти, дошао је на Цетиње да у име Савеза књижевника Југославије, чији је тада био предсједник, „ода пошту сјенима великог Петра Петровића Његоша, највећег pjesника нашега језика“. Андрић је тада учествовао и у раду симпозијума који је био посвећен Његошевом дјелу. Према новинским извјештајима, тада

или владавине, Његош је највише и нама најближи pjesнички израз свега што покреће човјека у његовој борби за слободу, хлеб и просвећеност, у његовој тежњи да се ослободи проклетства и рђе недостојна живота и робовања. Има у нама дрхтај једног тона који тачно одговара специфичном ритму Његошевог десетерца, који се према њему односи као калуп према одливку и који се на његов звук увек одазове, веран и непогрешан као лозинке“.

У књизи *Са Ивом Андрићем*, аутора Љуба Јандрића (СКЗ, Београд, 1977), налазимо и ове Андрићеве медитације о Његошу: „Када би се десило не знам шта са овим нашим свијетом,

**„ЊЕГОШ СЕ СТВАРНО
НОСИО И РВАО СА СВОЈИМА
И С ТУЏИНОМ“:
Иво Андрић**

Његошева pjesма не би никад умукла. По томе што се цијелог живота мучио како да сачува своју земљу и по ономе што је у кратком животу написао, Његош ми се сваки пут учини надземаљски велик“. Истовремено, истиче: „Ни један његов стих не би смио да се застиди Шекспира. У годинама тек напуњене младости пјевати тако узвише-

та“ – пише Андрић, додајући како је с великим интересовањем прочитао сва Његошева писма, упућена познатим личностима. Устврдио је: „То је велика ријечка живота која пред нашим очима носи сву биједу и страхоту свакодневних догађаја, такозваних ситних људских судбина! И заиста, потребно је уочити и имати у виду да је једино pjesник, поновимо: највећи pjesник нашега језика, имао на својој брзи и одговорности читав један свијет, немиран, угрожен, убог, неук, горд и самовољан, да се стварно носио и рвао са својима и с туђином“. На крају, закључује: „Из ових писама оцртава се лик Његоша као истинске величине“.

**АНДРИЋ ЈЕ СМАТРАО ДА НИЈЕ ДАН
ЊЕГОШЕВ СТИХ НЕ БИ СМАО ДА СЕ
ЗАСТИДИ ШЕКСПИРА:
Мештровићев сјоменик Његошу на Ловћену**

Примјећује и разлике у Његошевим писмима, констатујући да је њихов аутор у првим годинама владања, „док је још неискусан и млад и док је његов положај споран и несигуран опрезан у изражавању и скроман у захтјевима, иако се већ тада на многим мјестима између редова пробијају и моћ и самосвијест онога који тако уздржано пише“.

РЕЗИГНИРАНА ОДЛУЧНОСТ

Потом слиједи и овакво запажање: „Тај необично млади владар мудар је као старац – прилагођује се свему и приклања сваком, али подиже глас чим је у питању оно што је битно и оно што је он у pjesми, као и у животу називао 'Црна Гора и њена слобода'. У том времену он је налазио начина да се одупре својим многобројним противницима и да онако млад и немоћан и брани права своје земље! Пажљивим читањем може се у овој преписци, личној као и званичној (а оне остају повезане), примјетити нека резигнирана одлучност. То је снажна мушка резигнација човјека који је без илузија, али ријешен да истраје и врши своју дужност до краја, човјека који узима свијет такав

какав је – јер не може друкчије, али који се не плаши да у том свијету види и све ствари онакве какве заиста јесу и да их назове својим правим именом“.

ПРИВЛАЧНОСТ МИТА

Топлину и љубав Андрић је испољавао и према Црној Гори и Црногорцима, њиховој историји и слободарском духу. У роману *На Дрини ћуприја* једна од доминантних сцена јесте она у којој, након што је ухваћен хајдук Радисав са Уништа, Црногорац вади испод сукњеног гуња гусле и, парајући својим моћним гласом мутну ноћ, казује стихове о отпору, слободи и нужности борбе.

У једној прилици појаснио је:

„Знате, Црногорац ондје и на оном мјесту на мосту на Дрини, није као нека аутентична историјска личност, већ као суштинска потреба тога дијела књиге, јер сам само на тај начин могао да свјетлошћу снаге, разума, одважности и храбрости која у нас, у нашем народу живи, снагом епске легенде и, рекао бих, затвара један чисто поетизовани круг живота, кажем то што сам хтио! Мене је одвајкада привлачио мит, сјај тога мита и још нешто више од онога што се може овим синонимом исказати – а који се вјечито плео око те мале и слободне, слободарске земље, око тога камена и његових људи. На крају око свега онога што је у онаквим, историјским суровим условима, а надасве недаћама, могло да роди Владику Рада. Та и таква, и тако схваћена, Црна Гора и њен народ, били су и јесу на читавом нашем простору Словенског Југа један од важних и необично значајних чињеница за развијање ослободилачке идеје.“

Сама Црна Гора је у једно вријеме и важила као Пијемонт слободе те је као таква учинила основу слободарског односа према југословенском питању. Сјетите се, зар није и сам Његош, први човјек у нашим крајевима који је сковао, да тако кажем, написао ријеч Југославија, а под овим појмом подразумијевао је оно што данас чини нашу државну заједницу!“

ЦРНА ГОРА ОДУВИЈЕК СЛОБДНА

Али, није то био једини разлог да Црногорац дође у Андрићеву књигу и насели се у њу као једна од главних, то јест епских личности. Заправо, то је велики писац и сам овако појаснио:

„Данас, када пребирам по сјећању, вјероватно бих нашао још много разлога. Али, основно је то: у онаквој турској Бо-

сни, везирској земљи, Босни која је била дио отоманске империје, – народ, живаљ њен, иако разједињен неколиким вјерама, тежио је својој самосталности, хтио је да је постигне, те је онда Босна била станиште вука и хајдука. А Црногорац је дошао као синтеза свега онога што је требало и што је историјски важно морало да симболизује отпор народа према туђину и освајачу. У неколико историјских периода, од којих је најдуже трајао онај под турском влашћу, сви наши народи су једноставно били окренути борби за слободу и ослобођење. Та наивна, неписмена, сиротињска психа увијек је имала снаге да се освајачу одупре, а Црна Гора и Црногорци су у свему томе имали значајнију улогу од других. То је било због тога што је Црна Гора одувјек била слободна.“

ЦРНОГОРСКА ЕПСКА ПОЕЗИЈА

Црногорац у литератури, па и у мојој књизи, личност је која се јавља, која извире из свега епског што је од нас народ створио, па није нимало случајно што сам ја том симболу отпора и слободе дао у руке гусле, кад се зна да су гусле биле начин како да се свијету саопшти истина, како да се подстакне његов дух, и како да се васпита човјек који је у невољи. Отуда долази и онај моменат у књизи када се Црногорац појављује, вади испод гуња гусле, дотјерује их, испробава и, на крају, гласом који кроти мртву и мутну ноћ поред Дрине, казује стихове о отпору, о слободи, о, што је најзначајније, нужности борбе! Да кажем и то да је мене од дјетињства пратила огромна, народом исткана и сачињена легенда. У њој, посебно епској, као и многи вршњаци, прихватао сам митске личности које су стварале историју народа којем припадају. Мислим и данас да су у томе предњачили ликови из црногорске епске поезије, а да не говорим о свему ономе што је Његош створио својим бесмртним дјелом. Тако, могу рећи да сам одрала на неки начин био везан за Црну Гору и Црногорце, те је сасвим логично да у једној од својих књига унесем лик Црногорца као симбол вјечне непромјенљивости добра и храбрости према злу, које је у овом случају представљала пашинска, везирска и тлачитељска отоманска империја!

Црногорци су, како их ја видим, у свим, и у ранијим и каснијим напорима народа у бици за ослобођење, учинили велики допринос, иако ја баш не волим ту ријеч. То нам потврђују и збивања – надажење наше свенародне слободе у последњој ослободилачкој борби и револуцији. Црна Гора је својом епиком и моралним дјелством на нашу савјест, на наш свијет дјетињства, на доба наше младости чинила велики утицај. У томе је потенцијални значај тога народа у нашој историји! Црна Гора и Црногорци су били и остали моја велика љубав, а то значи, једновремено и патња. Јер, љубав, ма према чему, истинска и потпуна, животом казана, једино је она ако нас испуни патњом, што се у овом случају манифестује свим оним што Црна Гора и Црногорци значе код нас у епском и моралном погледу!“

НЕРАЗУМ ВЛАСТОДРЖАЦА

Објашњавајући зашто је лик Црногорца увео у роман „На Дрини ћуприја“, Андрић је (у Пobjеди, 1962. године), тада већ нобеловац, износећи шире импресије о Црној Гори и њеној прошлости, а посебно се осврћући на ликове из њене епске поезије, рекао:

„Сматрао сам да једино лик Црногорца може и зна – својим односом према слободи – да подигне дух све оне светине коју је неразум властодржаца, у оно вријеме, сатјерао да кулуком и знојем својим подиже мост преко маните Дрине! Црногорац је дошао као синоним свега онога што је требало да симболизује отпор народа према туђину и завојевачу.“

је рекао: „Његош је у свој позив писца, и поред његових многоstrukих оптерећења, уносио толико стваралачке воље, свијести и прегалаштва да и у томе може да послужи као узор! Начин на који се Његош трудио да доведе у склад свој лични рад са захтјевима које је на њега стављала његова мала земља, остаје увијек свијетло примјер човјека и писца који није окретао леђа проблемима које је пред њега живот постављао!“

ВРХ ЕВРОПСКОГ ПАРНАСА

У есеју *Вечна њисујиносћ Његошева* (Сабрана дела, Београд, 1977) каже: „За све нас који смо се родили на тлу некадашње османлијске експанзије

но о човјеку и човјечности могли су прије њега, чини ми се, само Хомер, Шекспир и Гете. Његов стих може мирне душе да стане у сами врх европског Парнаса“.

ВЕЛИКА РИЈЕКА ЖИВОТА

Своје интересовање и љубав према Његошу показао је и у бдјењу над преко двије хиљаде страница Његошеве преписке, о чему је 1963. године у *Сиварању* објавио надахнут текст, а који је касније (1967. године) објављен као предговор Његошевим *Изабраним њисмима* у библиотеци *Луца*, Графичког завода у Титограду.

„Кад би се судило по овој преписци, могло би се закључити да највећи pjesник нашега језика и није имао личног живо-

Тахир Јасавић, наставник математике у ОШ „Хајро Шахмановић”, Плав

НА ТАКМИЧЕЊИМА СРЦЕ УБРЗАНИЈЕ ЛУПА

Мој колега Тахир Јасавић, наставник математике, није само добар познавалац своје струке, већ и врстан педагог. Његови ученици деценијама освајају успјехе на регионалним, државним и међународним такмичењима.

„Читав свој радни вијек трудим се да са ученицима успоставим другарски однос како бих траживо које предајем прокрчио пути, а ученицима процес сазнања учинио пријатнијим, а самим тим и занимљивијим, иако је данас то веома тешко”, каже Јасавић.

Наставник Тахир Јасавић остао је у контакту са великим бројем својих ученика, како оних који живе у Плаву тако и оних у дијаспори. Прошлог лета, на огромно изненађење, у његовим се рукама нашао пјесма коју су заједнички написали бивши ученици (генерација 1978–1982. године) који сада живе у иностранству.

„Подрица је нешто ишло је неопходно за сваки рад, а ја сам је константно имао од своје породице, па и од колега. Наше друштво, генерално, мало пажње посвећује талентима. Ту не мислим на себе и просвјетне раднике који дају дио себе за успјех, нешто за младе генерације које је потребно додато мојим искуствима, афирмишући их кроз стварање бољих услова за рад. Сматрам да у нашој околини постоји значајан потенцијал који живи у младим људима, са-

Потребно је сваком ученику прићи индивидуално, мотивисати га и пробудити му вољу која мора пратити већ постојећи таленат

мо би требало пронаћи адекватан начин за њихову афирмацију”.

О дивном осјећају кад ученик освоји награду на такмичењу, овај угледни наставник каже:

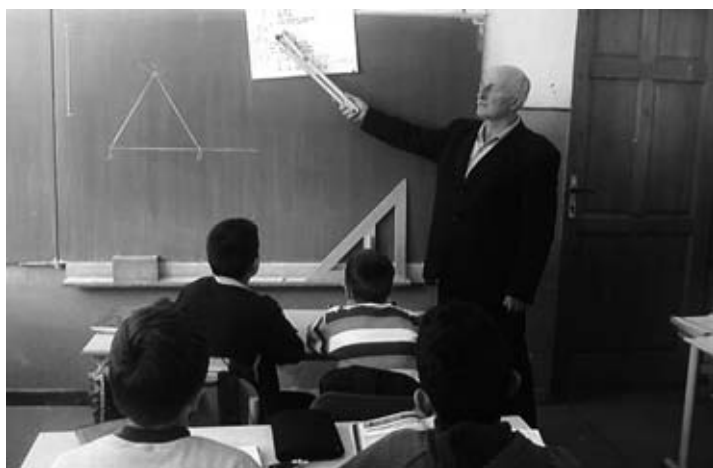
„Осјећаје који се тада доживе могу описати само они који су имали слично искуство. Након саме пријаве на такмичење, срце почиње убрзати да лупа. Иако се мора сачувати прибраност, узбуђење почиње да бива саставни дио живота тих дана. Срећни нема краја и постоје све већа у тренутку кад се спомене име ученика, моје име, име школе и околине. Без обзира на то колико ова ситуација била стресна и напорна, заинтересованост дјечака и дјевојчица је велика, подједнака. Међу мојим ученицима који су освајали медаље више је дјечака. Искуство ми говори да су дјевојчице често због узбуђења журе и не ураде оно што би иначе урадиле у неким уобичајеним околностима”.

Јасно је да иза сваког успјеха ученика на такмичењима стоји упоран и дисциплинован рад, као и високи захтјеви. О томе како теку припреме ученика за такмичење, колега Јасавић објашњава:

„Теку у више фаза, рад је у великој мјери компликованији него у редовној настави. Потребно је ученику прићи индивидуално, мотивисати га и

Тахир Јасавић

Тахир Јасавић у учионици

пробудити му вољу која мора пратити већ постојећи таленат

наћи. Моја водила кроз рад са ученицима јесте да се захтеви крећу од лакших ка тежим. На самом почетку прелазимо лагано преко најважнијих трагова ради успостављања добре основе за следеће фазе које су подијелене баш као и задаци по нивоима сложености”.

Тахирову љубав према математици развијао је школски друг Сахит Метџахић (наставник физике и хемије у пензији). Као дијете са села, због лоше материјалне ситуације и јесењих радова, који су доносили неку зараду, почетак школске године за Тахира је увијек одлаган и по мјесец дана. Гра-

успјевао уз несебичну помоћ свог друга. Поред њега, на одабир математике као позива утицали су Рајко Ђуричанин из Плава и Мазлим Цана из Баковице, обојица математичари. Учити самостално из тадашњих уџбеника није било лако, зато Јасавић сматра да су програми и уџбеници који су данас у употреби много бољи – више су посвећени ученику, па је и процес сазнавања новог једноставнији, а школовање доступније.

„Дјеца данас имају скоро све. Сјећам се својих ученичких и студентских дана када сам ијешице од Плава до Пећи прелазило и по 60 км. Зашто су доласци кући били ријетки. Ми студенти међусобно смо позимљивали књиге, али и каутише. Можда баш због таквих околности, пријатељства која су током приликом стварана и данас су нераскидива. Цјелокупан најважнији процес данас је прилагођен могућностима и потребама ученика, знања која стиичу су практично пријемљивија. Ученици се друшчије понашају у односу на нека прешава времена. Њихова интересовања знају да буду веома широка, а пажња распринута, па су мање сконцентрисани на рад везан за школу. Рад са ученицима је веома захтеван, а закрпљени циљ наставника се може постићи само ако постоји љубав према послу и према ученицима, а све у комбинацији са великом упорношћу”, истиче колега Јасавић.

Сајма Фератовић

Милојка Јововић, наставница књижевности

ИЗАЗОВИ НЕ ПРЕСТАЈУ

Милојка Јововић је наставник у ОШ „Јединство“ у Малесији, гдје предаје службени језик као нематерњи. Члан је Књижевног клуба „Жабљак“, Удружења књижевника „Сјеверац“, „Сликаског уранка“, а њена поезија заступљена је у многим зборницима. Аутор је више збирки пјесама, као и афоризама и епиграма који су привукли велику пажњу књижевне критике и читалаца. Милојка је рођена у Хаџићима, код Сарајева, гимназију и педагошку академију завршила је у Сарајеву (на групи Српскохрватски језик и књижевност), гдје је радила 20 година као наставник. Због рата је 1992. године напустила град који је неизмјерно вољела и са породицом дошла у Подгорицу. Била је десет година без посла.

Веселин Брновић”, каже наша саговорница.

Брновић за хаику ове поетесе каже: „Милојка Јововић је са успјехом овладала хаику техником и сачувајем, па се може уврстити у ред успјешних хаику пјесника – у Црној Гори”. Брновић наглашава да се Јововићка у збирци пјесама „Запали свијећу“ понијела дучићевски, јер ова пјесникиња, просвјетни радник и рањена избјегличка душа, којој ни свитања, ни сутони нијесу били румени но крвави, која је умјесто људског говора слушала урлик дивљих звијери, умјесто повјетарца – хук злослутних страхова, своју ситуацију најсликовитије је описала у стиху: „Ти ни прага немаш да ти просјак стане, нит’ путника намјерника нит’ незнанца да ти бане”, или пак: „У оку ти расте и вук и Аска, ти нећеш знати ко си ти а ко је маска”, док у пјесми „Тара“ каже: „Пјевам Тари, да Дрину ојача, нек’ тече радосница а не суза плача”.

„Најискренију руку пријатељства пружили су ми Ђон Цамај, директор школе „Јединство”, и колеге са којима радим. Припремам нову збирку поезије, с радним насловом „Огњени путеви”, јер животни изазови никада не престају”, каже Јововићка.

Милојка Јововић се на „лаћу“ књижевних стваралаца није „укрцала“ вукући за рукаве и мољакајући бројне рецензенте и уреднике удружења и зборника, него је искрено и чистотом душе понудила читаоцима на процјену све своје стваралаштво.

М. Чабаркапа

Милева Тапушковић, професорица у пензији
ЉУБАВ ПРЕМА ДЈЕЦИ И ЈЕЗИЦИМА

Усфери образовања, у настави француског и енглеског језика, име професорице Милеве Тапушковић више је него познато. Њену креативност, љубав према дјец и језицима, памте бројне генерације ученика. А признања су увијек изнова потврђивала њену преданост. Иако је већ више од двије деценије пензионисана, и далеко од учионице и школе, наша саговорница живо се присјећа времена проведеног на специјалистичким студијама у Француској (Безансон, Сенкл, Севр), конгресима језика, семинарима...

„Откад сам на почетку професорске каријере у никшићкој Гимназији (гдје сам провела деценију) дала завјет професији, трудила сам се да не одступим од њега. То није увијек било лако. На примјер, лоши технички и материјални услови рада Републичког центра за стране језике у Подгорици објективно су отежавали ток и динамику часова. Међутим, то никада није засјенило љубав, жељу да дјец пренесем не само знање француског или енглеског језика, већ богатство и љепоту умјетности и културе тих земаља. Признајем, тражила сам много од дјец, али сам настојала и да дам много”, објашњава професорица Тапушковић. То, између осталог, потврђују изјаве њених колега забиљежене у монографији Гимназије „Стојан Церовић”, штампаној (2004) по-

водом деведесет година те установе.

Професорицу Тапушковић посебно радује то што је након одласка у пензију нијесу заборавили њени драги ученици, од којих су неки отишли њеним стопама. С поносом помиње бившег

Милева Тапушковић на мајурској прослави својих ђака

ученика, Бранка Глоговца који је, како она каже, остварио њен дугогодишњи сан. Ријеч је о Фразеолошком српско-италијанско-француском речнику. Такође, ту је и осврт на француски језик преточен у књигу покојног професора Војислава Никчевића „Хиљаду година француског језика”. Не изостају писма, честитке, те позиви на обиљежавање годишњица матуре.

„Посебан импулс мојим пензионерским данима и даље пружају часови језика. Већ 10 година изводим индивидуалну наставу и осјећам задовољство док пратим напредак младих. Они заправо

одржавају моје ментално здравље. Посредно примјетљив је да се у школама, нажалост, запоставља граматику, те и да је однос наставника према дјец и њиховом напретку и оцјенама доста равнодушан. Предложила бих младим колегама да дје-

цу и током периода одмора од школских обавеза постичу да уче поезију, као и да их искрено похвале када је то на мјесту. Када је о уџбеницима страних језика ријеч, може се рећи да су добри и информативни, али ипак недостају садржаји из лијепе француске литературе”, закључује професорица Тапушковић.

Наша саговорница је уважавања „Просвјетног рада” изражавала дугогодишњом сарадњом, а њена честитка поводом недавне годишњице потврдила је жељу да и даље буде омиљен лист још већег броја просвјетних радника.

Ш. Берзић

Тринаестогодишњи Харис Тахировић,
млада нада Карате клуба Рожаје

ОСВОЈИО ТРИДЕСЕТ МЕДАЉА

Тринаестогодишњи Харис Тахировић за годину дана постигао је невјероватан успјех у каратеу.

Ученик је деветог разреда ОШ „Милутин Ивановић“ у Бишеву. Он није само успјешан спортиста, већ је и одличан ученик. Каратеом је почео да се бави у априлу 2010. године и до сада је освојио око 30 медаља на међународним такмичењима код нас и у региону. Највећи успјех остварио је на Регионалном такмичењу „Краљевачки побједник“, одржаном 13. фебруара прошле године, где је освојио златну медаљу у појединачној и екипној конкуренцији, те пехар као најбољи такмичар у својој категорији. Великим успјехом сматра и освајање првог мјеста на Међународном купу „Сејкен 2011“ у Подгорици, одржаном априла прошле године. Следиће успјеси: друго мјесто на Европском купу у Љубљани, новембра прошле године; на међународном турниру у Њемачкој треће мјесто, а трећи је био и на Купу у част ослобођења Подгорице. На међународном турниру у Новом

Пазару освојио је друго мјесто појединачно и прво екипно.

Највећу подршку пружају му тренер Мирсад Шкријељ, породица и пријатељи. Наставници се поносе његовим успјесима како у спорту тако и у учењу.

Рахман Нурковић

Јасна Крсмановић, Завод за школовање и професионалну рехабилитацију инвалидне дјеце и омладине „Подгорица“

МОГУ И ХОЋУ

У Заводу за школовање и професионалну рехабилитацију инвалидне дјеце и омладине учи Јасна Крсмановић из Вршца. Ауторка је двије збирке поезије. На јесен ће изаћи и трећа.

Јасна је рођена са церебралном парализом, па јој је зато и дјетињство било другачије. Дане и године одбројавала је операцијама, физикалним терапијама и бањама. А кад је дошло доба да упише школу, у родном Вршцу су је одбили – тврдећи да она не може да учи. Међутим, упорност и подршка мајке показали су да може. Школовала се у у Бајиној Башти, гдје је завршила прва четири разреда, а онда се вратила у Вршца. Са 13 година написала је прву пјесму – „Могу и хоћу“. Неколико година касније издала је истоимену збирку пјесама. „На свако њихово 'ти не можеш' мајка је рекла 'ти можеш и хоћеш'. И те ријечи су се спојиле и настала је књига. Ја сада стварно знам да могу и хоћу, без обзира на то што сам дијете са инвалидитетом“, прича Јасна. Наставила је са писањем и објавила другу збирку пјесама „На крилима јастука“. У свакој строфи је, каже, дио ње. Јасна је одмалена

маштала да буде глумица. Зато је прије шест година написала драмски текст. Нада се да ће га неки редитељ преточити у филм. Чекајући филм, млада пјесникиња испишује странице треће збирке пјесама. Дио је написала у интернату, док ће остатак завршити у болници у Београду, гдје је чека још једна операција. Нада се да ће послуже бити боље и да ће да крене ка позоришту, о којем сања од дјетињства.

Д. Пешић

ОШ „Владислав Сл. Рибничар“, Расово (Бијело Поље)

БУДУЋИ СЛИКАРИ И ВАЈАРИ

Наша школа има много ђака талентованих за сликање и за вајање. То најбоље илуструје мноштво ликовних радова који се свакодневно излажу у холловима. Наставник ликовне културе Милутин Обрадовић приређује учени-

цима ведру атмосферу, топлину која се шири у учионици, маштовитост, учење кроз игру четком, бојом, глином... Зато ученици радо одлазе на часове, чекајући да наставник дође са неком новом темом за рад или неком техником, гдје ће они истаћи своје умјетничке способности. Број талентоване дјеце из године у годину све је већи.

Маја Мариновић, ОШ „М. М. Бурзан“, Подгорица СТЕКЛА СИГУРНОСТ У ИЗРАЖАВАЊУ

Маја Мариновић, одлична ученица деветог разреда ОШ „Милорад – Муса Бурзан“ у Подгорици, имала је прилику да свој ликовни таленат, након учешћа на више конкурса, покаже и на првој самосталној изложби организованом недавно у њеној школи. На 33 цртежа, настала у последње двије и по године, Маја је изразила индивидуалност, успостављајући мјеру у реалном.

Отварајући изложбу, мр Сеида Белеговић, руководилац Секције талената при ОШ „Саво Пејановић“ чији је и Маја члан, казала је:

„У току интензивног рада с њом савјетовала сам је, бодрила и усмјеравала у тајне умјетности, тако да данас с лакоћом успијева да савлада све задатке, а стекла је сигурност и слободу у изражавању. Маја највише воли да црта портрете, фигуре и мртву природу. Посједује изражену моћ запажања, због чега портрети и фигуре представљају карактеристичне психолошке ликовне. Уводећи нас у лијепу причу, у раду користи оловку и папир – то је сусрет најлакше остварљив, а најтеже постигнут у форми портрета. У радовима мртве природе доминирају

уравнотежени односи облика у правцу хоризонталне линије, појачавајући динамичност контраста од свијетлог ка тамном односу, остварујући утицај дубине простора и тродимензионалност цртежа“.

Младој Маји Мариновић прогнозирају сигурну умјетничку будућност, у коју она, како је истакла Белеговићева, „већ смјело корача.“

Ш. Б.

Денис Хуремовић, Рожаје

ПРЕГРШТ ПРИЗНАЊА

Поред одличног успјеха у петом разреду ОШ „Мустафа Пећанин“, Денис Хуремовић је и успјешан спортиста. Иако је само четири године члан Карате клуба „Рожаје“, Денис се већ окитио медаљама. Углавном је почео са бронзаним медаљама, да би у последњим такмичењима освајао злато. Носилац је црног појаса већ двије године. У 2010. проглашен је најуспјешнијим и најперспективнијим младим спортистом Рожаја.

На недавном Међународном турниру у Њемачкој, међу многобројним такмичарима, Денис је освојио друго мјесто и сребрну медаљу, што је и те како утицало на екипни пласман и друго мјесто на

том такмичењу за Карате клуб „Рожаје“.

Према ријечима његовог тренера Мирсада Шкријеља, иако је Денис међу најмлађима у клубу, често је његова победа одлучујућа за екипно такмичење.

Као по правилу, Денис се са сваког такмичења враћа са медаљом, па је у његовој колекцији до сада 37 златних, девет сребрних и седам бронзаних медаља. У његовој је колекцији пет пехара, велики број похвала, диплома и захвалница за учешће. Денис нам издваја златну повељу и медаљу из Гњилана.

У прошлој години, у Сегдину (Мађарска), освојио је двије златне медаље. На многим такмичењима у Србији

такође је био успјешан и освајао златне медаље. Балкански је првак за своју категорију.

Са свим овим успјесима, Денис је изборио пласман за учешће на Светском првенству у Београду, које ће се одржати децембра 2011. године.

И. Курпејовић

Ања и Миа Јовановић
из ОШ „Максим Горки“

ЂАЦИ ЗА УЗОР

Ања и Миа Јовановић, ученице ОШ „Максим Горки“ у Подгорици, не само што су миљенице у породици него и међу својим другарима. Ања је ученица петог разреда, чији је разредни старјешина Снежана Зиндовић, а Миа похађа трећи. Ове двије сестре све рубрике у дневницима испуниле су петицама. Свакодневно одлазе у Музичку школу „Васа Павић“, гдје свирају клавир. У „Спорт-клубу“ упражњавају разне спортске активности.

– На Међународном фестивалу „Наша радост“, са пјесмом „Индијанац“ (аранжер и композитор Златко Бабан, аутор текста Саша Божовић) освојила сам два пута прво мјесто. На „Златној пахуљи“ прошле године, са пјесмом „Пољубац“ по-

брала сам бурне аплаузе” – каже Ања.

Ништа мањи таленат није ни њена сестра Миа која је прошле године на фестивалу „Наша радост“ као најмлађи учесник добила вриједне награде. На Дану школе, као и бројним другим манифестацијама, сестре Јовановић плијене љепотом, ведрином и својом умјетношћу. Ових дана добиле су позив да гостују на ТВ Црне Горе и ТВ Вијести. Не би, истичу, све то постигле да немају свестрану љубав и подршку

својих родитеља, као и наставница Валентине Крговић и Снежане Зиндовић. Сестре Јовановић су и одличне рецитаторке, а опробале се, кажу, и на пољу поезије и сликарства.

М. Чабаркапа

Један јануарски дан у вртићу „Полетарац“ у Подгорици

У ИШЧЕКИВАЊУ СНИЈЕГА

Што због празника, што због зимског распуста, вртићи су у јануару радили смањеним капацитетом. Један од два дежурна објекта Јавне предшколске установе „Бина Врбица“ јесте вртић „Полетарац“, који смо посетили на истеку првог мјесеца у години. Старију васпитну групу затекли смо са васпитачицама Миленом Мијовић и Миљом Војиновић у разговору о годишњим добима или, како су то оне стручније рекле, на часу усмјерених активности, када су по плану обнављали тему „Четири годишња доба“.

Бих 16, груписано у једном крају просторије, која се по потреби претвара у спаваоницу и трпезарију, пажљиво је слушало васпитачицу док им више пута набраја карактеристике годишњих доба. Након разговора, група се дијели на неколико мањих, трочланих, чији чланови сједају за столове на којима су већ припремљени материјали које ће користити за илустрацију теме. Ту су темпере, вода, коцке леда, суво лишће, шишарке, папир у боји, хамер, крпнице, стиропор, лијепак...

ДОБРА ПРИПРЕМА

„У вртићу се, иначе, план рада заснива на годишњим добима. Чак смо и рођендане разврстали по тој теми“, об-

У вртићу се план рада заснива на годишњим добима. Ту су логичко-математичке и здравствено-физичке активности, развој говора, часови енглеског језика

нуару рад знатно лакши, релаксиранији, јер је мање дјеце, посебно у старијој групи. „Ова група има 60 дјеце, а сада их је због зимског распуста само 16. У времену које проводимо са дјецом трудимо се да радимо оно што они желе, било да је то читање бајки или гледање цртаних филмова које последице анализирамо. Најчешће су то Дизнијеви цртани, о чијим јунацима касније разговарамо. Дјеца препознају позитивне и негативне

много више дјеце и да се њихов број незнатно смањује током распуста.

ПРАВЉЕЊЕ ДЈЕДА МРАЗА

У овом вртићу прије два мјесеца покренута је иницијатива са родитељима да се предност да читању бајки у односу на гледање цртаних филмова, међу којима има много оних који су лоше урађени. „Тиме смо хтјели да више усмјеримо на сарадњу родитеље и дјецу, да се код куће баве неком зајед-

РЕДОВНО И У ВРИЈЕМЕ ДЕЖУРСТВА

Током јануара отворене су васпитне јединице „Бина Врбица“ и „Полетарац“. У „Бини Врбици“ формирано је седам јаслених и исто толико васпитних група вртића, за 172 дјеце јасленог узраста и 218 дјеце узраста од три до шест година.

У васпитној јединици „Полетарац“ формиране су четири јаслене и четири васпитне групе вртића, за 100 дјеце јасленог узраста и 135 дјеце узраста од три до шест година.

„Организацији дежурства за јануар претходило је анкетање родитеља, којом приликом смо добили информацију о броју дјеце која ће долазити током тог мјесеца. Сада је долазност дјеце смањена, па се у циљу уштеде рад организује само у оквиру двије васпитне јединице. Васпитно-образовни рад одвија се редовно без обзира на број дјеце. Ангажован је цјелокупан тим васпитача и медицинских сестара неопходан за адекватну бригу о дјеци и реализацију васпитно-образовног рада“, каже Наташа Томовић, директорица ЈПУ „Бина Врбица“.

Малишани сликају ледени траг

ничком активношћу“, појашњава Мијовићева. И успјели су. Производ тога јесте луткарска позорница и лутке за руке које су дјеца правила заједно са родитељима. И сада их самоиницијативно израђују и доносе у вртић. Од це-деова цртаних филмова на зиду учионице направљен је град, а дјеца и васпитачице мјесецима су исцртавали завјесе од тракастог папира који су обезбиједили родитељи.

У јануару много дјеце не иде у вртић, а она која морају спајају се са другарима из других објеката. Вријеме често проводе са васпитачицама које „нису њихове“... Све те промјене им не сметају, или они то бар не показују, ако је судити по томе колико су весели и живахни.

Петар Ђуричковић (5 год.) усхићено прича да највише воли да црта, боји, и да је научио да броји до 10 на енглеском. Хвалисаво се умиће у разговор његова вршњакиња Јана Милутиновић, објашњавајући да зна да броји до шест на шпанском и да је то научила захваљујући једном цртаном филму. Она највише воли да реже папир и прави Дједа Мраза. Лазар Ђуричанин (5) највише воли да се игра са друговима Николом и Луком.

Послије 40-ак минута дјеца сама почињу да распремају столове и припремају се за нове игре. Без посебног упозорења, а као да је звонило за крај часа. И тако до краја дана смјењују се игре по жељи дјеце, а у међувремену имају вријеме за доручак, напатак, ручак, спавање и јужину.

О. Ђуричковић

јашњава васпитачица Милена Мијовић и показује на пану на вратима који илустрира њене ријечи. Она додаје да се овакав рад наставља и у првом разреду основне школе, и да посљедња година боравка у вртићу представља добру припрему за даље школовање. Ту су и логичко-математичке и здравствено-физичке активности, развој говора, часови енглеског језика. Мијовићева додаје да је у ја-

карактеристике ликова, које повезују са оним из свог окружења и из свакодневног живота“, објашњава саговорница „Просвјетног рада“, додајући да се увијек радије одређени дијелови за читање бајки.

Васпитачица Миља Војиновић овдје је само током јануара, а остали дио године ради у вртићу на Конику. Она каже да је у млађим групама, јаслицама и боксу гдје су бебе,

ИЗ УГЛА ПСИХОЛОГА:

Лидија Мирковић
(Вртић „Сунцокрили“, Подгорица)

ОПУШТАЊЕ У ИГРИ УЗ РОДИТЕЉЕ

Распуст у психолошком смислу спада у период опуштања и вријеме када предшколци и ђаци утискују упамћене и научене садржаје. Ово је период новогодишњих и божићних празника, када се окупљају породице и све добија свечанију конотацију. Родитељи и дјеца имају више прилике за дружење, комуникацију и заједничку игру која оплемењује и учвршћује односе између њих.

Увијек савјетујемо родитеље да тим празницима, ако је могуће, придодају и неки дан свог годишњег одмора и креирају то вријеме као опуштено и надасве пријатну атмосферу зимских догађаја.

и у којима учествује цијела породица.

Савладавање неравног терена, игре са лоптом, журњава за мјехурићима од сапунице, игра „стигни ме – стићи ћу те“, „хораве баке“, „жмурке“ – игре које су увеселавале вас, јако ће

увеселити и ваше малишане.

Креирајте игру према расположењу дјетета, одаберите задатак у складу са његовим могућностима, будрите га, хвалите, изазивајте. Дијете увијек треба да буде задовољно када нешто уради – то ће му дати импулс да тражи још. Веома је значајно да одвајате игре за дјечаке и дјевојчице. Треба да опонашају све моделе које виде у окружењу – та-

Средња група са васпитачицом Бранком Вукотић

Дружење ојлемењује и јача међусобне односе

У сваком случају, боравак у природи је незамјенљив. То могу бити градски паркови, површине са пуно зеленила, али и одлазак на празне зимске плаже које обећавају игру у пијеску, скупљање каменчића, заједничку шетњу и сл. Најбоље је да изаберете активности које вас увеселјавају

ко ће научити више и живјети квалитетније. Наше вријеме проведено са дјецом уз пуно љубави, смијеха и игре темељ је на коме градимо квалитетну генерацију. А последице једног оваквог дружења дјеца брже и боље уче, више причају са својим родитељима и успјешнија су у животу.

Кампања „Бијег на снијег“

УЖИВАЈУ И ВЕЛИКИ И МАЛИ

Из године у годину број дјецe и љубитеља ски-спорта све већи. Ангажовани инструктори скијања, као и спасиоци на стазама

У организацији Националне туристичке организације Црне Горе 14. јануара бројним концертима означен је почетак кампање „Бијег на снијег“. Колашин, Никшић и Жабљак и овог пута биће зимски центри спорта, рекреације, забаве и провода.

Портпарол Националне туристичке организације Црне Горе Иван Вукчевић истакао је да, захваљујући брижљивим припремама, очекују успјешну реализацију планираних садр-

носи промоцији ски спорта у Црној Гори”, закључио је Вукчевић.

Он је додао да су ове године за све који желе да бораве на снијегу промовисали и софт ски-спортове: сноушунинг ходање на крпљама, бордање уз помоћ змаја и енергије, нордијско скијање, као и алпско турно скијање. Зимовање је организовано и у етно-селима: Невидио – Пошћење (Шавник), Плујине гдје је организован излет моторним санка-

КОЛАШИН: Садржајан забавни програм

Бјеласица, Дурмитор и Иванова Корита ЦИЈЕНЕ, ПРЕВОЗ, ОПРЕМА...

У ски-центру „Колашин 1450“ цијене ски-паса исте су као и претходне године. За одрасле износе 20 еура дневно, 12 полудневно, док је изнајмљивање опреме 13 еура. Како је објаснила Ивана Поповић, директорица овог центра, ту је и услуга изнајмљивања моторних санки, а за дјецу у ски-школама важе попусти током јануара. Викендом је обезбијеђен превоз из Подгорице, а повратна карта кошта шест еура.

Туристички центар „Бечићи – Иванова Корита“ нуди повољне цијене зимовања. Пуни пансион износи 35 еура за одрасле, а за дјецу 17,50 (три obroка, коришћење ски-лифта, као и помоћ аниматора). Током викенда постоји повољност бесплатног изнајмљивања санки уз личну карту, док цијена ручка износи пет еура за одрасле, односно четири за дјецу.

У ски-центру „Јаворовача“ на Жабљаку дневни ски-пас за одрасле износи осам еура (укључује и ручак), за дјецу пет, док је седмодневни 48 еура. Изнајмљивање опреме кошта 15 еура за одрасле (ручак) и пет за дјецу. На скијалишту „Савин кук“ организована је школа скијања, као и ски-вртић. За љубитеље ноћног скијања ова могућност обезбијеђена је по цијени од осам еура. Ски-пас износи 15, а изнајмљивање опреме од пет до 10 еура у зависности од узраста.

јаја на снијегном покривачу.

„Кампања је отворена концертима црногорских извођача: Милене Вучић у Колашину, МЦ Марка на ски-стази Савин кук на Жабљаку, и Фетах Vibrations на Вучју. Такође, у забавном дијелу предстоје још и бројни концерти, међу којима Андријане Божовић и Нине Петковић, као и гостију из региона. Посебна пажња посвећена је техничком дијелу. Стазе су утабане, путеви проходни, а жичаре подмазане. Све генерације моћи ће да уживају у зимским чаролијама. Интересовање родитеља је велико и зато су у фокусу кампање били најмлађи. За заинтересоване грађане недељом је обезбијеђен ски-аутобус из Подгорице до ски-центра Колашин, а цијена повратне карте износи шест еура. Такође, сваког дана обезбијеђен је превоз од хотела „Бјанка“ и „Липка“ до ски-центра у Колашину. Све већи број посетилаца из године у годину показује да ова кампања допри-

ма, те Штавна (Андријевица).

Идеалне услове за школу скијања и рекреацију нуди и ски-центар Јаворовача код Жабљака. Обезбијеђени су ски-сервис, ски-лифтови и за дјецу и одрасле.

Министарство рада и социјалног старања током јануара је упутило 120 дјецe, преко центра за социјални рад Даниловграда и Херцег Новог, у Туристички центар „Бечићи – Иванова Корита“. Тања Вушуровић, помоћница директора тог центра, истиче и групе дјецe са Цетиња и из Подгорице која индивидуално, уз пратњу инструктора, бораве на снијегу.

„Сљедећу организовану групу чине дјецa из подгоричког Центра „1. јун“, потом они из Завода „Комански мост“, те Завода за професионалну рехабилитацију инвалидне дјецe и омладине“, објаснила је Вушуровићева.

Акција „Бијег на снијег“ трајаће до 3. марта.

Ш. Б.

Посјета ски-центру Вучје надомак Никшића

ДРУЖЕЊЕ ВАЖНИЈЕ ОД ФЕЈСБУКА

У наредном периоду током викенда за ски-школу важе попусти од 20 одсто

Ски-центар Вучје, надомак Никшића, топлином амбијента и добром организацијом из године у годину привлачи све већи број поклоника зимских спортова. Препознатљив је и као породично одмаралиште. Наши домаћини рекоше да је ово центар који има душу. Заиста, почевши од топлог ентеријера хотела, предусретљивости и преданог рада инструктора скијања, спасилаца на стазама, до приступачних цијена и укусних obroка – све је подређено жељама гостију, посебно оним најмлађима.

„Иако нашу ски-сезону одређује количина снијегa, ове године већ почетком јануара угостили смо око 300 дјецe различитог узраста, који су код нас боравили недјељу дана или дуже. Њихов је број много већи током викенда. Цијене важе током цијеле сезоне, а попусти за дане викенда. На примјер, за школу скијања имамо попуст од 20 одсто, док радним данима могу с попустом дјецa изнајмити скије за свега шест еура“, објашњава за „Просвјетни рад“ Вања Томашевић, менаџерка у ски-центру Вучје.

Она наводи да су све стазе брижљиво обиљежене, са уочљивим ознакама, ски-лифт је ремонтован, а издвојене су и двије такмичарске стазе. Ту су и два „цицибан“ лифта који може користити чак око 700 малишана на сат, потом рекреативна и такмичарска стаза.

ЖЕЉЕ НАЈМЛАЂИХ ЗАКОН

Да би најмлађи уживали у зимским чаролијама, Зоран Чанчар, шеф кухиње, каже да се посебна пажња поклања недјељном, односно дневном менију.

„Жеље најмлађих

на сарадњи и предусретљивости у анимирању дјецe.

„Наши полазници су дјецa различитог узраста. Тренутно најмлађи полазник ски-школе има само четири године. Да би се избјегле незгоде, један дан посветимо навикавању, обувању и скидању ципела. Будући да су сва дјецa различита, и брзина

Мотел „Вучје“ категориран је као хотел са три звезде. Има седам апартмана и девет соба. Ноћење са доручком износи 19 еура, полупансион 24, а ноћење са доручком у апартману 35 еура.

Цијена ски-паса у ски-центру „Вучје“ јесте 10 еура за одрасле и пет за дјецу. Изнајмљивање опреме стаје 10 еура, санки пет, а ски-борда 15 еура. Ски-школа кошта 25 еура дневно.

савладавања вјештине скијања је различита. Међутим, много је важније дружење и боравак на чистом ваздуху, развијање моторике која је због навике сједења, као и преоптерећености у школи, на ниском нивоу. Осим тога, дјецa још у нижем узрасту

из једне породице, дозвољен је попуст, као и плаћање у ратама“, наглашава професор Абрамковић. Он подсећа да се и током љетњих мјесеци за дјецу организује школа пливања на језеру Крупац.

ЈЕДНА ОД ЛИЈЕПИХ НАВИКА

И Биљана Никчевић, професорица физичке културе са више од једне деценије рада, и Јелена Касом, инструкторка скијања, с љубављу преносе умјеће савладавања зимског спорта. Говорећи о резултатима и изазовима овог опасног спорта, оне радо истичу његово све веће популарисање код нас.

„Без обзира на узраст, почетак је тежак. Ипак, основе скијања савладају сви. Ту је још и напредна школа, односно усавршавање за које се неки полазници одлуче. Оно што дјеци посебно користи јесте индивидуална метода рада. Веома је похвално што родитељи имају све више слуха за ову здраву врсту разоноде.

Од седам до десет дана оптимално је вријеме да дјецa савладају основне кораке. Иако је вријеме кризе на свим пољима,

СКИ-ШКОЛА: Савладали основе скијања

ОКИТИЛИ СЕ МЕДАЉАМА

Јелена Радовић, Јученица шестог разреда ОШ „Саво Пејановић“ из Подгорице, са својим млађим братом и сестром распуст годинама пороводи на Вучју. Она већ двије године носи престижну титулу првакиње Црне Горе у слалому и велеслалому.

„Првенство свијета „Тополино куп“, одржан у Италији, био је за мене прекретница. Признајем да нијесам очекивала такав резултат. Увјерила сам се колико су важни дисциплина и послушност инструкторима. Радује ме што сам успјела да одушевљење овим спортом пренесем на скоро све другаре. Иако је велики изазов путовати из Подгорице и уз то ускладити и школске обавезе, вољела бих да наставим да скијам и учествујем на Омладинској олимпијади“, истиче Јелена. И Миа Љука, ученица четвртог разреда никшићке ОШ „Лука Симоновић“, освојила је прошле године прво мјесто у категорији слалом и велеслалом у узрасту „цицибан“. Већ са четири године стала је на скије.

„Моји родитељи су љубитељи зимских спор-

това, те сам се и ја уписала у ски-школу. Често изостајем из школе, па сам захвална наставницима који имају разумијевања“, истиче Миа. Њени нешто старији другари Давид и Филип Вукићевић (шести разред) одајући признање својим другарицама, кажу да би вољели да постигну такав успјех. Одушевљени су дружењем на снијегу, чему дају велику предност у односу на популарни Фејсбук. Како кажу, компјутер квари вид, а уз то не нуди могућност да се на прави начин чује глас саговорника, што им баш и није толико занимљиво.

„Иако учимо да будемо спретни на скијама, овдје можемо и да трчимо, слушамо музику с разгласа, у паузама да уживамо у ужини“, кажу Вукићевићи. Наш најмлађи саговорник био је Максим Баћовић, ученик другог разреда никшићке ОШ „Лука Симоновић“. Прошле године почео је да похађа школу скијања. Каже да почетак није био лак. Ипак, и он је брзо превазишао несигурност на скијама и ове године већ се припрема за такмичење.

уче се реду и дисциплини. Не смије се занемарити ни здрав такмичарски дух у фази након савладавања основа скијања. Мотивишемо их дипломама о успјешно савладаној ски-школи. Важно је и да су цијене примјерене. Тако, на примјер, за недјељу дана треба издвојити 80 еура уколико дјецa имају опрему, а ако су без ње 115 еура. Уз то, обезбијеђени су превоз и ужина. Уколико је више дјецe

Будимир Абрамковић, професор физичке културе и инструктор скијања, изражава захвалност свим директорима школа

посебно је вриједно то што овај спорт код нас улази у област модерног спорта. То потврђују запажени резултати, али и све већи број поклоника скијања не само из Никшића већ и приморских градова и Подгорице. Наш ски-центар ради пуно на томе да скијање постане лијепа навика“, кажу инструкторке Биљана и Јелена.

Шерифа Бегзић

У посјети Дјечијем одмаралишту на Веруши

ЗИМСКИ ОДМОР КАО ЧАРОЛИЈА

– Школа скијања веома привлачна
– Догодине још квалитетнија опрема

Веруша са околним висовима, на надморској висини 1.200 метара, у овим зимским данима личи на бајку. У рекреативно-спортском центру ЈУ Дјечији

стојевског који каже: 'Све благо овога свијета не вриједи сузе једног дјетета'. Дјечији савез Подгорице доказао се да је установа која се свесрдно и озбиљно бави афир-

редној години сигурно набавити квалитетнију и савремену", каже Александар – Саша Милошевић, директор Дјечјег савеза Подгорице. Управник Иван Пелевић

функционише беспрекорно. Храна се искључиво допрема преко фирме 'Велетекс'. Све је подређено добробити дјеце и њиховог правилног психофизичког развоја. Организују се разна такмичења, маскенбали, журке, забаве... рад са инструкторима на терену. Најбитнија је социјализација дјеце, јер пријатељства која се овдје склопе на-

ученик први пут успјешно погне уз помоћ ски-лифта на врх брда, причињава и наставнику и ученику велико задовољство. Поред школе скијања, дјеца сваки радни дан употпуњавају различитим активностима, као што су грудвање, санкање, прављење популарног Сњешка Бијелића, врло често и фудбалом на снџеју, чак и у ски-

Издазак на штерен

савез Подгорице ври као у кошници. Нашли су се овдје ученици из подгоричких основних школа да одахну од школских обавеза. Но, и за ово одмаралиште слободно се може рећи да је велика школа, јер све се овдје одвија по плану и програму. Зидови

мацијом најмлађе популације, на задовољство града и цијеле Црне Горе. Овдје на Веруши улажемо максималне напоре да наставимо стопама Данила Кликовца и Воја Гардашевића, који су сав свој радни вијек посветили афирмацији овог одмаралишта.

истиче да је Одмаралиште прије свега васпитно-образовног, спортско-рекреативног, психолошко-социолошког и едукативног карактера. „Градска општина и градоначелник Миомир Мугоша уложили су знатна средства за реконструкцију жичаре, опрему амбуланте и одржавање објеката, а одмаралиште

На сјајној сјајној дјечијој линији

Мали шахисти у кантини

кантине украшени су бројним ликовним радовима ученика који су овдје боравили. Незоставни су стихови доајена дјечијег pjesничког стваралаштва, покојног Драгана Радуловића коме је, како рекоше, Веруша била друга кућа.

НАСТАВЉАЈУ СТОПАМА ПРЕТХОДНИКА

„У Дјечијем савезу подржавамо мисао великог До-

Спаваонице су трокреветне и шестокреветне. Топла вода, централно гријање током 24 сата, пружају дјечији угодан боравак. Ту су моторне скије и хитне интервенције у случају великих сњегова, а кад нестане струја, одмах се укључује агрегат. Трпезарија и кантина са ТВ салом пружају могућности за бројне активности, поготово у случају невремена. Дно опреме већ је дотрајао, па ћемо у на-

Др Александар Појовић

Пекар Слобо Радовић

Куварица Мајгалена

ПРЕДНОСТИ ЗДРАВОГ ЖИВОТА

Активисти Црногорског друштва за борбу против рака обишли су ученике основних школа из Подгорице и осталих црногорских градова који се налазе на зимском одмору у Одмаралишту на Веруши.

Кроз разговор и дружење представници ЦДПР-а и инструктори Дјечјег савеза, с управником Одмаралишта Иваном Пелевићем на челу, иначе активистом ЦДПР-а, указали су им на све штетности по здравље које доноси конзумирање дуванских производа, посебно на младе и њихов организам.

Уручили су им и едукативни материјал Друштва („Живјети без дима“, „Седам је корака до здравља“ и „Да ли знате...?“, као и добро познате наљепнице „Забрана продаје цигарета лицима млађим од 18 година“, „Забрањено пушење“ и „Зона без дима“). Ту је и неколико плакета на којима је указано на све ризике које доноси пушење, али и предности и користи од здравог начина исхране и физичке активности током цијелог живота.

љетњим условима. Основна школа 'Октоих', у сарадњи са Дјечијим савезом Подгорице, већ дужи низ година заредом, уз стручно вођење наставнице разредне наставе Снежане Зуковић и професорице физичког васпитања Данијеле Булатовић, организује школу скијања, коју прате и остале активности, адекватне жељама, интересима и могућностима дјеце. Школа скијања почиње, наравно, првим корацима. Сваки усклик ученика, попут 'Видите ме, наставнице' или 'Успио сам', доказ је циљности школе, а када се

Чика доктор. Он рече да Веруша лијечи, па осим уганућа ноге или руке, код дјеце нема неких озбиљнијих интервенција, а одлична сарадња са Центром безбједности Подгорице, уколико би затребао хеликоптер, увијек добро дође.

Мала је новинарска биљешница да забиљежи чаролије Веруше, зато је треба чешће посјећивати. У поласку нам сви рекоше да су у овој смјени најактивнији у скоро свим дисциплинама ученици из ОШ „Октоих“. Срећно зимовање, мали велики Подгоричани! Миодраг Чабаркапа

ДОМАЋИНСКИМ ПОСЛОВАЊЕМ ДО УСПЈЕХА

Основна школа „Владимир Назор” из Подгорице иде сигурним коракom у сусрет јубилеју, у условима неупореди-во бољим од оних када је почињала. Крајем маја ове године обиљежиће пет и по деценија од почетака у ондашњем официрском насељу у Маслинама, у објекту са двије учионице. Касније је проширена на постојећа три павиљона и дограђена је физкултурна сала. Значајнија реновирања имала је у процелих девет година, када је промијењен кров на павиљонима, дограђено шест учионица, уведено централно гријање, промијењена столарија.

Ради стварања што бољих услова за 877 ученика, кабинети се стално обогаћују училима, а један павиљон у потпуности је прилагођен ученицима првог циклуса. Урађен је и велики простор за библиотеку са читаоницом. Броји око 15.000 примјерака, од чега 9.270 намијењених ученицима. Школа има и стимулативну собу за дјецу са посебним потребама, која нису способна да читаво вријеме присуствују настави. У тој соби дјеца повремено бораве са васпитачем, гдје се кроз игру релаксирају, одмарају од наставе којој се касније поново враћају.

ПОДРШКА

У таквим условима не заостају ни добри резултати. Прошле школске године проценат пролазности био је 100, средња оцјена школе 4,24, а диплому „Луча” добило је шест ученика. Што се државних такмичења тиче, ђаци ове школе високо су се пласирали на надметању рецитатора, затим у математици, страним језицима и у писању есеја на енглеском језику (у организацији Америчког центра). На предстојећем државном такмичењу имаће представнике за математику, физику, руски и енглески језика. Да је ова установа напредна, препознали су и надзорници Завода за школство приликом прошлогodiшње по-

Прошле школске године проценат пролазности био је 100, средња оцјена 4,24, а диплому „Луча” добило је шест ученика. Надзорници Завода за школство оцијенили рад школе веома успјешним

СЛОБОДА У РАДУ

Славица Вуксановић, наставница црногорског-српског, босанског, хрватског језика и књижевности, у ОШ „Владимир Назор” ради више од 20 година и каже да је никада не би промијенила.

„У односу на раније, много су побољшани услови за рад. Међутим, недостаје нам мало више савремених наставних средстава, да сви имамо телевизор, лаптопове у учионици, да дјеци могу приказати и дио позоришне представе, филм, музику...”, додаје она.

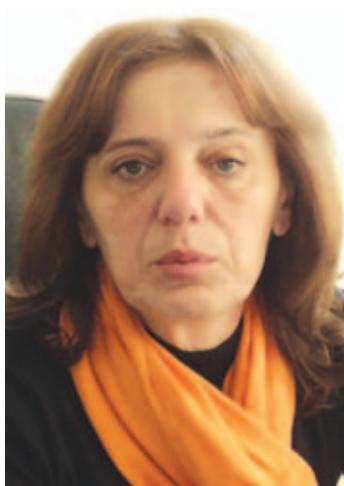
Што се начина рада тиче, Вуксановићева је у потпуности задовољна тиме што има слободу избора између предложених текстова, као и што може, ако је то потребно, да више часова ради једну тему.

шавајући да успјешности рада ове службе доприноси тимски рад са психологом Надом Мараш.

Она наглашава да сада наставници имају више проблема са ученицима него обрнуто. Ђацима је дата већа слобода, па незадовољство оцјеном или нечим другим испољавају тако што вријеђају наставника. О проблемима разговарају и на Бачком парламенту, укључени су у пројекат за спречавање вршњачког насиља. До краја школске године за наставнике ће бити организован и једнодневни се-

Директор школе
Дражице Радоњић

Педагог
Јадранка Јоксимовић

Савјет родитеља учествовао је донацијама за набавку клима, кречење учионица и лакирање паркета.

„У фокусу активности педагошко-психолошке службе јесте подршка ученицима и наставницима. Подршка ђацима односи се на њихово учење, напредовање у школи, те рјешава-

минар „Адолесцент у учионици”.

ПОСЕБАН КЉУЧ

Директор Драгоје Радоњић и послје 40-ак година радног стажа потврђује већ познату тезу да никад не треба бити задовољан постигнутим и да увијек треба тежити бољем. У бо-

ника. Сматра да за то мора да постоји посебан кључ, због социоекономске структуре породица из којих дјеца долазе.

Отежавајућа околност у руковођењу овом школом јесте то што је она павиљонског типа. „Рад у згради павиљонског типа је тежи. Организована су појачана дежурства, али захваљујући сарадњи са првим сарадницима, педагошко-психолошком службом, поготову педагогом и техничким службама, успјевамо да будемо школа у којој нема адолесцентских прекршаја, немамо случајева дроге, пушења у школи. За све ово вријеме нисам био у ситуацији да казним

Библиотека са око 15.000 наслова

УКЉУЧЕНИ У СВЕ СЕМИНАРЕ

Запослени у овој школи прошли су бројне обуке за активну наставу, један број њих укључен је у обуку за рад са дјецом са посебним потребама. Учитељица Наташа Вујиновић учествује у изради уџбеника за ниже разреде, наставница музичке културе Ана Газивода је у пројекту евалуације наставе, Весна Бојић завршила је семинар о менторству, као и професор историје Раде Вујовић.

У ПАУЗИ ИЗМЕЂУ ЧАСОВА: Из зборнице

сјете. Након увида у све активности школе, у свом извјештају процијенили су њен рад веома успјешним.

Педагог Јадранка Јоксимовић истиче добру сарадњу са родитељима ђака, која се остварује кроз појединачне и групне консултације, као и према потребама. Претходних година

ње личних проблема и сукоба са другарима. Што се учења тиче, говоримо им о методама које треба да примјењују код куће и како да организују своје слободно вријеме. Савјетујемо и родитеље који нам се обрате како да помажу дјецу у учењу, а психолог ради са родитељима дјеце са посебним потребама”, објашњава Јоксимовићева, нагла-

гатој каријери прошао је од учитељског и наставничког позива, потом је био помоћник директора, руководиоца предшколске установе, педагог, директор средње, па основне школе. Испекао је занат кроз свакодневни рад, стручно усавршавање, праћење иновација. И поручује:

Најмлађи у школској кљући

но образовани морају да читају и прате педагошку периодику, да упијају све што се дешава, и то остварују у учионици. Најбољи је методичар онај који пише своју методику”, сматра Радоњић.

Он указује да није исто вредновати резултате рада приградске и градске школе, као ни уче-

ченика, једино ако је дијете направилло 30 неоправданих и само себе казнило”, каже Радоњић.

Очигледно је да уз домаћинско пословање и уз велику подршку пријатеља школе резултати не могу изостати и не могу бити непримијењени.

О. Ђуричић

Ученици ОШ „Божидар В. Подгоричанин“
посјетили Посебну јединицу полиције

ДАН КОЈИ ЋЕ ПАМТИТИ

Ученици Основне школе „Божидар Вуковић Подгоричанин“ посјетили су посебну јединицу полиције у Подгорици и уживали у вјештинама на полигону. Многи од њих би, кажу, кад одрасту, вољели бити полицајци

Ученици ОШ „Божидар Вуковић Подгоричанин“ једва су дочекали да се отвори полицијска капија и закораче у њихове просторије и двориште и сазнају како је организован дан у Посебној јединици.

„Водимо рачуна о вашој безбједности, како би се осјећали сигурно у Црној Гори. Полиција

је потпуно необичан дан о којем ће, кажу, радо причати свима.

„Највише ми се свидјело кад смо гледали како проваљују и хватају криминалце. Кад сам то видјела, вјерујем да су они најбоља бића“, каже ученица Теа Муратовић. И њени другари из школе препуни су утисака па

објашњава командир Вучинић.

Посјета полицији обрадовала је и директора школе. И сам се увјерио у изазове са којима се сријећу у посебној јединици.

„Циљ нам је да зближимо дјecu и полицајце; да полицајац у школском дворишту није никакав баук већ заштита, поред којег треба да се осјећају сигур-

ДА МЛАДИМ ПОКОЉЕЊИМА ПРЕНЕСУ СВОЈА ИСКУСТВА: Заједно полицајци и ђаци

јац је он ту да вам помогне и брине о вама и кад спавате“, рекао им је Милош Вучинић, командир Посебне јединице полиције

Малишани су пажљиво слушали сваку његову ријеч, а онда су сви кренули у обилазак полигона на којима полицајци свакодневно вјежбају без обзира на временске услове.

Ученицима се највише допало прескакање препрека, те пењање уз кулу. Једва су дочекали да се и они опробају.

Дружење са Посебном јединицом полиције за основце био

би многи од њих вољели, кад одрасту, да буду полицајци.

То је обрадовало командира који радо дочекује дјecu у јединици.

„Сви ми, као полицајци и службеници Управе полиције, прижељкујемо да се у нашој каријери дружимо са дјецом и да младим покољењима пренесемо наша искуства и кажемо што је добро а шта не, да дјеца препознају позитивне друштвене вриједности. Не би требало да размишљају о неким негативним идолима, што је данас, нажалост, присутно у друштву,

но“, каже директор.

Сликом или ријечју ученици ће описати своје дружење у Посебној полицијској јединици. Тај дан ће, кажу, радо памтити.

„Кад се вратимо у учионицу сабраћемо утиске и све оно што смо видјели пренијети на папир, и написати неку лијепу пјесму и причу“, каже учитељица Дарка Ђукановић, напомињући да су и они припремили изненађење за полицајце поклонивши им дјечији лист „Драгуљче“.

Д. Пешић

Добро организован превоз ђака
ОШ „Бајо Пивљанин“ у Брезнима

И ТАКСИЈЕМ У ШКОЛУ

Зорана Блајојевић, III разред ОШ „Бајо Пивљанин“, Брезна - таксијем у школу

ОШ „Бајо Пивљанин“ у Брезнима, недавно реновирана, понос је мјештана и њихове дјеце. Међу ученицима нема пјешака, јер је школа донацијом добила комби којим се превозе и професори из Никшића.

Овом маршрутом хуманитарног превоза кућа – школа, због удаљености више од седам километара, из села Дубе није могла бити обухваћена и

љупка Зорана Благојевић, ученица трећег разреда. Али да би избјегла патње пјешачења, сњегове, мразеве и кише ђудљивог планинског поднебља Пиве, побринуо се градоначелник Плужина Мијушко Бајагић. Он је заједно са бизнисменом Благојевићем Зорани обезбједио свакодневни такси превоз у школу и назад.

Бл. К.

Обновљена школа у Пилатовцима

ШЕСТ МАЛИШАНА У НОВИМ УСЛОВИМА

ДО ШКОЛЕ ОД САДА БРЖЕ И ЛАКШЕ: Ученици са учитељицом Љиљаном Божовић

Школа у Пилатовцима отворена је после Другог свјетског рата, па затворена 80-их година прошлог вијека и до данас остала напуштена и изложена зубу времена.

Од ове школске године, захваљујући снажљивости вриједне директорике Весне Мијушковић, прикупљен је новац којим је, на велику радост мјештана и њихове дјеце, реновирана школа у којој ће знаће стицати ђаци до петог разреда, а потом у матичној у Враћеновићима.

Послије 38 година, сада је то нова и савремена школа, опремљена компјутером, видео-пројектором, магнетном таблом, телевизором и ДВД-ом, као и пратећим дидактичким средствима, на чему јој могу позавидјети и неке градске школе. У њој учи шест ма-

лишана, чија учитељица Љиљана Божовић школским минибусом путује сваког дана преко 70 километара из Никшића.

Како рече директорика Мијушковић, ово је тек почетак, јер ће идуће године почети ревитализација и давно угашеног подручног одјељења у Кљаковици, чији ће се малишани ослободити свакодневног напорног пјешачења. Бацаи сада са задовољством долазе у школу у Пилатовцима и ону централну у Враћеновићима, јер реновиране и добро опремљене просто блистају, а за нове торбе и прибор сваке школске године брине се донатор Мркајић. Дарујући данас њене ученике, он се на најљепши начин сјећа своје давнашње школе.

Бл. Копривица

Основна школа „Вукајло Кукаљ“ у Шекулару

НОВОГОДИШЊИ ПОКЛОНИ

Свака нова година има своје чари и бива упамћена по најљепшим тренуцима. За ученике Основне школе „Вукајло Кукаљ“ у Шекулару ово је била једна од љепших нових година. Наше мале али вриједне и марљиве ученике обрадовали су поклони Ротари клуба из Бијелог Поља, чији је представник Горан Баловић, шеф Подручне јединице Управе за шуме, посјетио ову по броју ђака малу, али по традицији велику и познату школу. Задовољство је било видјети та мала лица озарена радошћу, која су једва чекала да се заврше часови и да радост подије-

ПОКЛОНИ РОТАРИ КЛУБА ИЗ БИЈЕЛОГ ПОЉА: Озарена лица малишана

ле са својим најмилијима. Надамо се да ће ово бити само почетак и да ће на лицима дјеце из Шекулару увијек бити осмијех, јер она то заслужују.

Драгана Бојовић

ОШ „Јован Драганић” у Петровићима, Бањани

ВИЈЕК И ПО ПОСТОЈАЊА

Бањани, Голија и Грахово добили су школу осамнаест година послје прве црногорске школе на Цетињу. Школа је била базион писмености овога краја, отворена у немирним временима Књажевине Црне Горе, кад је у том

ратова, школа је убрзо морала бити пресељена у Манастир Косијерево, па поново враћена на стару локацију. Услиједили су прекиди током Првог и Другог свјетског рата, а убрзо и миграциони. Седамдесетих година прошлог вијека школа је

вић”, Велимље. Наступили су и пјесници, давнашњи ђаци школе у Петровићима, Тривко Драганић и Драгиша Јововић, затим Гордана Сарић, те гуслар Милан Вујовић и драмски умјетник Миро Николић. Присутнима су се обратили:

Са прославе

дијелу земље ријетко ко био писмен, изузимајући часне оце пастве бањског Манастира Косијерево, који је имао исту судбину измјештања из дубина вјештачког језера Требишњица као и Пивски манастир. У под-свијести вриједних Бањана вјечно је била присутна мисао: „Да нам не буду дјеца слијепа код очију”. А да тако не остане, ријешило се да пошто-пото 1861. године отворе прву школу.

Отворена у времену буна и

имала 370 ђака, а ове ју похађа само четрнаест.

На свечаности организованом поводом јубилеја школе, уз присуство бројних гостију из никшићке регије, говорио је њен директор Миљан Мирковић, у име Организационог одбора Стеван Кнежевић, као и Лука Ђурковић, познати предузетник из тог краја и организатор богатог културно-умјетничког програма у којем су учествовала дјеца школе славленице и ОШ „Раде Перо-

помоћница министра просвете и спорта Весна Вучуровић, градоначелник Никшића Небојша Радојичић и Радован Дамјановић, професор педагогике.

Организациони одбор за обиљежавање јубилеја објавио је двије обимне и значајке монографије: „Љетопис Основне школе „Јован Драганић” 1861–2011” Стевана А. Делибашића и „Љетопис основне школе Кленак 1925–2010” Ђура Зечевића.

Благота Копривица

Прво полугодиште у ОШ „Мексико“, Бар

У ЗНАКУ УСПЈЕХА И ПРИЗНАЊА

Ученици ОШ „Мексико“ крај првог полугодишта обиљежили су богатим културно-умјетничким програмом. Највише пажње добили су наши мали другари са луткарском представом, а и у другим тачкама били су сјајни.

У току првог полугодишта дани су били разноврсни и богати садржајима, посјетама, успјесима... Ученици IX разреда током екскурзије упознали су крајеве на сјеверу Црне Горе, дружили се са другарима из различитих општина, док је управа школе за оне који нису ишли на екскурзију организовала излете и посјете културно-историјским објектима у граду. На акцији „Дан без аутомобила“, коју је организовала СО Бар, ученик наше школе Касем Ђокић освојио је друго мјесто у војњи бициклом. Као и увијек, „Дани спорта и културе“ почели су рекреативном наставом, те су уче-

ници на јесењем кросу показали зашто су најбољи спортисти у нашој општини. Прваци су примљени у Дјечји савез и по традицији засадили своје стабло маслине у школском дворишту. Овај обичај похваљен је и од СО Бара, те је на овогодишњој „Маслињади“ школи уручена посебна плакета.

У школи се поштују и његују дјечја права, па је један број ученика, предвођен педагогом наше школе Оливером Пешић, учествовао на семинару у организацији Центра за права дјетета.

На акцији „Уреди двориште своје школе“, наше школско двориште је блистало. ЈП Комунално Бар донирало је и помогло у постављању 50 садница разног украсног биља, поклонили су нам и „еко-острво“, а њихов представник говорио је о подизању еколошке свијести.

Школа је била и домаћин

квиза „Колико познајеш свој град“, на којем је наш ученик Марко Божовић освојио треће мјесто.

У оквиру „Сусрета под Старом маслином“ и ове године школу и ученике посјетио је Пјеснички караван, гдје су се познати пјесници дружили са ученицима и говорили своје стихове. Наш ученик Едмонд Шафири добио је специјалну награду за литерарни рад. На конкурс Хипо-Алпе-Адриа банке „Цртајмо Хипка“, Николета Ускоковић освојила је прво мјесто.

Представници Центра за информисање и професионално савјетовање и Завода за запошљавање одржали су предавање за ученике завршних разреда на тему „Професионална оријентација“. Све то говори да смо у првом полугодишту били веома успјешни, а у другом очекујемо још боље резултате.

Рајка Николић

ОШ „Сутјеска“, Подгорица

ЈЕСЕНЧИЦА ПРЕДАЛА ПРЕСТО СНЕЖАНИ

Путујуће позориште одјелења V-4 (у режији наставнице Невенке Вулић) са ученицама Тамаром Цудоновић, у улози Јесенчице, и Симоном Перуновић, у улози Снежане, наставља глуму, јер вријеме је за смјену годишњих доба.

Јесенчица, скитница из „Путујућег позоришта“, поново је кишним корацима прошетала кроз школу „Сутјеска“. Уз музику вјетра успавала је природу. Свјесна је да њено вријеме пролази. Опрашта се, маше насмијана и поручује да уздравље потрошимо плодове којима нас је даривала.

Тога 22. децембра Јесенчица је предала престо Снежани. Гордим кораком стигла је срећна краљица Снежана. Сва од звијезда, иња и пахуља. Као да је изашла из бајке. Ушла је у сваку учionicу и унијела радост. Њено вријеме тек долази. Снежана је објавила брда и долине: пахуље – крхке звијезде, зимске чаролије, новогодишње поклоне, зимски распуст. И гле чуда! Као од шале просипа

Јесенчица и Снежана

меке пахуљице. Баца грудве на све стране. Позива на игру и нуди санке. Чара по дјечјим сновима, Почело је њено царство. Уживајмо!

Невенка Вулић, професор разредне наставе

ОШ „Милија Никчевић”, Никшић

Побједнице са наставницом у посјети зоо-врти у Будимпешти

СВИЈЕТ НА ДЛАНУ

Ученици ОШ „Милија Никчевић”, у много чему предначе, а највише у обиласку европских метропола: Беч и Будимпешта у прошлој и овој години, а за наредну – ко зна гдје ће им се жељена географска карта отворити и на ком ће међународном конкурс побједити.

Ђаци знањем и успјешношћу савладавају сваки међународни конкурс у заједници са ученицима Основне школе „Душан Обрадовић”, Жабљак.

Ове године побједили су на конкурс „Очување ријека и језера” и посјетили главни град Мађарске током пето-

дневног боравка о трошку Дунав-форума из Будимпеште, као најбоље из екипа учесница четрнаест држава.

Двије заштитнице животне средине, мале-велике умјетнице Кличевљанка Соња Милатовић и Жабљачанка Ана Пјешивац, и у Будимпешти су побједиле у Аква-музеју на такмичењу на тему „Природа”.

Са њима је све вријеме била Радмила Вуксановић, ликовни педагог. Она је са својим ликовњацима „претплаћена” на многе међународне и домаће награде.

Бл. Копривица

ОШ „Ловћенски партизански одред”, Цетиње ПОДСТИЦАЈ НАДАРЕНИМА

Пригодним културно-умјетничким програмом и низом пропратних активности из редовног наставног процеса ученици и наставно особље ОШ „Ловћенски партизански одред” прославили су Дан школе. Међу гостима су били представници културног, јавног и политичког живота пријестонице.

Посебни гости били су Слободан Маруновић, првак Црногорског народног позоришта, и позната естрадна умјетница Нина Жижић.

Добро осмишљен и координиран рад како у наставно-

образовном процесу тако и у оквиру слободних активности даје резултате и у сарадњи са локалном заједницом, па су ученици ове школе често гости и извођачи на свечаним академијама, промоцијама књига афирмисаних писаца и сличним приликама.

Већ су у припреми активности које подразумевају одговарајућу сарадњу са значајним институцијама културе, хуманитарним организацијама и фондацијама које помажу и афирмишу младе таленте и успјешне ученике.

С. Сјеклоћа

ОШ „Југославија“ у Бару

КРЕАТИВНИ И ВАН НАСТАВЕ

Поред редовног наставног процеса, у Основној школи „Југославија“ у Бару крај године протекао је у знаку реализовања бројних ваннаставних програма које су заједнички осмислили наставници и ученици.

Директорица Лидија Раковић истиче значајне резултате које су ученици остварили на више литерарних и ликовних конкурса.

На XXV фестивалу „Сусрети под Старом маслином“ ученица Ксенија Бољевић награђена је трећим мјестом за литерарни рад (ментор наставница Тијана Вукчевић). Милош Јововић, IV разред, освојио је прву, а Борис Коваленко, VIII разред, специјалну награду на конкурс „Црвеном крсту на дар“. Њихове менторке биле су наставнице Сања Лекић и Данијела Дробњак.

Поводом Дана дјетета, чланови Дјечјег савеза школе, који води наставница Оливера Новаковић, информисали

су ученике о дјечјим правима и истовремено уредили ученички кутак.

Чланови актива страних језика (Радован Орландић, Ивана Марковић, Ивана Ковач и Душка Недовић) воде и секцију „Језички театар“. Чланови ове секције приказали су крајем новембра програм који је представио њихово двомјесечно ангажовање у овом театру.

Датуме везане за Бар и његову историју ученици ове школе такође су обиљежили на специфичан начин. Поводом 24. новембра, Дана општине, у школској библиотеци припремљена је за ученике старијих разреда свечаност у којој су учествовали млади историчари наставнице Росе Влаховић, велики хор наставнице Виолете Јарамаз и речитатори наставнице Тијана Вукчевић.

Ученици ове школе познати су по томе што разноврсне теме обрађују на веома креативан начин. Д. Јанковић

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

(Бр. 4, Подгорица, 2011)

Часопис за педагошку теорију и праксу „Васпитање и образовање”, који издаје Завод за уџбенике и наставна средства – Подгорица, објављује излагања учесника Прве конференције педагога Црне Горе, а тема броја је „Стање и перспективе педагошке теорије и праксе у Црној Гори”.

На почетку је излагање Николе Мијановића „Историјат, стање и перспективе развоја педагошке теорије и праксе у Црној Гори”. Слједи реферати, чланци и саопштења: Вучине Зорића (Концепција нове школе Цона Дјуија – парадигма савременог односа образовања и друштва), Катарине Тодоровић (Комуникација као средство и ефекат васпитања), Татјане Нововић (Улога и значај раног развоја и васпитања у Црној Гори), Дијане Вучковић (Нове наставне методе у контексту традиционалне педагошке терминологије), Радована Дамјановића (Мјесто и улога школског педагога у развоју

педагошке дјелатности), Радоја Нововића (Улога педагога у превенцији насиља, занемаривања и злостављања у школи), Јована Маројевића (Партиципација ученика у школи као педагошки идеал будућности), Веселина Ракочевића (Школски педагог и наставници у процесу подстицања развоја компетенција ученика), Милене Ковачевић (Наставничке

компетенције), Милице Јарамаз (Вредновање ученичких постигнућа), Сање Чаловић (О дидактичким вриједностима савременог уџбеника), Милице Крулановић (Различити облици професионалне оријентације средњошколаца), Ајселе Тутић (Неки аспекти социјализације дјете у вртићу), Радоње Божовића (Вјежбање у савременој настави), Татјане Вујовић (Професионални развој наставника на нивоу школе), Рене Ракчевић (Школа у превенцији вршњачког насиља – примјери из праксе), Славице Вујовић (Образовање за здраве стилове живота), Јелене Перуновић (Школа и породица у образовању за мултикултурално друштво) и Зорана Вујадиновића (Значај ваннаставних активности за правилну организацију слободног времена ученика основне школе).

Главни уредник
Радован Дамјановић,
одговорни уредник
др Бојидар Шекуларац,
О. Ђ.

У најновијем броју „Гласника”, листа СУБНОР-а Црне Горе, објављени су прилози о најважнијим активностима те организације. Дат је извјештај са свечане академије поводом 13. јула – Дана устанка и Дана државности Црне Горе, и у склопу тога поздравна ријеч председника СУБНОР-а и антифашиста Црне Горе Андрије Николића. Поред осталог, ту су и текстови о комеморацији поводом 70 година Пљевљевске битке, о „Шетњи за мир” у оквиру обиљежавања Свјетског дана мира, о боравку посјете делегације СУБНОР-а и антифашиста Институту за историју савремене Умбрије у Перуџи, о обиљежавању 70 година од

ГЛАСНИК

(Бр. 30. децембар, 2011)

оснивања Ловћенског и других партизанских одреда и 70 година од формирања Црногорске народне омладине. Академик Жарко Ђуровић пише о петокраки као симболу патриотског наслеђа.

У листу је дат портрет Андрије Николића, председника СУБНОР-а, те низ прилога о храбрим борцима НОР-а – браћи Тошковић, народним херојима Владимиру Кнежевићу-Волођи, Рифату Бурковићу-Тршу и Томашу Жижичу, Марку Кулићу, борцима из породице Ђуричић, Јаглики Аџић, партизанском куриру Милошу Кадовићу.

Главни и одговорни уредник
Драган Митов Ђуровић,
Љ. В.

Нови број листа Ученика и професора гимназије „Танасије Пејатовић” отвара интервју са директором школе Драганом Зуквићем, урађен поводом 110 година постојања те установе. Слједи прилог о анализи успеха ученика првог разреда школске 2010/2011. године, Мали лексикон библиотечких појмова и текст о вредновању и оцјенивању ученика. Ту су и бројни чланци ученика: о драмској секцији, пројекту „Заједно можемо много”, Фејсбуку, шта је сте а шта није савремена умјетност, француском језику у свје-

ГЛАС ГИМНАЗИЈЕ

(Бр. 12. новембар, 2011)

тлу данашњице... Часопис објављује прилозима из школског живота, као што су репортаже са екскурзије, Сајма туризма, а забиљежени су и успјеси ученика на такмичењима. Неко-

лико ученика представило се својом поезијом, а на истој страни нашла се и pjesма „Трибун” Богомира Аћимовића Далме, поете, сликара и вајара, рођеног Пљевљака. Читаоцима ће бити занимљиво да прочитају сјећање бивших гимназијалаца на средњошколске дане, а у овом броју нашли су се и текстови поводом 160. годишнице смрти Петра Првог Петровића Његоша и 190 година од рођења Фјодора Михајловича Достојевског.

Уредници: Јадранка Јестровић
Емира Хамзић,
О. Ђ.

БИБЛИОГРАФСКИ ВЈЕСНИК

(Цетиње, 2010)

Нови број часописа Библиографски вјесник (троброј за 2010. годину) доноси значајне библиографске, као што је рад Љиљане Липовине „Полемике у црногорској периодици”. У овој библиографији прикупљени су сви полемички текстови из области науке, културе, школовања, умјетности и књижевности који су објављени у црногорској периодици од 1944. до 2004. године. Библиографија садржи 1.894 јединица распоређених према темама о којима се полемисало, а у оквиру тема према годинама

објављивања. Рад је обогаћен регистром аутора, као и регистром 46 наслова истражене периодике.

У овом броју објављене су и библиографије: Момчило Параушић (1934–2009), рад Добрила Аранитовића, те Милан Р. Шарановић (1911–1947), аутора Милована Ј. Богавца. Ту су и прилози из културне историје, попут рада др Раденка Шћекића, насловљеног „Култура и политика – од употребљивости до цензуре”.

Значајни су и прилози из области библиотекарства:

„Неформално образовање библиотекара у Црној Гори”, ауторка Јелена Ђуровић; извјештај Драгана Радусиновића „О раду Матичне службе ЦНБ од 2004. до 2008”, као и рад Жељка Станковића „Матична служба у Народној библиотеци „Иво Вучковић” у Бару”. Рубрика доноси и два превода текстова руских аутора.

Часопис такође доноси и низ приказа нових књига, као и in memoriam др Душану Ј. Мартиновићу.

Н. В.

IN MEMORIAM

ЈЕЗДИМИР М. РАДОВИЋ

Недавно је преминуо Јездимир Радовић, један од најбољих учитеља колашинског краја (ранијег среза).

Рођен је 1923. године у доњоморачком селу Баре Радовића. Био је примјеран, одличан ђак у родном мјесту, а затим и у колашинској и беранској гимназији. Од јесени 1943. године, када су колашински крај и знатан дио Црне Горе, са мањим прекидима, били ослобођени од окупатора, организовао је рад школа. У великом броју села основане су основне школе и формирани течајеви за описмењавање. Јездимир је био међу првим учитељима. Свој радни вијек, 42 године, провео је у школама Доње Мораче.

Уз стално педагошко уздизање, Јездимир постаје један од најспособнијих учитеља, постиже одличне резултате и у школама и на народном просвјетивању, што потврђују и високе оцјене тадашњих просвјетних власти. У школи у Манастиру Морача једно вријеме изводи наставу из француског језика и математике (у вишим разредима). Био је врло активан у Удружењу учитеља, нарочито у подружници у Доњој Морачи. Скрман и радан, био је цијењен и вољен од ђака, њихових родитеља, колега и свих који су га познавали.

Петар И. Ракчевић

РАДИСАВ Ј. ВУЈОШЕВИЋ

Недавно је преминуо Радисав Вујошевић, један од истакнутих црногорских просвјетних радника. Рођен је у Фундини (Подгорица) 1928. године. Завршио је Учитељску школу у Никшићу, потом Вишу дефектолошку школу у Београду. Био је наставник и директор школа широм Црне Горе (Гранчарево, Чокурлије, Медун, Маслине и ОШ „Владимир Назор” у Подгорици). У свим овим школама истакао се као врсно педагог и организатор васпитно-образовног рада.

Био је стручни сарадник и секретар Савјета за васпитање и бригу о дјети Црне Горе, у оно вријеме много цијењене друштвене институције. Као угледни друштвени радник био је члан многих форума и организација из области дјечје заштите.

За свој предани рад у учионици и у ваншколским активностима добитник је великог броја захвалница, признања, повеља и диплома, Ордена рада са сребрним вијенцем и Ордена заслуге за народ са сребрним зрацима.

Остаће запамћен као прегалац који је читав свој радни вијек несебично посветио нашим најмлађим.

Др Новак Стојановић

ЛУКА НОВАКОВИЋ

У Вукотином Пољу (општина Рудине) 8. новембра изненада је преминуо Лука Глигорев Новаковић, узорни просвјетни радник вучедолског краја.

Рођен је 1948. године у Вукотином Пољу. Као двогодишњак остао је сироче без мајке Росе, рођ. Стијачић. Основну школу завршио је у Доњим Црквицама, а учитељску је учио у Никшићу и Мостару. Од 1974. до 20. јуна 1992. године учитељовао је у Варешу, након чега се због рата у Босни вратио у родни крај. Двије године ишао је трбухом за крухом, па тако доспио и до Крита, гдје је брао маслине да преживи. Од 1995. године учитељовао је у Горњим Црквицама и Доњим Црквицама, те био библиотекар у ОШ „Јанко Бјелица”, Доње Црквице. На свим пословима испољио је велико умијеће и педантност и након себе оставио свијетле трагове човјека и васпитача.

Бранко Копривица

МИЛОСАВ РАОНИЋ

Прошле године напустио нас је наставник математике Милосав Савов Раонић. Рођен је у селу Врела, општина Жабљак, 1932. године. Завршио је учитељску школу и Педагошку академију у Никшићу (Одсек математика–физика), а потом је службовао широм Србије и Босне и Херцеговине. Почетком 70-их година прошлог вијека вратио се у Црну Гору, гдје је радио у многим мјестима – од Косанице, преко Убала, Његовуђе, до ОШ „Душан Обрадовић” на Жабљаку, у којој је часно и достојанствено завршио свој радни вијек.

Милосав је под строгим, али и правичним критеријумом многим генерацијама ученика откривао тајновитост и љепоту бројки, удањивао љубав према математици и учио их да само знање чини човјека слободоумним и моћним. Уредност и одговорност биле су му императив живљења и дјелања. Сматрао је да доброг ђака не чине само добре оцјене, већ да треба да буде тачан, принципијелан и да, тамо гдје може, увијек помогне другоме.

Пријатељевање са њим тражило је напор и обавезе јер према његовим мјерилима живот је, прије свега, питање етике. Презирао је кукавичлук, малодушност, полтронство, а нарочито затирање неких традиционалних вриједности и начела. Зато можемо рећи да је Милосав Раонић поштено заслужио дуго трајање у историји његове струке.

Благоје Раковић
Сретен Лазаревић

Центар за развој шаха „Дијагонале“ из Подгорице
и Електротехнички факултет

ПРВИ ШАХОВСКИ МЕЧ ПУТЕМ ИНТЕРНЕТА

На иницијативу амбасадора Црне Горе у САД Срђана Дармановића, Центар за развој шаха „Дијагонале“ из Подгорице уз техничку подршку Електротехничког факултета организовао је први шаховски меч путем интернета са „Ју-Ес-Чес центром“ (US Chess Center) из Вашингтона. Иако је током меча постојала равнотежа, побједу су однијели Американци резултатом 6,5 : 3,5. За екипу „Дијагонале“ побједу је на првој табли забиљежио Милан Гудељ, на трећој Кристина Бачић и на осмој Данило Драгишић, док је Алекса Бојовић ремизирао на деветој табли.

Амбасадорка САД Сју Браун њовукла је први пошез

Иначе, играло се на 10 табли са темпом 60 минута по играчу (два сата за цијелу партију), а бројна публика партије је пратила путем видео-бима, уз сталан линк из Вашингтона. У Подгорици је први потез повукла амбасадорка САД у Подгорици Сју Браун, а у Вашингтону Срђан Дармановић.

Меч се наставља „уживо“ на љето, када ће млади шахисти из Вашингтона боравити у Подгорици. Такође, планирана је узвратна посјета када се прибаве финансијска средства.

Ш. Б.

34. Лимске вечери дечје поезије

КОНКУРС

Право учешћа на конкурсима имају ученици старијих разреда основних школа (од V до VIII разреда) са простора Србије и Црне Горе.

Учесници конкурса треба да пошаљу по три песме на слободну тему из свог литерарног стваралаштва, у четири примјерка и потписане пуним именом и презименом ученика, као и име предметног наставника и назив школе.

Жири ће додијелити прву, другу и трећу награду, као и по једну награду за најмаштовитију и најведрију песму.

Награђени учесници наступиће на завршној смотри Лимских вечери дечје поезије, 23. и 24. марта у Прибоју.

Радове слати до 20. фебруара 2012. године на адресу: Дом културе „Пиво Каратијевић“, 31330 Прибој, са назнаком „За конкурс“.

Средња ликовна школа „Петар Лубарда“ са Цетиња
организује

ЛИКОВНИ КОНКУРС намијењен дјаци основношколског узраста на тему „Ја и...“

У оквиру ове теме даје се слобода сваком дјетету да себе веже уз особе, природу, ствари...

Ученици основних школа позивају се да активно учествују у креирању радова на ову тему. Радови младих аутора биће обједињени на изложби коју ће Средња ликовна школа организовати у својим просторијама крајем априла.

Право учешћа имају сви ученици основних школа са подручја Црне Горе.

Конкурс је отворен од 1. фебруара до 31. марта 2012. године. Рад може бити цртеж, слика, графика, колаж...

Обавезно доставити личне податке (име и презиме ученика и професора, контакт телефон, и-мејл, назив школе и разред).

Радове слати на адресу: ЈУ Средња ликовна школа „Петар Лубарда“, Булевар црногорских јунака 95, 81250 Цетиње.

Телефон/телефакс 041/233-600 и 041/234-700, мобилни 069/378-222, и-мејл: slspl@t-com.me

Тридесет најбољих радова, селектованих од стране жирија, биће уврштени у изложбу и каталог, а три најбоља награђена.

КОНКУРС

ЗА НАЈБОЉИ ЕСЕЈ НА ТЕМУ „ЕВРОПСКЕ ВРИЈЕДНОСТИ ЗА МЛАДЕ“

НВО Јувентас, у сарадњи са невладиним организацијама Центар за мониторинг из Подгорице и Бонум из Пљеваља, расписује конкурс за најбоље есеје на тему „Европске вриједности за младе“.

Конкурс се расписује у оквиру пројекта „Европске вриједности за младе“, финансираном од стране Европске уније, посредством Делегације Европске уније у Црној Гори.

Есеји могу припадати некој од следећих категорија:

– **Евројске интеграције:** Есеј треба да за главну тему има процес европских интеграција Црне Горе. На аутору је да одабере на који ће начин обрадити тему. Потребно је да у есеју буде јасно изражено мишљење и лични став аутора, прије него темељно познавање термина и детаља процеса интеграција.

– **Евројске вриједности:** Рад треба да на креативан, иновативан и оригиналан начин прикаже ауторово схватање неке од европских вриједности (демократија, друштвена кохезија, солидарност, владавина права, поштовање људских права, мир...)

На конкурсима могу учествовати сви млади од 14 до 24 године, држављани Црне Горе. Уз сваки рад је неопходно приложити:

– Назив рада

– Име, презиме, датум рођења и контакт-информације аутора (број телефона и и-мејл).

Есеје је потребно доставити до **20. фебруара 2012. год.** на и-мејл juventas@t-com.me

Најбољи радови биће награђени и јавно објављени.

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ БРОЈ 133

ВОДОРРАВНО: 1. Множење, умножавање, 13. Један од главних састојака ваздуха, 14. Латинскоимерички пјевач, Мартин, 15. Показна замјеница, 16. Рачунско-оперативни центар (скр.), 17. Облик оружаног отпора становништва, 19. Погодбени везник, уколико, 20. Символ криптона, 21. Ствар, предмет (лат.), 22. Показна замјеница, 24. Лична замјеница, 25. Руски књижевник („Ловчеви записи“), 31. Информација (скр.), 32. Отпадак од дрвета, 33. Глумач, Харис, 35. Ријека у Африци, 37. Мјесто гдје је била рана, 38. Изворна скраћеница САД, 40. Спортски чамац за једног веслача, 42. Исти, исто (лат.), 43. Њемачки филозоф, Маркс, 44. Материјал за штављење коже, 46. Тврђава на улазу у Марсеј, 47. Легендарни тркач, Паво, 48. Спољашњост, лик, 49. Оно што је слично, једнаке вриједности.

УСПРАВНО: 1. Амерички писац, Твен, 2. Примјери за углед, 3. Бродар који спроводи лађе кроз опасна мјеста, 4. Марка пиштоља, 5. Углед, ауторитет (мн.), 6. Краљ из Шекспирове трагедије, 7. Мореуз у Јапану, 8. Мјера за тежину, 9. Символ кобалта, 10. Врста врбе, 11. Композитор и диригент, Готовица, 12. Божанство древних Феничана, 17. Носилац насљедних особина, 18. Староримски поздрав, 21. Острво у Јадрану, 23. Врста зимске падавине, 26. Староскандинавски борац, 27. Контрола стања (мн.), 28. Облик површине Земљине коре, 29. Руски писац, Лимонов, 30. Повећавати се, 34. Главни град Естоније, 36. Одлука шефа државе, 39. Сребро (турц.), 41. Један од браће скијаша, Мер, 43. Вођа мађарске револуције, Бела, 45. Наша негација, 47. Символ натријума.

Никола Мирковић

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13				14				15			
16			17					18		19	
20			21				22		23		24
25	26				27	28				29	
30		31		32					33		34
35	36			37					38	39	
40			41		42				43		
44				45		46			47		
48								49			

РЈЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БР. 132 – ВОДОРРАВНО: Предострожност, реми, трик, Стор, аба, баласт, они, ГУ, грб, арс, ео, сензибилитет, с, РУ, Лола, од, ј, тон, фалити, ила, ипак, Ники, Исак, нанос, ДИ, проба, Глинка, кланац.

ЛИСТ ПРОСВЈЕТНИХ, КУЛТУРНИХ И НАУЧНИХ РАДНИКА ЦРНЕ ГОРЕ

ОСНИВАЧ: ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА ЦРНЕ ГОРЕ

В. Д. ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: др Горан Секуловић

РЕДАКЦИЈА: др Сабо Стебовић, др Душанка Поповић, др Лидија Вујачић, Лидија Вукмановић-Табаш, др Сеида Белеговић
УРЕДНИК У ЛИСТУ: Јобанка Вукановић, СЕКРЕТАР: Соња Бошковић

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Ратко Мугоша Муги, КОРЕКТОР: Ратко П. Стојановић. ЕЛЕКТРОНСКИ ПРЕДЛОМ: Момир Михајловић
Лист излази два пута мјесечно. Годишња претплата 4,40 еура, полугодишња 2,20 еура

Број жиро рачуна код ПБ Подгорица: 550-1299-66. Веб-сајт: www.prosvjetnirad.cg.yu

Штампа НЛП ПОБЈЕДА – сектор Графичка дјелатност – Подгорица УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА: Улица Башића бр. 4.
тел / факс: 020/ 231 - 254 и 020/ 231 - 255 - Моб. 069/150 - 882. И-мејл: prosvjetnirad@cg.yu Рукописи се не враћају

ЗА НАСТАВУ

Година XIX

Фебруар 2012.

број 139

Настава црногорског-српског, босанског, хрватског језика и књижевности

„РАЗГОВОР ЈЕ СПОНА МЕЂУ ЉУДИМА”

(VIII разред)

Вријеме рада: два школска часа

Оперативни циљеви: развијање способности читања, разумијевања и вредновања умјетничких текстова; развијање рецепцијских способности; повезивање литерарног свијета са својим свијетом; уочавање књижевних ликова и разликовање аутора од приповједача; развијање способности праћења приче која има више мјеста догађања радње; разумијевање теме и поруке; обликовање маштовитих представа књижевног простора и ликова

Облици рада: индивидуални и групни рад

Наставне методе: RWTC метода, дијалогска и илустративна метода, излагање, демонстрација

Наставна средства: уџбеник, фотографија аутора, папир формата А-4 за групни рад, бојице, наставни листићи за поједине групе, пано „Ријеч”, чарт-папир за сваку групу, стикери...

Корелација: Историја (вријеме догађања радње), Грађанско васпитање (тимски рад, уважавање и толеранција, људска права...), Ликовна култура (илустрације)

Активности ученика: емоционално се припремају за час, активно слушају читање текста, износе своје мисли и осјећања, раде у групи и индивидуално на задацима за рад, говорно наступају пред одјељењем, планирају и спроводе своје идеје, помажу једни другима, сараднички уче

Активности наставника: чита текст, подстиче сваког ученика да учествује у раду, уважава њихов рад, помаже по потреби, координира рад међу групама...

I час

Евокација

Ученици су подијељени (бројањем) у пет група, свака је група добила стикере и чарт-папир за рад. Задатак је да напишу асоцијације на појам РИЈЕЧ, прво индивидуално на стикерима, а затим и као група да стикере залијепе на чарт-папир. На крају активности, вође група презентују рад – грозд-метода. (Пано са појмом РИЈЕЧ истакнут је на видно мјесто у учионици, помоћи ће ученицима у асоцијацијама – фотографија паноа у прилогу.)

Разумијевање

Наставник чита текст дајући ученицима могућност предвиђања радње (Како разумијеш мисао: „Разговор је спона међу људима”?; Прича о два војника: Шта очекујеш да ће се догодити послје предаха?; Каква је порука?; Шта мислиш о могућностима ратника у рату?)

Емотивна пауза и вријеме за исказивање мисли и осјећања на нивоу групе и одјељења.

Групе добијају наставне листиће за сљедећу активност:
I група: Поруке текста (докажите их одломцима текста) и објасните их

II група: Тема, мотив и мјесто догађања радње

III група: Размислите и протумачите ријеч СПОНА, одредите ликовне и кратко их опишите

IV група: Шта је чудесно и бесмислено у причи о два војника?

V група: Објасните улогу аутора (форма приповиједања)

Ријеч и њена значења – њано

Рад на задацима – 15–20 минути

Извјештавање вођа група, коментарисање, корекција, похвале од стране других група.

Подјела нових задатака за сјутрашњи час – задаци су исписани на табли; ученици према својим склоностима, схватањима и жељама бирају шта ће да ураде за сјутрашњи час.

* Илуструј дио који ти се највише допада.

* Напиши антиратну поруку на основу задњег дијалога између Хасана и Ахмеда.

* Напиши састав на тему: „Улога разговора, ријечи, приче у човјековом животу”.

* Драматизујте дио текста.

* Објасни метафоре из задњег пасуса текста.

II час

Рефлексја

Овај час почињемо тако што ученици говоре о томе што јуче нисмо рекли или говоре о новини коју смо пропустили на прошлом часу (на табли су чарт-папири са асоцијацијама).

Ученици читају домаће задатке, показују илустрације, антиратне поруке, глуме одабрани дио текста (20–25 минути). Коментаришемо радове, исказујемо осјећања...

На крају часа свака група добија свој чарт-папир са јучерашњим асоцијацијама и добија задатак да окрену папир и поново напишу асоцијације на задати појам (10 минути) – грозд-метода. Вође група извјештавају о урађеном, те на самом крају часа правимо одјељењски приказ асоцијација.

Рајка Николић
ОШ „Мексико“, Бар

ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ

(IX разред)

Садржаји: Естри

Циљеви часа: Ученик треба да упозна кључне особине естара, естарску функционалну групу, настајање, именоване естара, формуле једноставних естара и употребу естара у свакодневном животу

Технике: Дијалогска, грозд-метода, рад на тексту, вођење читање

Облици рада: Фронтални, индивидуални.

Наставна средства: Уџбеник, воће (крушка), биљни восак, „охо“ љепило, парфем, бомбоне.

Корелација: Биологија

СТРУКТУРА НАСТАВНОГ ЧАСА

ЕВОКАЦИЈА (5 минута):

Користи се техника „грозд“. Ученици добијају задатак да направе „грозд“ о органским једињењима са кисеоником. То исто наставник напише на табли, што би требало да изгледа овако:

РАЗУМИЈЕВАЊЕ ЗНАЧЕЊА (30 минута):

Наставник затим каже ученицима да ће више сазнати о естрима из уџбеника тражећи одговоре на питања. Поставља једно по једно питања на које ученици, техником „вођено читање“, траже одговор у уџбенику и записују у свеске. Приликом постављања првог питања, наводи примјере и показује воће, љепило, парфем, бомбоне.

ЕСТРИ

Питања:	Одговори:
1. Шта је заједничко за мирис крушке, биљни восак, „охо“ љепило, парфем и бомбоне?	
2. Шта су естри?	
3. Како настају естри?	
4. Како се назива реакција настајања естара?	
5. Како се одређује назив естра?	
6. Која су физичка својства естара?	
7. Која су хемијска својства естара?	
8. Практична примјена и значај неких естара	

РЕФЛЕКСИЈА (10 минута):

У овом дијелу часа ученици рјешавају следећу асоцијацију:

А	Б	Ц	Д
има -ОН	има -R	у кољену	пријатан
има >C=	има -ОН	у кактусу	непријатан
није база	није база	у чесми	оштар
није кетон	није фенол	у реакцији	благ

Фазе часа	Планирани садржај рада	Планирано вријеме (у минутима)	Активност наставника	Активност ученика	Технике (методе) и облик рада	Начин праћења рада ученика	Очекивани ефекти (исходи)
Евокација	Обнављање научног, повезивање са новим садржајем	5 минута	Задаје тему за „грозд“	Обнављају научно. Пишу „грозд“	Дијалогска метода, метода „грозд“. Индивидуални, фронтални	Праћење активности ангажовања ученика - појединачно.	Да напишу „грозд“ о органским једињењима са кисеоником. Знају класе органских једињења са кисеоником

Разумијевање значења	Упознавање са циљем и садржајем часа. Предавање о естрима	30 минута	Упознаје ученике са циљем и садржајем часа. Упућује на технику рада. Поставља и пише питања на табли. Контролише и усмјерава рад ученика	Сакупљају, класификују и анализирају податке из текста о естрима у уџбеницима.	Дијалогска метода, самостални рад, „вођено читање“. Фронтални, индивидуални	Способност анализирања текста и приказивања хемијских реакција хемијским једначинама	Упознају кључне особине естара, естарску функционалну групу, добијање, именовање, формуле једноставних естара и употребу естара у свакодневном животу
Рефлексја 5 „есеј“ према питањима које постављају разумијевање задатка	Рјешавање постављене асоцијације	10 минута	Поставља асоцијацију. Контролише и усмјерава рад ученика	Рјешавају асоцијацију	Практична. Индивидуални	Способност рјешавања асоцијације	Знају кључне особине и карактеристике органских једињења са кисеоником

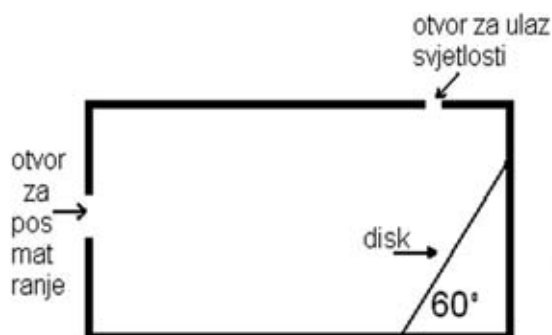
Зумрета Зулић,
ОШ „Ђегош” - Цетиње, ОШ „Милосав Кољеншић” -
Слап, ОШ „Боро Вукмировић” - Ријека Црнојевића

Очигледност у настави физике

ДЕМОНСТРАЦИОНИ СПЕКТРОСКОП (III разред гимназије)

Помоћу лако доступног материјала можете направити једноставно наставно средство за посматрање континуалних, тракастих и линијских спектра. Како је израда овога спектроскопа веома једноставна, а цијена занемарљива, могу га направити и ученици као пројекат.

Потребан материјал: картонска кутија, компакт-диск, селотејп и тамна хартија. Скица пресека и изглед кутије су на сликама 1 и 2.

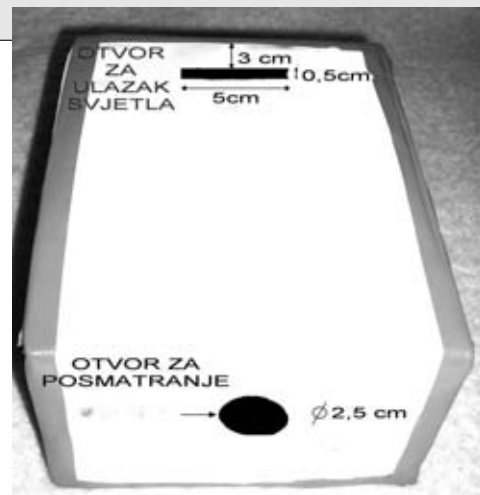

Слика 1 (бочна скица)

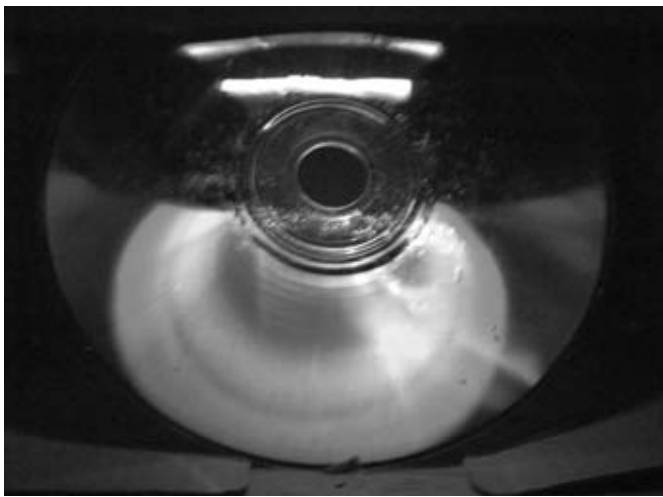
На кутији се исијеку отвори као на приложеној слици. Поставите диск под углом од око 60° и учврстите га селотејпом или лијепком и комадићима картона. Кутију изнутра обложите тамном хартијом да апсорбује дневну свјетлост (добри резултати добијају се и без тога).

Код посматрања, отвор за улаз свјетлости окренемо ка извору тако да свјетлост пада под правим углом у односу на горњу површину кутије. За посматрање континуалних спектра користимо дневну свјетлост или класичну сијалицу, а за тракасте спектре флуоресцентне изворе – неонске или штедне сијалице. Тракасте спектре дају и свјетлост монитора и ТВ екрана. Спектралне траке ствара фосфорни премаз којим је обложена унутрашњост сијалица.

Могуће је код интензивних извора примјетити и линије у спектру (Hg линије код неонских и штедних сијалица) и Фраунhoferове линије код сунчеве свјетлости. За јасне линијске спектре требало би користити спектралне цијеве. Овај уређај ипак је намијењен само демонстрацији, а ово би је додатно компликовало.

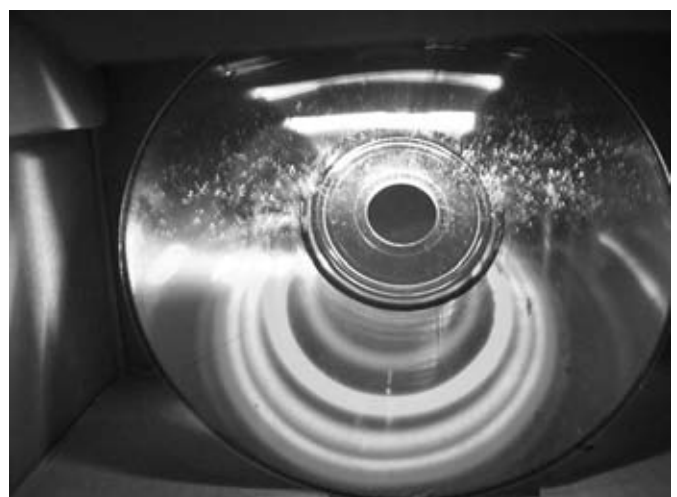

Слика 2 (горња страна кутије)

Слика 3 (континуални сјектор – обична сијалица)

(Фотографије су направљене дигиталним апаратом средње квалитета, резолуција им је знатно смањена и

Слика 4 (шракасти сјектор – штедна сијалица)

пробачене су у црно-бијеле тонове. У шракасти сјектору се виде далеко боље).

Зоран Радојчин
професор ШЦ „Иван Горан Ковачић“ - Херцег Нови

Настава математике

ПРИМЈЕРИ УСМЕНОГ И ПИСМЕНОГ МНОЖЕЊА

(V разред)

Циљ: коришћење раније стечених знања о редосљеду рачунских операција у изразима са више операција; разумијевање ученика да су заграде помоћни знаци за одређивање редосљода операција

Тип часа: обнављање и проширивање знања

ТОК ЧАСА

Уводни дио:

Поновити стечена знања са претходног часа – **Множење збира и разлике**

Израчунај на два начина:

а) $(257 + 389) \cdot 2$

б) $(14\,000 - 156) \cdot 5$

Главни дио:

Истицање циља часа – **Примјери усменог и писменог множења**

На датим примјерима ученици понављају и утврђују редосљед рачунских операција:

– **Израз са двије рачунске операције множења, пр. 1** (задатак рјешавају усмено на више начина; након рјешења, тачност рачунања утврђује се провјером све три могућности: када се множи **први и други чинилац**; када се множи **други и трећи чинилац**; када се множи **први и трећи чинилац**)

Пр. 1

$3 \cdot 7 \cdot 10$

Закључују да у изразу са двије рачунске операције множења, свеједно је које се множење прво обавља и заграде се не морају писати, тј. $a \cdot b \cdot c = (a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$

– **Израз са више рачунских операција: множење, саби-**

рање и одузимање, пр. 2 (задатак рјешавају усмено)

Пр. 2

$100 + 15 \cdot 2 =$ _____ Пр. $20 \cdot 235 - 4\,000 =$ _____

Закључују да у изразу са више рачунских операција (множење, сабирање и одузимање) множење има предност у односу на сабирање и одузимање, што се не мора означавати заградама.

– **Када се у математичком изразу нађу заграде, пр. 3** (задатак рјешавају писмено)

Пр. 3

$(34\,005 - 21\,148) \cdot 2 =$ _____

Закључују – **Када се у математичком изразу нађу заграде, прво рачунамо оно што је у заградама.**

Рад у групама – Прилој 1

Ученици су распоређени у 5 група и имају исте задатке. Ученици се договарају ко ће који задатак рјешавати; сваки ученик ради самостално задатке унутар групе, сходно својим могућностима. Након предвиђеног времена за рјешавање задатака, упоређују задатак унутар групе (уколико су резултати различити, дискутују у групи и одлуче се за прихватљиво рјешење).

Прилој 1 – Задаци

1. Одреди вриједност израза:

а) $384 + 215 \cdot 28 =$ _____

б) $9\,123 + (7\,236 - 104 \cdot 12) =$ _____

2. Разлику бројева 731 и 602 помножи њиховим збиром.

3. Израчунај збир бројева ако је први број 6 541 а други број 12 пута већи од првог.

4. Разлику најмањег шестоцифреног броја и највећег петоцифреног броја написаног различитим цифрама повећај 23 пута.

5. У школу је донијето 578 пакета. У сваком пакету је било по 25 кутија оловака, у свакој кутији по 10 оловака. Колико је укупно оловака донијето у школу?

Извјештавање

Представник сваке групе ради по један задатак и коментарише. Остали чланови прате, провјеравају, упоређују, коментаришу.

Завршни дио:

Ако тачно израчунаш вриједности датих израза и у таблицу испод одговарајућих вриједности упишеш одговарајуће слово, добићеш ријеч драгу сваком ђаку.

$100 - 25 \cdot 3 =$ _____
 $25 \cdot 4 - 80 =$ _____
 $15 \cdot 1 - 1 \cdot 15 =$ _____
 $15 - 15 \cdot 0 =$ _____

М
 О
 Р
 Д

20	15	25	20	0

Домаћи задатак: Збирка задатака, стр. 53, задаци 2, 8. и 12.

Невенка Вулић
 професор разредне наставе, ОШ „Сутјеска“, Подгорица

Изборни предмет: Здрави стилови живота

КОНФЛИКТИ И ТЕХНИКЕ РЈЕШАВАЊА СУКОБА

(VIII или IX разред)

Наставна тема: Ментално и емоционално здравље, унапређење међуљудских односа и вјештина комуникације

Оперативни циљ: Разумјети типичне феномене живота у вршњачкој групи (позитивни и негативни), упознати се са неким од техника одолијевања притиску вршњака: појам, разлози настанка конфликта и могући исходи; упознати се са концептом критичког и креативног промишљања, као и методологијом рјешавања проблема и доношења одговорних одлука

Облици учења: кооперативно у групама ученика, дискусија, вртлог идеја или можда на олуја

Облици рада: радионица

Трајање часа: 90 минута

Предложене активности: Час почињемо тако што ученици понављају шта је рађено у прошлој седмици – на прошлом часу, повезивање стеченог знања са новим оперативним циљем (појам и функција комуникације, шта омета а шта подстиче конструктивну комуникацију)

Први корак

Комуникација

Интерперсонална комуникација је процес слања и примања информација између двије или више особа и представља једну од најважнијих компоненти људског развоја, али исто тако и један од најсложенијих и најосјетљивијих простора међуљудских односа.

Способност успјешне комуникације учи се током живота. У циљу побољшања успјешности међуљудске комуникације

установљене су одређене технике комуникације, као што су: активним слушање, објашњавање, парафразирање, сумирање, ЈА-поруке, ненасилна комуникација...

Рјешавање проблема

Да ли треба реаговати када се појави проблем? Да, треба реаговати, али на адекватан начин. Ако се не реагује, последице се могу описати схемом (видјети: Круг избегавања, доле лијево).

Други корак

Активност наставника:

– Дијели ученике у групе (обично 4–5 група, насумичним одабиром ученика)

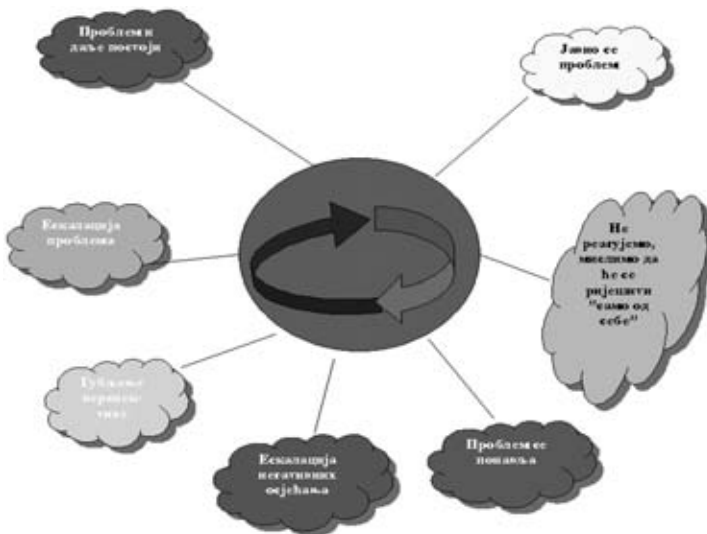
Чита причу – Компјутер (улоге могу бити: брат и сестра, браћа, сестре, отац и син...)

Браћи и сестра долазе из школе. Улазе у кућу. После је прања руку и ручка, скоро истовремено крену према рачунару да провјере поштицу на Фејсбуку, да одраде домаћи – прегледају лекције, историјских појмова, географских појмова... Браћи је мало бржи и први сједа, сестра је неумољива и захтијева да она буде прва. Дјечак је ућорно одбија. Настаје прејирка и свађа. Конфликт је на по молу.

Активности ученика:

Ученици се у својим групама договарају о начину и методи рјешавања конфликта. После је договарања и утврђивања најбољег метода за рјешавање сукоба, извјестиоци група образлажу своје тврдње за рјешавање сукоба.

Наставник на табли црта табелу са четири колоне, у коју уписује одговоре ученика у зависности од тога да ли је рјешење:

Круг избегавања

а) обоје добијају шта желе	б) једно је добило шта жели, на силу, а друго није	в) једно се потпуно повукло и препустило компјутер другој	г) једно је напустило собу и изашло из ње

Свака група образлаже своје одговоре – дискутују.

Трећи корак

Активности ученика фокусиране су на слушање предавања наставника; дискутују на задату тему, вјежбају технике одолијевања притиску вршњака (самостално, у пару и групи – на основу задатих ситуација, како из личног искуства тако и из задатих ситуација), вјежбају неки од модела доношења одговорних одлука као и играња одређених улога.

Активности наставника:

Објашњава шта је конфликт, како настаје и који су најчешћи исходи конфликта.

Конфликти – начини рјешавања

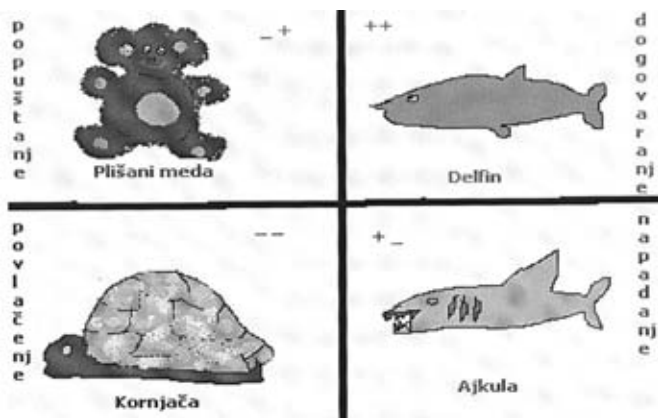
Када не можемо добити оно што нам треба (не само ствари, предмете, већ осјећања, увјерења...), јављају се конфликти. Они могу бити унутрашњи (када сами у себи не успијевамо да пронађемо излаз из неке ситуације) или са другим људима којима, можда, треба исто оно што и нама, па нам се чини да нам се та особа налази на путу остварења наше потребе. Ако ту особу видимо као противника, настаје конфликт.

Конфликт је, дакле: сукоб, судар, спор, борба, свађа, око истог објекта/циља/потребе.

Тако су **најчешћи исходи конфликта:**

- када истјерујемо своју потребу, не осврћући се на потребу друге особе и такмичимо се, надигравамо... („*појуи ајкуле*“),
- када попуштамо другој особи и приоритет стављамо на задовољење потреба те друге особе, а своје занемарујемо – прилагођавамо се другој особи („*појуи алишаној меде*“),
- када се потпуно повлачимо из ситуације, избјегавамо да се суочимо са проблемом („*појуи корњаче*“),
- када сарађујемо, тј. трудимо се да задовољимо како своје потребе тако и потребе друге особе, најчешће договарањем („*појуи делфина*“).

Рубинов модел рјешавања конфликта

Четврти корак

Активност ученика:

Препознају и уочавају какво је њихово рјешавање проблема. Дискутују на тему *Рубинов модел рјешавања конфликта*.

Пети корак

Ученици добијају задатак да идентификују неки заједнички проблем у одјељењу – кући – позоришној представи.

У одјељењу – конфликт око књига, свесака, прибора, мјеста на коме се сједи – столице, узимања новца за доручак...

У кући – конфликт око гледања омиљене телевизијске

емисије, фудбалске утакмице, слушања музике, одјеће, јела...

На позоришној представи – посматрању приредбе и др. – због галаме, намјерног заклањања видика, непримјерног добаивања...

Затим препознају потребе свих страна у том сукобу и коначно понуде рјешење „ДЕЛФИН“.

Шести корак

Презентација проблема и рјешења

Прилој за размишљање – за домаћи задатак:

Проблеми и потребе младих – у заједници са локалном ујравом оснивање канцеларије за младе

Шта је канцеларија за младе?

Канцеларија за младе је место гдје се младима пружа подршка у сваком облику, њен је задатак да одговара на потребе младих, да пружа сервис и креира програме за младе, те подржава програмске иницијативе. Канцеларија за младе представља организациону јединицу локалне управе у којој су утврђене процедуре и системи којим ће се креирати и/или спроводити локална политика за младе. Давати сугестије за боље услове школовања,

Каква је то служба?

Канцеларија за младе усмјерена је на дјеловање; она покреће све оне који се баве омладином да заједнички раде како би остварили један дугорочан стратешки утицај на њихову будућност.

Зашто постоји канцеларија за младе?

Разлози за покретање рада канцеларије за младе јесу здрави, срећни и задовољни млади људи у локалној заједници, који су главна покретачка снага развоја сваког друштва.

Укључивање у организације, друштвени живот, умјетност, спорт.

Шта треба избјежавати у комуникацији

Најчешћи „оправдани“ разлози неслушања саговорника јесу: окупираност властитим проблемима, јаке емоције везане за тему које онемогућавају да се са пуном пажњом прати исказ саговорника, различити ставови у вези са одређеним темама, физичка нелагодност (болест, физиолошке потребе, глад, поспаност...), недостатак времена, природа односа са саговорником, још неизграђено повјерење...

Сљедећа понашања свакако треба избјежавати у успјешној комуникацији:

- * Причати о себи („*Ма дај, знам ја то, али мени кад се то десило, нијесам се нервирао уопште...*“).
- * Наводити личне примјере као градацију проблема („*Ау, ја није то ништа, да видиш шта се мени десило...*“).
- * Давати савјете, дијагнозе, наговарати, убјеђивати...
- * Понављати као папагај саговорникове ријечи, „*мм*“, „*аха*“.
- * Претварати се да разумијеш иако не разумијеш.
- * Упадати саговорнику у ријеч и постављати гомилу питања тако да се говорник осјећа као у судници: „*Зашто нијеси урадио... Шта си мислила кад си то урадила...?*“
- * Лажно слушање – обављати неке друге радње док ти се неко обраћа („*Да, да, само ти настави причати...*“, *а истовремено претварајући се да си слуша, чиниш „бијело“ тлегаш...*“).
- * Селективно слушање – слушалац прима само оно што је по његовим мјерилима важно, или се уклапа у његову процјену саговорника (па омаловажава: „*Није то баи толико важно...*“ или „*Није то баи толико стварно...*“; *преувеличава: „Па то је горе нешто што мислиш“; етикетира: „То је зато што си недово-*

бан...”, „Ма ти си сада преосјећљив...”)

* Дијељење савјета – слушалац не слуша осјећања и потребе говорника, већ му објашњава који је најбољи начин да се поступи у одређеној ситуацији: „Ма, слушај ти мене, најбоље ће бити да ти урадиш како ти ја кажем...”

* Потцјењивање предмета разговора („Ма, кога још занима како твоја сесија учи“).

Дакле, најважније карактеристике добре комуникације јесу: пажљиво, активно слушање саговорника, уз уважавање његове личности и његових потреба, и јасан говор који изражава оно што заиста мислимо, желимо и осјећамо.

Мирсад Мусић
ОШ „Цафер Никчевић“
Гусиње

Настава природе и друштва

РЕЦИКЛАЖА

(III разред)

Тема: Шта могу да урадим

Циљ часа: Ученици уочавају да при производњи настају отпади и свјесни су потребе и важности бриге за околину; уочавају значај рециклаже

Облици рада: фронтални и индивидуални

Методе рада: дијалогска, демонстративна и метода кооперативног учења

Наставна средства: лаптоп и пројектор, картончићи за селектовање отпада, канте за одлагање отпада и наставни листићи

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
– води разговор о природи и животној средини	– учествују у разговору – објашњавају шта је природа
– демонстрира слајд 1.	– говоре ко мијења природно окружење – објашњавају ко врши највећи утицај на промјене у природи – набрајају како и на који начин човјек мијења природу
– демонстрира слајд 2.	– закључују да је човјек највећи загађивач животне средине
– води разговор о начинима заштите природне средине	– објашњавају које мјере заштите користи човјек да заштити околину
– демонстрира укрштеницу (дата у прилогу)	– посматрају укрштеницу – одговарају на питања из укрштенице – откривају коначно решење – рециклажа
– истиче циљ часа : рециклажа – један од начина заштите животне средине	– учествују у разговору – објашњавају шта је рециклажа
– води разговор о појму рециклажа	
– демонстрира знак за рециклажу	– објашњавају шта значе три стрелице у знаку за рециклажу (3P)
– води разговор о свакодневном кућном отпаду	– говоре шта се у њиховим домаћинствима у току дана одлаже у корпу за отпатке – разврставају на табли наведено на отпад од папира, пластике, метала, стакла, храну ... – говоре шта се ради са отпадом који се сакупи у домаћинству и гдје празне канту за отпатке – објашњавају чија је то обавеза – говоре гдје иде отпад из контејнера – објашњавају појам депоније
– објашњава разлику између санитарне депоније (контролисана депонија) и сметлишта (неконтролисана депонија)	– објашњавају да се по граду и у установама налазе контејнери (канте) различитих боја – на основу боје (плава, жута, црвена и зелена) закључују који се отпад (папир, пластика, метал и стакло) одлаже у одређени контејнер – закључују да се отпад данас селектује, односно разврстава – објашњавају због чега је потребно вршити рециклирање – закључују да се рециклажом штеде природна богатства (дрвеће, вода, ваздух, руде) и спречава загађивање животне средине
– дочекује госта – представника НВО „ОЗОН“	– упознају се са гостом – воде разговор са гостом о селектовању отпада
– нуди ученицима картончиће са бојом	– бирају картончиће слободним избором – на основу боје са картончића (боја канте за одлагање отпада) селектују отпад који су прикупили у својим домаћинствима и одлажу га у одговарајућу канту
– помаже госту да подијели ученицима поклон НВО „ОЗОН“ – брошуре о рециклажи	– посматрају добијене брошуре – закључују да брошура садржи основне појмове о рециклажи и начину одлагања различитих врста отпада
– даје упутства за рад на наставном листићу	– слушају упутства – самостално раде на наставном листићу – бојањем контејнера одређују њихову намјену

1. Све што нас окружује је...
2. Отпад одлажемо у...
3. Све што бацамо у смеће су...
4. Добија се од дрвета
5. Њиме се застакљују прозори
6. Кесе се израђују од папира и...
7. Добија се прерадом руде
8. Производи се пакују у одређену...
9. Отпад се одлаже на...

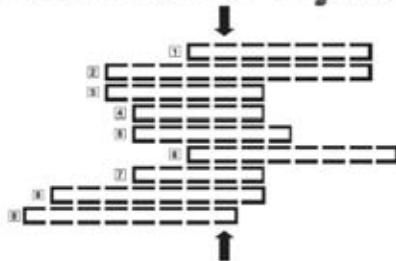
Нађа Лалатовић
ОШ „Олга Головић“
Никшић

Smetlište

Ukrštene riječi

Znak za reciklažu

Sanitarna (kontrolisana) deponija

Vrste kontejnera za odlaganje otpada

Reciklaža

Proces recikliranja

